Inhoud

Inhoud 1
Inleiding 2
2 Leeswijzer 3
1 Bestuurlijke samenvatting 4
1.1 Bestuurlijke hoofdlijn 4
1.2 Financiële hoofdlijn 7
2 Programmaplan 16
2.1 Bestuur en ondersteuning 16
2.2 Veiligheid 21
2.3 Verkeer, vervoer en waterstaat 23
2.4 Economie 25
2.5 Onderwijs 29
2.6 Sport, cultuur en recreatie 31
2.7 Sociaal domein 35
2.8 Volksgezondheid en milieu 44
2.9 Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing 48
3 Paragrafen 54
3.1 Lokale heffingen 55
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 61
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 68
3.4 Financiering 73
3.5 Bedrijfsvoering 82
3.6 Verbonden partijen 87
3.7 Grondbeleid 113
3.8 Demografische ontwikkelingen 122
3.9 Openbaarheidsparagraaf 124
3.10 Energie 126
4 Financiële bijlagen 127
4.1 Overzicht structurele en incidentele baten en lasten 128
4.2 Overzicht van lasten en baten per taakveld 130
4.3 Overzicht MIP 2025 - 2028 133
4.4 Reserves 142
4.5 Voorzieningen 191
5 Overige bijlagen 198
5.1 Risicobeheermatrix 198
5.2 Verplichte indicatoren uit het BBV 212
5.3 Kerngegevens 215
5.4 Lijst van gebruikte afkortingen 219
5.5 Lijst van begrotingssubsidies 221

Inleiding

Besturen doen we samen: koersvast en realistisch. Dat was ons uitgangspunt bij de totstandkoming van de begroting 2025-2028 die we u met gepaste trots aanbieden.

Het fundament van de ontwikkelrichting van onze gemeente hebben we samen gelegd in de Zomernota (2022). Aan de hand van de drie centrale thema's Sociale basis, Passend wonen en Vitaal en veilig buitengebied hebben we onze ambities uit onze strategische visie en het coalitieakkoord samengebracht. Hiermee geven we invulling aan de huidige en toekomstige behoeften van onze samenleving. Middels de kaderbrief 2025-2028 gaven we u eerder dit jaar een beleidsmatige en financiële doorvertaling van de ingezette koers vanuit de Zomernota. De kaderbrief vormde daarmee de opmaat naar deze meerjarenbegroting.

Een duidelijke eigen ontwikkelrichting maakt ons flexibel om in te spelen en bij te sturen op de uitdagingen en externe ontwikkelingen die op ons pad gaan komen. Zeker gezien de onzekerheden die de toekomst met zich meebrengt. Zo hebben landelijke ontwikkelingen, maatschappelijke opgaven en onzekerheid over toekomstige Rijksbijdragen grote invloed op ons handelen en de keuzes die we maken. Onder de noemer van bestuurlijke vernieuwing blijven we u als gemeenteraad anders dan voorheen betrekken bij de invulling van de ambities binnen onze ontwikkelrichting.

Zo bouwen we samen en toekomstgericht verder aan een 'Mooi leven in Leudal' voor onze inwoners, ondernemers en verenigingen.

Het college van burgemeester en wethouders

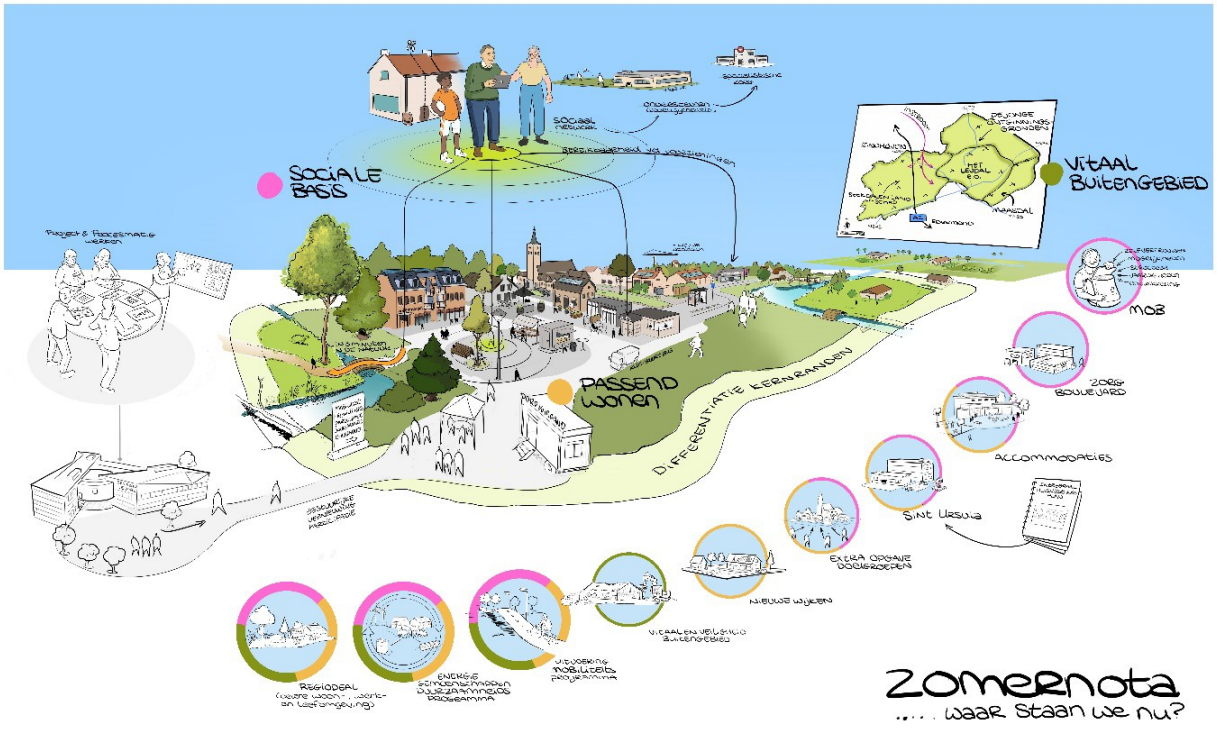
2 Leeswijzer

In de Zomernota 2023 – 2026 zijn drie thema’s vastgesteld. Deze drie thema’s vormen de komende jaren de hoofdlijn voor de doorontwikkeling van onze gemeente.

Deze hoofdlijn hebben wij beschreven in de bestuurlijke hoofdlijn. En in de financiële hoofdlijn is de financiële doorvertaling gemaakt. Daarna komen de programma’s aan bod. Die zijn opgesteld aan de hand van de indeling op taakveld niveau. Dit is in lijn met de opzet van de Kaderbrief 2025 – 2028.

Het kan zijn dat doelstellingen afwijken ten aanzien van de eerdere beschrijving in de kadernota. Reden hiervoor is dat door nieuwe inzichten de doelen zijn aangevuld of geherformuleerd. Belangrijk is dat ze aansluiten bij het bestaande beleid en bijdragen aan de thema’s. Tot slot zijn de paragrafen, financiële bijlagen en overige bijlagen onderdeel van deze begroting.

Belangrijk bij het lezen van de begroting is dat de thema’s als een rode draad door de programma’s en paragrafen lopen. Hoewel ze niet afzonderlijk terugkomen

1 Bestuurlijke samenvatting

1.1 Bestuurlijke hoofdlijn

We werken voortvarend aan onze lange termijn ambities die zijn vastgelegd in de Zomernota 2023-2026. Deze ambities zijn gericht op het versterken van de thema's Sociale Basis, Passend Wonen en Vitaal en Veilig Buitengebied. Met deze centrale thema's geven we invulling aan de huidige én toekomstige behoeften van onze inwoners, ondernemers en verenigingen. Zo bouwen we samen verder aan een 'Mooi leven in Leudal'.

Dit vereist het varen van een eigen en duidelijke koers. Deze geven we vorm in onze Omgevingsvisie Leudal waarmee we een toekomstbeeld schetsen voor onze leefomgeving in 2040. Dit is vooral belangrijk in het licht van de onzekerheden die de toekomst met zich meebrengt. Het begrotingssaldo van onze gemeente staat de komende jaren namelijk onder druk. Dit komt onder andere door de onzekerheid die blijft bestaan over de toekomstige bijdragen vanuit het gemeentefonds en landelijke economische ontwikkelingen (zoals lonen, rente en prijzen). Daarnaast zijn de laatste maanden grote ontwikkelingen bij jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning zichtbaar geworden die grote impact op onze beschikbare financiële ruimte hebben. Ook is het nog niet duidelijk hoe de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet er uitziet en wat het financiële effect van de septembercirculaire is. Dit alles maakt dat er zorgvuldige afwegingen en scherpe keuzes gemaakt moeten worden voor onze toekomst.

Sociale Basis
In Leudal willen we dat iedereen naar eigen vermogen kan deelnemen aan de samenleving. Dit vormt de kern van het thema Sociale Basis. Deze bestaat uit wat inwoners met en voor elkaar doen en de meer professionele basisvoorzieningen. Hiermee zorgen we dat iedereen zo veel mogelijk op eigen kracht in staat is om zijn eigen leven te leiden in alle aspecten van het dagelijks leven. In 2025 gaan we aan de slag met het verbeteren van onderwijshuisvesting, op basis van het Integraal Huisvestingsplan (IHP). De voorbereiding van de nieuwbouw voor een unilocatie van Scholengemeenschap St. Ursula is hierin een belangrijk speerpunt.

Om onze sociale structuur te behouden, te versterken en inclusiviteit te borgen gaan we ontmoetingsplekken toekomstbestendig inrichten. Ook de sport- en sociaal-culturele accommodaties maken hier deel van uit. Daarbij gaan we nadrukkelijk inzetten op thema's als duurzaamheid en burgerparticipatie. Voortvloeiend uit de duurzaamheidsopgave is de Portefeuilleroutekaart voor de aanpak van verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed opgesteld. De resultaten worden vertaald naar het Duurzaam MeerjarenOnderhoudsPlan (DMJOP). Hiervoor wordt het MJOP geactualiseerd en Energielabels voor dit vastgoed opgesteld.

Een belangrijke ontwikkeling is de zorgboulevard waar we de samenwerking tussen eerstelijnszorg en het sociaal domein versterken en centraliseren. Dit sluit aan bij de demografische veranderingen in onze samenleving. Daarnaast blijven we de ontwikkelingen op het gebied van jeugdzorg kritisch volgen. Denk hierbij aan de financiële gezondheid van zorgaanbieders.
Er komt een aanpassing van de Jeugdwet met aandacht voor verbeterde begrenzing en versterking van jeugdzorgregio's. De gevolgen van het wetsvoorstel 'Participatiewet in balans' en de ontwikkelingen rondom de gemeenschappelijke regeling Westrom volgen we op de voet.

Passend Wonen
We zetten in op de ontwikkeling van 750 woningen. Het realiseren van betaalbare woningen is in de meeste gevallen een financiële uitdaging, onder andere door complexe ruimtelijk procedures, netcongestie, langlopende beroepsprocedures en hoge bouwkosten. Daarnaast geldt, in geval van herstructurering, de noodzaak te slopen, het openbaar gebied aan te passen of andere maatregelen te treffen. Deze zaken bemoeilijken regelmatig de haalbaarheid en realisatie van woningbouwontwikkelingen. De beleidsruimte daarvoor bieden wij in de Versnellingsagenda Wonen. Het is nu zaak om extra regie te voeren op versnelling en de daadwerkelijke realisatie van met name de grotere projecten. Daarvoor is het wenselijk een Herstructureringsfonds voor de bebouwde omgeving in te richten. Via dit fonds kan de gemeente bijvoorbeeld zelf gronden kopen en ontwikkelen, lagere woningprijzen stimuleren door het (mits staatssteunrechtelijk mogelijk) afdekken van een onrendabele top, de openbare ruimte groen en klimaatbestendig inpassen en parkeer- en verkeersruimte creëren etc. Hoewel dit geen garantie biedt, is dit wel een belangrijke stap om passende woningbouwontwikkelingen van de grond te krijgen, willen we een aantrekkelijke gemeente blijven voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Vitaal buitengebied
We streven naar een duurzaam ruimtegebruik waarin de kwaliteit van natuur en landschap is gewaarborgd en goed verbonden blijft met de dorpen. Wij kiezen bewust voor een goede scheiding tussen bedrijfsmatige ontwikkelingen en wonen in het belang van de gezondheid van onze inwoners en de ruimte om te kunnen ontwikkelen voor onze ondernemers. Veiligheid is hierbij een belangrijke pijler, zoals benadrukt in het Integraal Veiligheidsplan. Dit plan vormt de basis voor onze inspanningen om een veilige leef- en werkomgeving te garanderen voor onze inwoners en ondernemers.

Economie, Duurzaamheid en Mobiliteit
De opgaven op het gebied van economie, duurzaamheid en mobiliteit vormen de rode draad door de drie reeds beschreven centrale thema's. De toekenning van € 20 miljoen uit de vijfde tranche van de Regio Deal voor Midden-Limburg biedt kansen om te investeren in de brede welvaart, ook in Leudal.

Ons Uitvoeringsplan Mobiliteit 2024-2027 is de ruggengraat van onze visie op toegankelijke, veilige en duurzame mobiliteit. Onderdeel hiervan is de fietsbrug waarvoor extra financiering nodig zal zijn, afhankelijk van de keuzes die nog gemaakt moeten worden. Vanuit het Duurzaamheidsprogramma zetten we in op verduurzaming van verschillende thema's en doelgroepen, zoals het inrichten van energiegemeenschappen. Dit doen we samen met inwoners en ondernemers.

Bestuurlijke Vernieuwing
Wij zetten in op bestuurlijke vernieuwing, waarbij de Omgevingswet en de aankomende Wet versterking participatie op decentraal niveau belangrijke bouwstenen zijn. Het versterken van de dialoog tussen gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie leidt tot het verbeteren van onze dienstverlening en van de positie van jongeren uit Leudal.

Ook bereiden we ons voor op de nieuwe wetgeving op het gebied van informatiehuishouding en beveiliging, zoals de Wet Open Overheid (Woo).

Vertrouwen

Door in te zetten op deze ambities leggen we een belangrijke basis voor een toekomst waarin passende woonmogelijkheden, een vitaal buitengebied en duurzame economische groei elkaar versterken. Door het maken van strategische keuzes zorgen we ervoor dat Leudal aantrekkelijk blijft voor inwoners, ondernemers en bezoekers, zodat we de uitdagingen van morgen met vertrouwen kunnen aangaan. Ons doel is helder: een vitale plattelandsgemeente te zijn en te blijven waar mensen graag wonen, werken en recreëren.

1.2 Financiële hoofdlijn

In deze primaire begroting zijn de mutaties vanuit de kaderbrief 2025-2028 verwerkt. Deze mutaties zijn ter verduidelijking toegevoegd in de tabel aan het einde van deze paragraaf. Hier is tevens de toelichting van de kadernota bij opgenomen.
In de tabel behorende bij deze begroting, zijn deze als één geheel verwerkt in de regel mutaties kaderbrief 2025 - 2028.
Tussen de behandeling van de kaderbrief in de raad en de behandeling van de begroting hebben zich ontwikkelingen voorgedaan met effect op de begrotingsruimte. Deze posten zijn het gevolg van het uitvoeren van wettelijke verplichtingen, reeds genomen besluiten of te verwachten loon en prijsontwikkelingen.

Toelichting mutaties opbouw primaire begroting 2024-2027 naar primaire begroting 2025 2028

Bijstellingen na de kaderbrief 2025 2028

B1 Raadsbesluiten mei t/m juli 2024
De in mei t/m juli genomen raadsbesluiten zijn verwerkt in deze begroting.

B2 Meicirculaire 2024 algemene uitkering gemeentefonds
In de raadsvergadering van september jl. is de meicirculaire vastgesteld. De meicirculaire 2024 kent voor alle jaren een positief effect voor de gemeente Leudal. Deze is verwerkt.

B3 Bijstellingen verbonden partijen
In de raadsvergadering van juni/juli jl. zijn de begrotingen 2025 van de verbonden partijen behandeld. Het financiële effect is verwerkt in deze begroting.

B4 CAO ontwikkelingen 2025
De huidige CAO 2024 loopt tot en met maart 2025. In de begroting 2025 wordt al rekening gehouden met een structurele aanpassing van de CAO vanaf april 2025. Zodra de nieuwe CAO 2025 bekend is worden de structurele meerkosten via 1e rarap 2025 en kaderbrief 2026 verwerkt.

B5 Prijsontwikkelingen
In deze begroting wordt rekening gehouden met de verwachte hogere prijs ontwikkelingen 2025 en overige mogelijke toekomst prijsstijgingen. Voor het sociaal domein (Jeugdzorg en WMO) zijn de verwachtte prijsontwikkelingen in de betreffende taakvelden opgenomen.
Voor de overige taakvelden is het toegevoegd aan de stelpost prijsontwikkelingen.

B6 Septembercirculaire 2024 algemene uitkering gemeentefonds
Op de 3e dinsdag in september heeft het nieuwe kabinet de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord bekend gemaakt. De vertaling van dit hoofdlijnenakkoord is opgenomen in de septembercirculaire 2024. Ten tijde van de samenstelling van de primaire begroting (aug 2024) was het effect van deze circulaire nog niet bekend.

Kaderbrief 2025 2028

k1 Vergroening Pleinen
Concrete voorbeelden waar we in 2025 actief in gaan participeren zijn de twee burgerinitiatieven om pleinen te vergroenen. Dit betreffen het Krekelbergplein in Neeritter en het Herman Meddensplein in Nunhem. De investeringen zijn opgenomen in het meerjarig investeringsplan

k2 Doorontwikkeling zorgboulevard
De Zorgboulevard kent 2 sporen: enerzijds de samenwerking en de intentie om de dingen anders te doen. Daar stellen we een samenwerkingsovereenkomst voor.
Daarnaast is het fysieke spoor, van een mogelijke locatie waarin men samen kan werken.
Het 1e spoor zal voldoende krachtig moeten zijn om te bepalen wat nodig is voor spoor 2. We verkennen hoe we deze zoveel mogelijk gelijk op kunnen laten lopen. Op dit moment is er nog geen inschatting te maken van de mogelijk financiële gevolgen, daarom is hier PM opgenomen.

k3a/b Uitvoering Mens ontwikkelbedrijf / Westrom
Van Westrom is de begroting 2025-2028 ontvangen. Voor Leudal leidt dit tot een voordeel ten opzichte van eerdere ramingen. Vanaf 2025 worden de bedrijfsactiviteiten van Westrom overgenomen door gemeente Roermond. Hierbij wordt meer ingezet op ons eigen MOB. Door MOB Roermond wordt nog een nieuwe begroting opgesteld, waarbij de verwachting is dat dit een financieel voordeel voor Leudal zal zijn. Pas nadat de overgang gerealiseerd i,s zal e.e.a. financieel verwerkt kunnen worden. Vooralsnog wordt het voordeel ingezet voor de uitbreiding van het MOB.

k4 Implementatie informatiewetgeving (incl. Woo)
Vanaf 1-1-2025 is vanuit de Woo verplicht om een actief publicatiebeleid te voeren als gemeente. Dit betekent dat alle genomen besluiten actief gepubliceerd moeten worden. Hiervoor is een publicatieplatform en publicatiesoftware nodig. Vanaf september 2024 is deze software aanwezig om te gebruiken via het huidige zaaksysteem. De hiervoor benodigde eenmalige implementatiekosten en jaarlijks terugkerende kosten zijn hiervoor opgenomen. Naast de inhuur van de Woo projectleider is een publicatie consultant nodig om alles rondom publicaties in te richten en trainingen te verzorgen aan de betreffende medewerkers.
Deze projecten zijn o.a. Woo, iSamenleving, iParticipatie, Infomatie op orde, Office 365, Exchange cloud, Security Information Event Monitoring, Zorgmail, Onafhankelijk Werken, Uitwijk. De hier opgenomen zaken zijn de grotere en complexere projecten die de aankomende 2 jaren (moeten) worden uitgevoerd. Gaandeweg 2025 komt er mee zicht op de projecten die in 2026 en 2027 moeten worden uitgevoerd om te kunnen voldoen aan de minimale eisen van de informatiewetten, automatiseringsbehoefte van de organisatie om te kunnen voldoen aan de dienstverlening richting inwoners en stakeholders.

k5 Informatie huishouding en beveiliging
De implementatie van diverse projecten leidt tot structureel hogere lasten zoals licentiekosten.

k6 Integraal Huisvestingsplan Onderwijs
De gemeenteraad heeft op 26 september 2023 de visie op onderwijshuisvesting vastgesteld. In de afgelopen maanden is aan de hand van door schoolbesturen overgelegde meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's), schouwingen en overleg met schoolbesturen, de vastgestelde visie vertaald in aanbevelingen en financiële consequenties voor de periode 2024 tot en met 2039. Het IHP biedt inzicht in de investeringen op de lange termijn. Het IHP beschrijft het beleid van de gemeente over de huisvesting van scholen op haar grondgebied en is kaderstellend en richtinggevend voor de gemeente.

Voor elke onderwijsvoorziening is binnen het IHP een maatwerkscenario beschreven dat leidend is voor de maatregelen (zoals herschikken, afstoten of in stand houden) en investeringen die de komende jaren gepleegd worden. In het IHP wordt onderscheid gemaakt tussen schoolgebouwen die de komende periode in stand worden gehouden en gebouwen waar de noodzaak tot vervanging of een maatregel aanwezig is. In het Meerjarig Investering Plan 2025 - 2028 is dit per voorziening uitgewerkt. Er zijn geen extra middelen vanuit de gemeentebegroting beschikbaar voor de uitwerking van de plannen die voortvloeien uit het IHP.
De structurele investeringslasten komen daarom ten laste van het begrotingssaldo.

k6a Eenmalige kosten Integraal Huisvestingsplan Onderwijs
Bij de realisatie van de nieuwbouw diverse scholen wordt rekening gehouden met eenmalige kosten zoals sloop, tijdelijke huisvesting en de verwerking van de restant boekwaarde. In 2026 is dat voor de Kwir € 2.132.000 en in 2028 voor Harlekijn € 2.157.000.

k6b Intergraal Huisvestingsplan Onderwijs
De eenmalige kosten behorende bij de nieuwbouw voor de Kwir en Harlekijn worden ten laste gebracht van de algemene reserve.

k7 Huisvestingsplan Onderwijs St. Ursula
In 2025 starten we met de uitvoering van het in het najaar van 2024 te nemen besluit op huisvesting van scholengemeenschap St. Ursula op één unilocatie.

k7a Eenmalige kosten Huisvestingsplan Onderwijs St Ursula
Bij de realisatie van de nieuwe unilocatie wordt rekening gehouden met eenmalige kosten zoals sloop, tijdelijke huisvesting en de verwerking van de restant boekwaarde. In 2028 is dat St. Ursula € 5.824.000.

k7b Huisvestingsplan Onderwijs S.t Ursula
De eenmalige kosten behorende bij de nieuwbouw worden ten laste gebracht van de algemene reserve.

K8 Door ontwikkeling accommodatiebeleid
Het ontwikkelbudget is bestemd voor het stimuleren/ondersteunen van inwonersinitiatieven en de herijking/transformatie naar ontmoetingsplekken. We verwachten dit beleid in 2025 af te ronden. Het budget uit de kaderbrief voor 2026 2028 kan daardoor vrijvallen.

Ontwikkelingen

O1 Meerjarig Investeringsplan 2025 - 2028

Voor de komende jaren is het investeringsplan 2024-2027 geactualiseerd en is de fasering van de diverse onderdelen waar nodig aangepast. In paragraaf 4.3 is de uitgebreide planning voor de komende 10 jaar opgenomen. De rente en afschrijvingen als gevolg van deze planning zijn verwerkt in de diverse programma's.

O2 Bijstelling kapitaallasten lopende investeringen
Door vertragingen in de uitvoering van een aantal investeringen tot en met 2024 zijn diverse kapitaallasten te hoog opgenomen. Dit is nu gecorrigeerd.

03 Vrijval kapitaallasten MIP 2024 - 2027
De fasering van investeringen in het MIP 2024-2027 en de daarbij behorende kapitaallasten is aangepast.

O4 Ontwikkeling Beschermd Wonen
Op het gebied van beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en bemoeizorg & preventie OGGz (B&P) werkt de gemeente Leudal sinds 2022 samen met gemeenten in de regio Noord- en Midden-Limburg. Regionaal is afgesproken dat de rijksmiddelen voor de regio bestemd

blijven en hieruit de regionale kosten worden bekostigd. Het saldo wordt verdeeld middels een verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel is in 2021 opgesteld waarbij is afgesproken dat deze wordt geactualiseerd. Momenteel is een werkgroep bezig om een nieuwe verdeelsleutel op te stellen waarbij wordt aangesloten bij de landelijke rapporten van AEF. Deze dienen ook voor de verdeling rijksmiddelen. Een eerste prognose is dat het aandeel van Leudal daalt van 8,48% naar 4,18%, waarbij voor 2025 geldt dat dit een ingroei jaar is. Het regionale saldo is momenteel positief. Een lager aandeel leidt tot lage inkomsten vanuit de regio.

O5 Ontwikkeling Jeugd
In de jeugdzorg spelen verschillende ontwikkelingen die een kostenverhogend effect hebben. Dit is o.a. het landelijke tarief voor jeugdbescherming en -reclassering, nieuwe aanbestedingen en contractverlengingen waarbij de verwachting is dat de prijzen zullen stijgen (reële tarieven). Daarom is voor dit onderdeel met een hogere indexering rekening gehouden dan het reguliere percentage.

O6a Wmo hulp bij huishouden
In de uitvoeringsovereenkomst Hulp bij het Huishouden is bepaald dat de tarieven in 2024 worden herijkt voor het contractjaar 2025. De verwachting is dat de tarieven zullen stijgen voor de zorg.

O6b Wmo hulp bij huishouden
Sinds de invoering van het abonnementstarief is een stijging van het aantal cliënten te zien. Op basis van de meest recente gegevens, is deze ontwikkeling nog steeds gaande. In januari 2023 waren er 844 unieke cliënten die hulp bij huishouding ontvingen. In mei 2024 is dit opgelopen naar 925 cliënten. Daarnaast is een stijging van de gemiddelde kosten te zien. Dit zal voornamelijk veroorzaakt worden door loon-/prijsstijgingen. Op basis van de actuele gegevens 2024 is een inschatting gemaakt van het financiële effect door stijgende aantallen.

O6c Wmo dagbesteding / begeleiding
Ook bij de Wmo dagbesteding / begeleiding is op basis van de actuele aantallen een stijging van het aantal cliënten waarneembaar. Deze stijging is minder groot dan bij hulp bij huishouding. Op basis van de actuele gegevens 2024 is een inschatting gemaakt van het financiële effect door stijgende aantallen.

O7a/b Bijstellingen MJOP
Als een gemeente kapitaalgoederen heeft, heeft zij de verplichting deze ook goed te onderhouden. Dat geldt ook voor gemeentelijk vastgoed. Daarom is gekozen voor de opzet van een MJOP. Het MJOP beschrijft een programma voor de periode 2025 t/m 2037. Om de 4 jaar vindt een actualiseringsslag plaats. Omvang portefeuille, wetgeving en onderhoudskosten zijn immers aan verandering onderhevig. Omdat er naast het onderhoud ook een opdracht ligt van de raad om de portefeuille te verduurzamen is besloten om nu een geheel nieuwe MJOP te maken voor de periode 2025 - 2050. De gemiddelde kosten groot onderhoud bedragen conform de nieuw MJOP € 1.855.000,-per jaar. In de huidige begroting 2024/2027 was rekening gehouden met een structureel budget van € 1.078.000 voor groot onderhoud. Om de nieuw te creëren voorziening groot onderhoud op peil te houden is er een jaarlijkse storting nodig van € 1.855.000. Het grootste deel (€ 1.018.000) kan gefinancierd worden uit de reguliere exploitatie. Een aanvullend bijdrage ad € 837.000 is daarom nodig.
Indien er geen of te weinig dotaties plaatsvinden zal de voorziening uiteindelijk negatief worden waardoor we het onderhoud niet meer conform NEN2767 uitgevoerd kan worden.

08a Investeringen Duurzaamheid

Het verduurzamen van onze portefeuille wordt in de eerste plaats gedaan vanuit het oogpunt van het milieu. De totale investering voor het verduurzamen van alle gebouwen bedraagt € 7.780.000. Dit is het bedrag voor de maximale variant, het hoogste ambitieniveau. Daarmee brengen we de gebouwen naar het technisch laagst mogelijk energielabel en gaan de gebouwen geheel van het gas. Deze maximale verduurzaming is één van de uitgangspunten van het coalitieakkoord/ zomernota. Daarnaast betekent een maximale verduurzaming ook een maximale besparing op de energiekosten. Deze besparing komt immers ten goede van de beheerders, gebruikers of huurders van een object. De exploitatielasten van bijvoorbeeld gemeenschapshuizen en sportcomplexen gaan daarmee omlaag. De werkzaamheden die voortvloeien uit de verduurzamingsexercitie zijn omvangrijk. Gelet op eigen capaciteit de beschikbaarheid van materialen en externe uitvoerders spreiden we de verduurzamingsopgave over een periode van 10 jaar

O8b Vorming reserve duurzaamheid

Ter dekking van de afschrijvingslasten van de duurzaamheids investeringen wordt een reserve duurzaamheid gevormd van de geblokkeerde reserve

O9 Actualisatie diverse subsidie regelingen

De subsidieregelingen Kunst en Cultuur, Evenementen, Sport en Gezondheid en Maatschappelijke Ondersteuning zijn gewijzigd. De financiële bijstelling betreft voornamelijk de regeling Kunst en Cultuur in verband met de subsidiëring van de huurkosten en de regeling Maatschappelijk Ondersteuning voor het toevoegen van een steunpunt vrijwilligers en eetpunten.

O10 a/b/c/d Herstructureringsfonds

Dit fonds wordt ingezet voor versnelling in de woningbouwopgave. Uitgaande van een onrendabele top van € 13.000 per woning (volgens landelijke gegevens) is er circa € 6.695.000 nodig. Deze reserve wordt ingezet voor grondaankoop, staatssteun-proof afdekken van de onrendabele top, aanleg openbare ruimte voor parkeren en verkeer. Daarmee willen we ontwikkelingen vlottrekken. Een zeer globale inschatting is dat er circa € 1.000.000 per jaar nodig zal zijn.
Financiering van dit fonds uit de geblokkeerde reserve.

O11 Bijdrage WSW

De jaarlijkse bijdrage vanuit het gemeentefonds ontvangen wordt doorbetaald aan de Westrom.

O12 Vervallen bijdrage reserve BMV Roggel.

Deze dekkingsreserve is op het gewenste niveau. Daarom kan je jaarlijkse bijdrage vervallen.

013 Inzet dekkingsreserve speelruimtebeleid

Vanuit de dekkingsreserve speelruimten vindt jaarlijks een bijdrage plaats in de afschrijvingslasten van de investeringen in speelruimteplan.

O14 Omnibuz

De ramingen voor de jaren 2025 – 2028 laten een lager gemeentelijke bijdrage zien. Deze kosten zijn volledig toe te rekenen aan indexeringen van de vervoerskosten en CAO ontwikkeling.

O15 a/b/c OZB opbrengst

In de opbrengst wordt allereerst rekening gehouden met de compensatie van de hogere korting op de algemene uitkering door de toename van de WOZ. Daarna wordt de algemene indexatie (PnB) verwerkt en vervolgens de jaarlijkse 2% zoals in het coalitie akkoord is overeengekomen.
In onderstaande tabel is dit verder op hoofdlijnen verder uitgewerkt.

Totaal OZB opbrengst	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
OZB woningen	226	471	615	885
OZB niet-woningen eigenaar	183	252	223	292
OZB niet-woningen gebruiker	59	107	83	134
toename OZB opbrengst	**467**	**830**	**921**	**1.312**

Totaal OZB toename verdeeld in 3 stappen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Correctie gestandaardiseerd tarief 2025	150	142	-149	-149
Indexatie pnb 2025-2028	165	372	585	800
Jaarlijks 2% verhoging	153	316	485	661
toename OZB opbrengst	**467**	**830**	**921**	**1.312**

O16 a/b Aanpassing dagtarief toeristenbelasting

In het beleids- en uitvoeringsplan (2021-2025) is afgesproken om tijdens de looptijd geen tariefs aanpassingen door te voeren. Daarom het voorstel om met ingang van 2026 het dagtarief aan te passen naar € 1,50. Met ingang van 2028 wordt het dagtarief aangepast naar € 1,75

O17 Post Onvoorzien

In de afgelopen jaren is gebleken dat deze post niet benut hoeft te worden. Daarom stellen we dit budget vast op een bedrag van € 1,00.

O18 Leges omgevingsvergunning

De verwachting is dat in de komende jaren de opbrengsten leges omgevingsvergunningen met € 100.000 toenemen.

Nr.	+ = overschot/baat en - = tekort/last	I/S	(bedrag x 1.000) 2025	2026	2027	2028
	Primaire begroting 2024-2027		**7.036**	**2.570**	**3.547**	**3.547**
	Bijstellingen raadsbesluiten t/m april 2024		-141	-126	-126	-126
	Resultaat 1e raadsrapportage 2024		-2.885	-649	-859	1.069
	Bijstellingen kaderbrief 2025 - 2028 *)		-626	-329	-182	-186
	Amendement Griffie kaderbrief		-107	-107	-107	-107
	Saldo primaire begroting 2025 - 2028 (obv kaderbrief		**3.277**	**1.359**	**2.273**	**4.197**
B1	Raadsbesluiten mei t/m juli 2024					
B2	Meicirculaire 2024	S	2.676	1.848	1.965	2.088
B3	Bijstellingen verbonden partijen	S	56	-16	-137	-142
B4	Verwachte CAO ontwikkelingen 2025	S	-723	-723	-723	-723
B5	Verwachte prijs ontwikkelingen 2025 2028	S	-341	-621	-825	-2.049
k1	Vergroening Pleinen	S		-73	-73	-73
k2	Doorontwikkeling zorgboulevard	S	PM			
k3a	Westrom	S	192	213	306	273
k3b	Uitvoering Mens ontwikkelbedrijf	S	-192	-213	-306	-273
k4	Implementatie informatiewetgeving (incl WOO)	S	-671	-430	-396	-419
k4a	bijdrage reserves	S	671	430	396	419
k5a	Exploitatie Informatie huishouding en beveiliging	S			-66	-185
k6	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	S			-101	-106
k6a	IHP afboeking restantboekwaarde, sloopkosten en tijdelijke huisvesting	S		-2.132		-2.157
k6b	IHP bijdrage uit algemene reserve	S		2.132		2.157
k7	Huisvesting St Ursula	S				0
k7a	IHP afboeking restantboekwaarde, sloopkosten en tijdelijke huisvesting	S				-5.824
k7b	IHP bijdrage uit algemene reserve	S				5824
K8	Doorontwikkeling Accommodatiebeleid	S		100	100	100
O1	Meerjarig Investeringsplan 2025 - 2028 (excl IHP)	S		-282	-954	-1.141
O2	Bijstelling kapitaallasten lopende investeringen	S	619	265	-45	120
O3	Vrijval kapitaallasten MIP 2024 2027	S	145	531	1070	1070
O4	Ontwikkeling Beschermd Wonen	S	-583	-1.167	-1.167	-1.167
O5	Ontwikkeling Jeugd	S	-725	-1.000	-1.315	-1.654
O6A	WMO hulp bij huishouden	S	-165	-165	-165	-165
O6B	WMO HbH toename aantal klanten en dagprijzen	S	-610	-610	-610	-610
O6C	WMO dagbesteding/ begeleiding toename aantal klanten en dagprijzen	S	-430	-430	-430	-430
O7a	Jaarlijkse storting voorziening onderhoud gebouwen	S	-1.855	-1.855	-1.855	-1.855
O7b	Aframing groot onderhoud budgetteni	S	1.018	996	1.017	945
O8	Investering krediet duurzaamheid gem.gebouwen en accomm	S		-35	-70	-105
O8a	Inzet dekkingsreserve Duurzaamheid	S		35	70	105
O8b	Vorming dekkingsreserve duurzaamheid	I	-7.780			

Nr.	+ = overschot/baat en - = tekort/last	I/S	2025	2026	2027	2028
			(bedrag x 1.000)			
O8c	Bijdrage uit geblokkeerde reserve	I	7.780			
O9	Actualisatie diverse subsidieregelingen	S	-52	-52	-52	-52
O10a	Vorming Herstructureringsfonds	I	-6.695			
O10b	Bijdrage uit geblokkeerde reserve	I	6.695			
O10c	Jaarlijkse besteding van het herstructurings fonds	S	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
O10d	Jaarlijks bijdrage uit het herstructureringsfonds	S	1.000	1.000	1.000	1.000
O11	Participatie doorbetaling WSW	S	-175	-172	-156	-44
O12	Actualisering bijdrage reserve BMV Roggel	S	40	40	40	40
O13	Inzet dekkingsreserve speelruimtebeleid	S	30	60	90	120
O14	Lagere Bijdrage Omnibuzz	S	100	119	124	105
O15a	OZB Woningen	S	226	471	615	885
O15b	OZB Niet woningen eigenaren	S	183	252	223	292
O15c	OZB Niet Woningen gebruikers	S	59	107	83	135
O16a	Aanpassing dagtarief Toeristenbelasting van 1,30 naar 1,50	S		198	198	198
O16b	Aanpassing dagtarief Toeristenbelasting van 1,50 naar 1,75	S				248
O17	Leges Opbrengst Omgevingsvergunningen	S	100	100	100	100
O18	Post onvoorzien verlagen	S	51	51	51	51
	Begrotingssaldo primaire begroting 2025 - 2028		**2.921**	**-669**	**-725**	**298**

Nr.	Specificatie Kaderbrief 2025 -2028 + = overschot/baat en - = tekort/last	I/S	2025	2026	2027	2028
			(bedrag x 1.000)			
KB1	regio deal (gemeentelijke bijdrage 1,5 mln)	I	-1.500			
KB1b	Bijdrage uit reserve economische agenda	I	700			
KB1c	Bijdrage reserve regiodeal	I	800			
KB1d	Jaarlijkse bestedingen regiodeal	I	-375	-375	-375	-375
KB1e	Jaarlijkse bijdrage uit reserve regiodeal	I	375	375	375	375
KB2	Doorontwikkeling Accomodatiebeleid	S	-100	-100	-100	-100
KB3	Combinatiefunctionaris verankeren	I	-150	-150		
KB4a	MFA Heibloem (investering 1,2 mln excl BTW)	S			-154	-154
KB4b	MFA Heibloem (investering 1,45 mlnincl BTW) opname in het MIP 2025 -2028	S			154	154
KB4C	MFA Heibloem (aanvullende investeringen				PM	PM
KB5	Bomenplan (realiseren natuur op 2 agrarische percelen)	S	-47			
KB6	Doorontwikkeling team Participatie (ICT-middelen)	S	-41	-41	-44	-48
KB7	Voorbereidingskosten woningbouw € 250.000 (I)	I	-250			
KB8	kwaliteitsmedewerker	S	-38	-38	-38	-38
	***Bijstellingen kaderbrief 2025 - 2028**		**-626**	**-329**	**-182**	**-186**

KB1 regiodeal

Voor de regiodeal wordt vooralsnog jaarlijks een budget van € 375.000 ter beschikking gesteld ten laste van de reserve regiodeal

KB4 MFA Heibloem

Deze investering is opgenomen in het MIP 2025 - 2028

In onderstaand overzicht wordt het structurele begrotingssaldo van de gemeente Leudal gepresenteerd. De begroting 2025/2028 is structureel sluitend.

Structureel begrotingssaldo 2025 2028				*(bedrag x 1.000)*
	2025	**2026**	**2027**	**2028**
Saldo baten en lasten	684	-4.737	-2.749	-9.843
Structurele mutaties reserves	1.862	1.561	1.649	1.785
Incidentele mutaties reserves	375	2.507	375	8.356
Begrotingssaldo na bestemming	2.921	-669	-725	298
Waarvan incidentele baten en lasten	1.673	1.440	67	-7.611
Waarvan structurele baten en lasten	1.248	-2.109	-792	7.909

2 Programmaplan

2.1 Bestuur en ondersteuning

Het programma 'bestuur en ondersteuning' wordt gebruikt voor de algemene baten & lasten om de gemeente Leudal draaiende te houden. Denk hierbij aan het gemeentehuis, het college, burgerzaken, treasury-uitgaven of ICT. Ook worden de primaire baten van Leudal verantwoord in dit programma; namelijk de gemeentefondsuitkering en de lokale lasten zoals de OZB.
Ten slotte worden ook de mutaties in de reserves opgenomen.

Dit programma is daarmee afwijkend en het enige programma waar de baten hoger zijn dan de lasten.

Visie

Met grote maatschappelijke opgaven zoals de stikstofproblematiek en de opvang van vluchtelingen heeft iedere gemeente te maken. Gemeentes zijn vrij om lokaal oplossingen te zoeken die passen bij hun eigen ambities. Wij zetten in op bestuurlijke vernieuwing. *De omgevingswet* en de aankomende *Wet versterking participatie op decentraal niveau* zijn hier belangrijke bouwstenen voor. Om bestuurlijk te vernieuwen, moeten het college, de gemeenteraad en de medewerkers binnen de organisatie anders werken en anders sturen. De thema's van de gemeente Leudal vragen om een integrale procesaanpak. Zowel intern als extern. Dit betekent dat alle belanghebbenden een rol kunnen en mogen spelen. Hierdoor komen we tot betere en meer gedragen oplossingen. Waar we het als gemeente niet alleen redden, zoeken we actief de samenwerking op in regionaal, provinciaal of landelijk verband.

Wat willen wij bereiken?

1. Doel- en opgavegericht besturen
We besturen doel- en opgavegericht. Daarbij spelen we in op nieuwe ontwikkelingen en nieuwe wet- en regelgeving. We stellen duidelijke prioriteiten om de hoeveelheid en complexiteit van de werkzaamheden uit te kunnen voeren.

2. Houden van een respectvolle dialoog
We werken aan een respectvolle dialoog tussen de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie. Daarnaast informeren we onze inwoners actief. We betrekken de inwoners bij de zoektocht naar oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken als dat mogelijk is. We proberen de afstand tussen de lokale politiek en de inwoners van de gemeente Leudal te verkleinen.

3. De dienstverlening speelt in op de behoefte van onze inwoners, ondernemers en verenigingen
We verbeteren onze dienstverlening zodat inwoners, ondernemers en verenigingen gemakkelijk zaken kunnen doen en kwaliteit en gastvrijheid ervaren. We zijn transparant en communiceren begrijpelijk zodat onze dienstverlening voor iedereen toegankelijk is. We zijn goed bereikbaar en communiceren proactief. We gaan mee met technologische en maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, toegankelijkheid, veiligheid en datagedreven werken.

Wat gaan wij daar voor doen?

Onder de noemer “bestuurlijke vernieuwing”; hebben we vier pijlers geprioriteerd. Hiermee zetten we stappen in de richting van de hierboven omschreven effecten. De ervaringen die we opdoen geven richting aan de ambities in het kader van burger- en overheidsparticipatie:

1. De positie van jongeren in Leudal verder verbeteren door het instellen van een participerende jongerenraad.
2. De werkwijze dorpsplatforms verder professionaliseren door duidelijkheid te verschaffen over de rol en mate van participatie aan de voorkant van participatietrajecten, te werken met inhoudelijke contactpersonen binnen de ambtelijke organisatie.
3. Meer inzicht verschaffen in participatietrajecten, door het beschrijven van de vorm van het participatietraject en hoe hier uitvoering aan is gegeven.
4. Implementatie van de Wet versterking Participatie op decentraal niveau. Dit door het vaststellen van een nieuwe verordening en nieuw beleid in 2025.

Als ambtelijke vernieuwing wordt in 2025 het accent gelegd op:

1. Zaakgericht project- en procesmatig werken
2. Implementatie nieuwe wetten (o.a. Woo)
3. Toekomstbestendige inrichting gemeentehuis
4. Heldere taal en begrijpelijke voorstellen

Bestuur en ondersteuning						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Bestuur	1.838	2.121	1.999	1.941	1.941	1.941
Burgerzaken	1.561	1.658	1.868	1.868	1.868	1.868
Beheer overige gebouwen en gronden	890	614	507	526	533	568
Overhead	14.610	16.892	14.604	14.303	14.246	14.133
Treasury	1.015	1.016	611	321	34	-132
OZB woningen	156	208	220	230	235	235
OZB niet-woningen	66	89	94	98	100	100
Belastingen overig	30	33	32	34	35	35
Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	0	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	92	1.140	4.448	1.620	2.546	4.520
Vennootschapsbelasting (VpB)	14	20	20	20	20	20
Mutaties reserves	0	23.730	1.143	223	199	504
Totale lasten	**20.271**	**47.522**	**25.547**	**21.185**	**21.757**	**23.791**
Baten						
Bestuur	0	-1	-1	-1	-1	-1
Burgerzaken	-415	-751	-751	-751	-751	-751
Beheer overige gebouwen en gronden	-7	-8	-8	-8	-8	-8
Overhead	-1.511	-1.279	-1.112	-1.112	-1.112	-1.112
Treasury	-2.538	-1.538	-1.232	-1.071	-837	-857
OZB woningen	-4.838	-4.957	-5.307	-5.673	-5.937	-6.207
OZB niet-woningen	-2.275	-2.193	-2.489	-2.661	-2.661	-2.782
Belastingen overig	-3	-4	-4	-4	-4	-4
Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	-68.332	-70.493	-71.602	-68.526	-70.443	-72.283
Overige baten en lasten	-86	-63	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	-22.623	-3.380	-4.291	-2.223	-10.645
Totale baten	**-80.005**	**-103.910**	**-85.886**	**-84.098**	**-83.977**	**-94.650**
Mutatie reserves	0	1.108	-2.236	-4.068	-2.024	-10.141
Resultaat	**-59.733**	**-56.388**	**-60.339**	**-62.913**	**-62.220**	**-70.859**

Verbonden partijen

Deze organisaties dragen bij aan de uitvoering van dit programma.

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)
De Belastingsamenwerking (BsGW) is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen. De BsGW voert namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BsGW de hoogte van de WOZ-waarde voor alle onroerende zaken in deze gemeenten.

Euregio Rijn-Maas-Noord
De euregio rijn-maas-noord zet zich sinds 1978 in om de Europese integratie tastbaar te maken voor de burgers in dit gebied. Ze wil het wederzijds begrip van de Nederlandse en Duitse inwoners van de euregio versterken, de contacten verdiepen en samenwerking stimuleren. In het belang van de inwoners van dit gebied werken de deelnemende overheden en instellingen op allerlei terreinen nauw met elkaar samen

CSV Amsterdam BV
CSV (Claim Staat Vennootschap B.V.) is opgericht ter afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero). Na afwikkeling van de procedures zal de CSV worden opgeheven en worden de resterende liquide middelen uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbedrag.

Enexis NV
Via energienetwerken zorgt Enexis voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Enexis brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
PBE (Publiek Belang Electriciteitsproductie BV) ter afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders Essent). Er zijn geen contractuele verplichtingen meer. De vennootschap zal in de loop van 2024 worden opgeheven en resterende middelen worden na opheffing uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Bank Nederlandse Gemeenten
BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor inwoners en organisaties.

2.2 Veiligheid

In dit programma worden lasten verantwoord die gerelateerd zijn aan criminaliteit en de preventie daarvan in de gemeente. Ook de kosten voor de brandweer net als bijvoorbeeld het tegengaan van radicalisatie.

Visie

Veiligheid is een gezamenlijke opgave en kent veel disciplines. Samen met veiligheidspartners, inwoners en ondernemers werken we aan een veilige woonomgeving én een vitaal ondernemersklimaat in onze gemeente. Het tegengaan van ondermijnende criminaliteit staat centraal in onze aanpak, ondersteund door de Limburgse Norm en intensieve controles in risicogebieden. We richten ons op snelle en effectieve interventies bij incidenten, waarbij we nauw samenwerken met ketenpartners zoals politie en brandweer. Door signalen van ongewenst gedrag vroegtijdig op te pikken, grijpen we snel in om verstoringen van de openbare orde te voorkomen. Met een focus op handhaving en continue verbetering zorgen we voor een veilige en weerbare gemeente

Wat willen wij bereiken?

1. Een veilige en weerbare samenleving

Ondermijning aanpakken is geen eenvoudige klus en vraagt om structurele aandacht. Gemeenten in Midden-Limburg hebben de handen ineengeslagen om samen sterker te staan in deze strijd. Vanuit deze samenwerking is de Limburgse Norm ontwikkeld: een gezamenlijke basis om ondermijning effectief aan te pakken. Zo werken we stap voor stap aan een veiligere en weerbare samenleving voor iedereen.
Met steun van het Rijk gaat ons interventieteam in Midden-Limburg aan de slag. Als gemeente streven we ernaar om samen een krachtige vuist te maken tegen ondermijnende criminaliteit. Dit doen we door inwoners en ondernemers weerbaarder te maken, preventieve maatregelen te nemen en regelmatig controles uit te voeren. Onze focus ligt op belangrijke thema’s zoals drugs, witwassen en mensenhandel. We pakken de grootste risicogebieden aan, zoals het buitengebied en bedrijventerreinen, maar ook cybercrime en digitale criminaliteit hebben onze aandacht. Samen werken we aan een veilig Leudal en een sterke regio.

2. Inwoners voelen zich veilig

We herkennen vroegtijdig signalen van ongewenst gedrag en spelen daar snel op in. We zoeken daarbij actief de verbinding met jongeren om problemen te voorkomen, maar als het nodig is, grijpen we in. Dit doen we in samenwerking met straatcoaches. Ook gaan onze boa's gerichte controles uitvoeren in de wijken om een vinger aan de pols te houden. Deze controles hebben een integraal karakter.

3. De leef- en woonomgeving zijn veilig

We richten ons op een snelle en effectieve aanpak van incidenten en verstoringen van de openbare orde. Door intensieve controles, nauwe samenwerking met ketenpartners en de actieve betrokkenheid van onze inwoners versterken we de veiligheid in onze gemeente. Onze repressieve maatregelen zorgen ervoor dat we direct kunnen ingrijpen wanneer dat nodig is, terwijl we continu blijven leren en verbeteren om onze gemeente weerbaar en veilig te houden

Wat gaan wij daar voor doen?

Wat gaan wij daar voor doen?

1. Nadruk op snelle en effectieve aanpak van incidenten en openbare ordeverstoring.
2. Versterkte controles in risicogebieden, uitgevoerd door boa's voor actief toezicht en passende interventie.
3. Samenwerking met ketenpartners zoals politie, brandweer en hulpdiensten voor een gecoördineerde respons.
4. Actieve betrokkenheid van inwoners door buurtpreventiegroepen te stimuleren en het verzorgen van voorlichting.
5. Focus op het creëren van een veilige en weerbare gemeente door continu leren en verbeteren in het veiligheidsbeleid.
6. Bewustwording vergroten onder jongeren/ouders/verenigingen over alcoholgebruik, door middel van het preventie- en handhavingsplan jeugd en alcohol.
7. We houden het crisisplan actueel en oefenen met het team bevolkingszorg crisisbeheersing, om kennis actueel te houden.

Veiligheid						***(bedrag x 1.000)***
	Realisatie 2023	**Begroting na wijziging 2024**	**Primitieve begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**
Lasten						
Crisisbeheersing en brandweer	3.191	3.526	3.435	3.446	3.439	3.437
Openbare orde en veiligheid	1.017	1.470	1.313	1.226	1.226	1.226
Totale lasten	**4.208**	**4.996**	**4.748**	**4.672**	**4.665**	**4.663**
Baten						
Crisisbeheersing en brandweer	-374	-157	-155	-155	-155	-155
Openbare orde en veiligheid	-149	-12	-12	-12	-12	-12
Totale baten	**-524**	**-169**	**-168**	**-168**	**-168**	**-168**
Resultaat	**3.684**	**4.827**	**4.580**	**4.504**	**4.498**	**4.495**

Verbonden partijen

Deze organisaties dragen bij aan de uitvoering van dit programma.

Veiligheidsregio Limburg Noord
De kerntaak van VRLN is om iedereen die in onze regio woont, werkt of verblijft te beschermen tegen (gezondheids)risico's, rampen en crises. Daarbij zijn drie woorden van belang: voorkomen, bestrijden en herstellen.
Om rampen en crisis zoveel mogelijk te voorkomen, brengen zij veiligheidsrisico's in kaart en nemen zij preventieve maatregelen. Daarnaast oefenen zij regelmatig zodat zij een eventuele ramp of crisis zo effectief mogelijk kunnen bestrijden. Ten slotte nemen zij ná een crisis maatregelen om de samenleving zo snel mogelijk weer normaal te laten functioneren.

2.3 Verkeer, vervoer en waterstaat

Alle activiteiten die de gemeente doet rondom mobiliteit van voertuigen worden opgenomen in dit programma. Binnen dit programma worden vooral veel lasten geboekt voor de aanleg, en het onderhoud, van wegen en (fiets) paden. net als het openbaar vervoer. Naast deze mobiliteit ter land, valt ook de (recreatieve) vaart onder dit programma, zoals het onderhouden van havens en waterwegen.

Visie

Mobiliteit verbindt Leudal. Tegelijkertijd maken we bewuster de keuze óf we van A naar B gaan, en zo ja, met welk vervoersmiddel. We streven daarom naar een mobiliteitssysteem in Leudal waarin de auto niet het uitgangspunt is. Hierbij ligt de focus op en de prioriteit bij verkeersveiligheid.

Wat willen wij bereiken?

We zetten in op drie ontwikkelrichtingen: verbonden voorzieningen (relatie tussen ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteit), toegankelijk systeem (infrastructuur en mobiliteitssysteem) en bewust mobiel (de reiziger centraal). Het streven naar verkeersveiligheid loopt als een rode draad door de drie ontwikkelrichtingen heen.

Wat gaan wij daar voor doen?

Het in 2024 vastgestelde Uitvoeringsprogramma Mobiliteit vormt de basis voor een verkeersveilig, leefbaar, duurzaam en verbonden Leudal.

1. Verbonden voorzieningen

   We hanteren bij ruimtelijke ontwikkelingen het STOP-principe: stappen, trappen, openbaar vervoer en personenwagen. Dit is de volgorde van wenselijke vervoersmethode die als uitgangspunt voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt gehanteerd. Een instrument om dit te bereiken, is het actualiseren van onze fiets- en autoparkeernormen. Daarnaast nemen we dit principe in een vroeg stadium mee bij bespreking van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen aan de intake- en omgevingstafels.

2. Toegankelijk systeem

   We zorgen voor een veilige en kwalitatief goede voetgangers- en fietsinfrastructuur. We doen onderzoek naar mogelijke vervoersarmoede in onze gemeente, waarbij we oog hebben voor de mobiliteitsbehoefte van oudere mensen die langer thuis wonen. Daarnaast doen we onderzoek naar de mogelijkheden om in onze dorpen het vrachtverkeer te weren.

   Het '30, tenzij...'-principe wordt leidend; niet langer is 50 km/h als maximumsnelheid binnen de bebouwde kom het uitgangspunt, maar 30 km/h. Dit sluit aan bij het STOP-principe, waarbij we in bestaande structuren meer ruimte willen geven voor andere vervoersmethoden. Waar dit kan en binnen de wegcategorisering past, waarderen we gebiedsontsluitingswegen volwaardig af naar erftoegangswegen.

   We gaan in het buitengebied aan de slag met het aanpakken van risicolocaties: we brengen deze in kaart en nemen maatregelen waar nodig. Ook doen we onderzoek naar het verbeteren van verlichting op fietspaden in het buitengebied.

3. Bewust mobiel

We gaan actief aan de slag met het stimuleren van fietsen en deelmobiliteit. Daarnaast zorgen we voor een dekkend netwerk van publieke laadinfrastructuur ten behoeve van het faciliteren van elektrisch rijden. Bovendien zetten we in op versnelling van openbaar vervoer-verbindingen en goede bushaltevoorzieningen, in samenwerking met de provincie en vervoerder.

Met betrekking tot de haven op bedrijventerrein Zevenellen zetten we in op vervoer over water waar mogelijk, omdat dit een relatief duurzame wijze van transport is.

Het streven naar verkeersveiligheid loopt als een rode draad door de drie ontwikkelrichtingen heen. We bereiken dit door een combinatie van gedragsmaatregelen, bijvoorbeeld onze campagne *Samen goed op weg* en fysieke maatregelen, zoals snelheid beperkende maatregelen. We geven extra aandacht aan verkeersveiligheid rondom scholen en winkelgebieden, door deze als zodanig herkenbaar in te richten.

Verkeer, vervoer en waterstaat						***(bedrag x 1.000)***
	Realisatie 2023	**Begroting na wijziging 2024**	**Primitieve begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**
Lasten						
Verkeer en vervoer	4.400	4.386	4.752	5.171	5.892	6.113
Parkeren	1	12	12	12	12	12
Economische havens en waterwegen	66	66	65	65	33	33
Openbaar vervoer	15	16	16	16	16	16
Totale lasten	**4.482**	**4.480**	**4.845**	**5.264**	**5.953**	**6.174**
Baten						
Verkeer en vervoer	-311	-237	-237	-237	-237	-237
Parkeren	0	0	0	0	0	0
Economische havens en waterwegen	-5	-5	-5	-5	-5	-5
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**-316**	**-242**	**-242**	**-242**	**-242**	**-242**
Resultaat	**4.166**	**4.238**	**4.603**	**5.022**	**5.711**	**5.932**

2.4 Economie

De gemeente Leudal stimuleert op verschillende manieren de lokale economie, bijvoorbeeld via bedrijfsloketten, economische promotie (zoals beurzen en jaarmarkten) of door samen te werken met het bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstellingen. Ook vervult de gemeente een belangrijke taak als het gaat om het ontwikkelen van bedrijventerreinen, bijvoorbeeld door te investeren in winkelgebieden en grond bouwklaar te maken.

Visie

Wij kiezen voor een duurzame ontwikkeling van een toekomstbestendige economie, waarbij omvang niet de belangrijkste drijfveer is. We ondersteunen bedrijven die kansen adopteren en omgaan met toekomstige bedreigingen. We werken samen bij marktontwikkelingen en geven samen antwoord op sociaal-maatschappelijke opgaven. We stimuleren het overdragen van kennis en kunde en waar nodig medewerkers.

Wat willen wij bereiken?

De bedrijven en de gemeente zijn steeds in goed overleg en werken hand in hand samen aan het realiseren van de visie. Ieder vanuit zijn eigen rol en mogelijkheden en altijd met oog op de impact voor de omgeving.

Leudal trekt en faciliteert bedrijven die niet naar korte termijn gewin streven, maar focussen op hun lange termijn bestaansrecht met oog voor sociaal-maatschappelijke opgaven en de natuurlijke omgeving.

Onze bedrijventerreinen zijn modern, goed bereikbaar en toekomstbestendig. In het buitengebied gaan economische vitaliteit en leefbaarheid hand in hand door nieuwe verdienmodellen zoals natuur-inclusief boeren en recreëren.

Wat gaan wij daar voor doen?

Regiodeal Midden-Limburg

In 2024 zijn de regiogemeenten Midden Limburg, de provincie Limburg en het Rijk een regiodeal overeengekomen met een investeringsomvang van 40 miljoen euro. Hiervan draagt het Rijk 50% bij en de provincie Limburg en de regiogemeenten beiden 25%. Leudal staat garant voor een bijdrage van € 1,5 miljoen: € 700.000 is gedekt uit de reserve economische investeringsagenda en € 800.000 vanuit de bestemmingsreserve Regiodeal.

Een deel van de regiodeal is gericht op het versterken van de regionale economie met focus op innovatief beroepsonderwijs, ontwikkeling en behoud van talent, ondernemerschap, verduurzaming van bedrijventerreinen en toeristische vitaliteit. Deze programmalijn komt overeen met de ambities van Leudal, daarom brengen wij in 2025 onze partners samen en stimuleren wij de ontwikkeling van projecten en maatregelen die bijdragen aan de vitaliteit van ons bedrijfsleven.

Naast de pijler Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt komen ook projecten in aanmerking die betrekking hebben op het verbeteren van de brede welvaart binnen de pijlers Leefbaarheid en Landschap en Klimaatadaptatie (zie hiervoor ook 2.9).

Versterken van de dialoog en samenwerking
We ontwikkelen communicatie- en samenwerkingsstructuren met ondernemend Leudal. We gaan meer in dialoog met ondernemers en faciliteren hen via het Ondernemersteam Leudal (accountmanagers) en netwerkbijeenkomsten (via onze partner Keyport). Wij denken mee met ondernemers die willen innoveren, uitbreiden, verplaatsen, etc. in het belang van het behoud van levendige dorpen, behoud van werkgelegenheid en het bieden van toekomstperspectief voor de ondernemer, maar ook diens (nieuwe) omgeving.

Faciliteren van vernieuwende ontwikkelingen Buitengebied
De transitie van de agrarische sector leidt op verschillende locaties tot; innovatie, stoppen of verbreding van economische activiteiten. We ondersteunen agrariërs met een gewenste of noodzakelijke transitieopgave. Hiervoor gebruiken wij het instrument 'Mijn Koers' dat ondernemers helpt hun toekomst uit te stippelen en hiervoor een geschikte aanpak te kiezen.

Door het samengaan van verenigingen en stoppen of verplaatsen van bedrijven, komen locaties vrij. Deze willen we een nieuwe invulling geven waarbij niet alleen wordt gekeken naar de ontwikkeling van nieuwe functies maar ook naar het stimuleren van sloop van de overtollige bebouwing. Deze nieuwe invulling moet leiden tot een economisch vitaler Leudal of ruimte bieden aan andere beleidsopgaven zoals de woonopgave, natuurontwikkeling, enz.

Versterken van het toeristisch profiel
De toeristisch-recreatieve sector draagt bij aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving en stimuleert direct en indirect de lokale economie, zowel in euro’s als in werkgelegenheid. Om de kwaliteit van de leefomgeving te versterken geven we samen met onze lokale en regionale partners uitvoering aan het beleidsplan Recreatie en Toerisme Leudal en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.

We verstevigen onze positie als toeristische gemeente door economische stimuleringsprojecten te initiëren o.a. in samenwerking met de regiogemeenten. Ondernemers dagen wij uit aan te haken bij stimuleringsprojecten met creatieve en onderscheidende concepten. Met onze ondernemers werken we samen aan de ontwikkeling van vernieuwende product-markt-combinaties die voorzien in de behoeftes van onze inwoners en bezoekers. Daarbij zetten we in op kwaliteit, beleving en diversiteit en het beantwoorden van consumentenbehoeftes.

Ontwikkelen van bedrijventerreinen
Om aan de vraag naar bedrijfsruimte en -kavels te kunnen blijven voldoen, werken we aan het behoud van kwalitatieve bedrijventerreinen, zodat deze duurzaam en toekomstbestendig worden en blijven. Ook onderzoeken we of nieuwe bedrijfsruimte, bedrijfskavels of bedrijfsterreinen kunnen worden ontwikkeld. De basis hiervoor leggen we in de Omgevingsvisie, die in 2025 wordt vastgesteld. Daarin zijn zoekgebieden voor nieuwe bedrijfsruimte / bedrijfsterreinen opgenomen.

Het bestuur van de Stichting Bedrijveninvesteringszone Bedrijventerrein Ittervoort heeft de ambitie om de BIZ 2020-2024 met ingang van 2025 voort te zetten voor een periode van vijf jaar. Wij faciliteren en ondersteunen dit proces, omdat dit bijdraagt aan een goed ondernemersklimaat en een bestendige relatie tussen de ondernemers en de gemeente op dit bedrijventerrein.

Economie						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Economische ontwikkeling	379	647	750	750	750	750
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	694	487	6.300	6.849	719	397
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	324	337	259	259	259	259
Economische promotie	314	358	304	308	308	311
Totale lasten	**1.711**	**1.829**	**7.613**	**8.166**	**2.037**	**1.717**
Baten						
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-745	-366	-6.163	-6.683	-572	-247
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-85	-100	-50	-50	-50	-50
Economische promotie	-1.405	-1.393	-1.393	-1.591	-1.591	-1.839
Totale baten	**-2.235**	**-1.859**	**-7.606**	**-8.325**	**-2.213**	**-2.136**
Resultaat	**-524**	**-30**	**7**	**-158**	**-176**	**-419**

Verbonden partijen

Deze organisaties dragen bij aan de uitvoering van dit programma.

Grenspark Maas-Schwalm-Nette
Het Grenspark Maas-Swalm-Nette vormt een loketfunctie voor de uitwisseling van informatie en grensoverschrijdende projecten. Daarvoor brengen zij projectpartners bij elkaar, plant, coördineert en voert projecten uit en zorgt voor de (internationale) subsidiëring ervan. Verder geven zij voorlichting om het recreatief gebruik van het Grenspark te bevorderen.

Samenwerking Midden-Limburg
Samenwerking Midden-Limburg is de krachtige verbinder die de lokale eigenheid van de aangesloten zeven gemeenten versterkt en de samenhang van de regio vergroot.
Met gebundelde energie bouwen zij aan drie hoofdopgaven. Een duurzaam en klimaatbestendig Midden-Limburg, een toekomstbestendige (Circulaire) economie en een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

Keyport
Voor ondernemers is Keyport een van de topregio's in Nederland. De regio bestaat uit de gemeentes Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond, Weert en Cranendonck. Hier werken bedrijfsleven, onderwijs en overheid samen aan het duurzaam versterken van de economische structuur en het verbeteren van het vestigingsklimaat. Om als regio voorop te blijven lopen, investeren zij continu in ondernemerschap, arbeidsmarkt, innovatie en duurzaamheid.

Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV
OML draagt bij aan de economische ontwikkeling van Midden-Limburg en streeft daarbij naar een verbetering van de leefbaarheid. De toegevoegde waarde zit in het creëren van een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en hun omgeving. Concreet betekent dit dat zij ervoor zorgen dat de regio aantrekkelijk is voor bestaande én nieuwe bedrijven en dat bedrijven die zich in onze regio willen vestigen de juiste huisvesting op de juiste plek vinden.

Ijzeren Rijn
Gemeenten en instanties werken samen aan het creëren van zo veel mogelijk beïnvloedingsruimte om veiligheidsrisico's en aantasting van de leefbaarheid vanwege heringebruikname van het historische tracé van de IJzeren Rijn zo veel mogelijk te verminderen.

Euregio Rijn-Maas-Noord
De euregio rijn-maas-noord zet zich sinds 1978 in om de Europese integratie tastbaar te maken voor de burgers in dit gebied. Ze wil het wederzijds begrip van de Nederlandse en Duitse inwoners van de euregio versterken, de contacten verdiepen en samenwerking stimuleren. In het belang van de inwoners van dit gebied werken de deelnemende overheden en instellingen op allerlei terreinen nauw met elkaar samen

Routebureau Midden-Limburg
Zorgt voor Beheer en onderhoud fietsknooppuntennetwerk.
De actieve toerist kan rekenen op een goed onderhouden knooppuntennetwerk voor fietsers. Daarnaast onderhoudt het Routebureau ook enkele wandel- en ruiterroutes in de regio.
Het Routebureau…

- controleert de routes tweemaal per jaar intensief;
- lost meldingen binnen 72 uur op;
- voert wijzigingen in het netwerk uit;
- zorgt voor actueel kaartmateriaal van het fietsknooppuntennetwerk;
- houdt nauwlettend de kwaliteit van het netwerk in het oog.

Promotie
Het is natuurlijk van groot belang dat de onderhouden routes intensief worden gebruikt door de inwoners, de dagjesbezoekers en de toeristen. Samen met VVV Midden-Limburg brengt het Routebureau recreatieve routes onder de aandacht bij de actieve toerist.

2.5 Onderwijs

De bekostiging van onderwijs gaat primair via het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap direct naar de schoolbesturen. De gemeente Leudal is echter wel verantwoordelijk voor de onderwijshuisvestiging voor openbaar en bijzonder onderwijs. Ten slotte valt ook achterstandenbeleid, peuteronderwijs én volwasseneneducatie onder dit programma, het draait dus niet alleen om kinderen.

Visie

Goed onderwijs is essentieel voor de ontwikkeling van kinderen. Elke leerling verdient onderwijs dat stimuleert om talenten maximaal te ontwikkelen en te benutten. We willen daarom dat iedereen gelijke kansen heeft in het onderwijs (bevorderen kansengelijkheid). Onze onderwijshuisvesting draagt bij aan optimale leer- en ontwikkelingsmogelijkheden.

Wat willen wij bereiken?

Het taalniveau van kinderen is op orde

Kinderen uit Leudal krijgen alle kansen om zich te ontwikkelen, onafhankelijk van hun thuissituatie. Elk kind verdient het om met een voldoende taalniveau aan de basisschool te beginnen. Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is daarom heel belangrijk. We dringen onderwijsachterstanden terug en voorkomen deze zoveel als mogelijk. Voor alle leeftijden hebben we aandacht om het aantal laaggeletterden in Leudal te verlagen.

Cultuureducatie en bewegingsonderwijs op scholen

We vinden het belangrijk dat kinderen in aanraking komen met verschillende facetten van de samenleving. Sport en cultuur zijn daarin voor ons belangrijke elementen. Daarom faciliteren wij cultuureducatie en bewegingsonderwijs.

De onderwijshuisvesting voldoet aan de huidige tijd

We faciliteren goede onderwijshuisvesting. Goed onderwijs vindt plaats in een schoon, veilig, comfortabel en duurzaam schoolgebouw. We hebben groene schoolpleinen die spel stimuleren.

Wat gaan wij daar voor doen?

Peuterprogramma / VVE

We vinden het van belang dat peuters kunnen deelnemen aan een peuterprogramma of vroeg- en voorschoolse educatie. De kindercentra in onze gemeente vormen al vele jaren een belangrijke partner in het aanbod. Daarom ondersteunen we de kindercentra door middel van subsidies op voornoemde onderdelen. Daarbij focussen we ons onder meer op huishoudens waar kinderen opgroeien in een taalarme omgeving.

Sport en bewegen

We zijn op grond van onderwijswetgeving en de gemeentelijke Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Leudal verplicht om scholen gelegenheid te bieden voor bewegingsonderwijs. Dit doen we onder meer door de in de dorpen aanwezige gymzalen, sportzalen en sporthal die eigendom zijn van de gemeente hiervoor beschikbaar te stellen. In het kader van multifunctioneel gebruik stellen we deze accommodaties behalve voor bewegingsonderwijs ook beschikbaar voor gebruik door lokale verenigingen en sportgroepen. Verder stimuleren we sport en cultuur op scholen door de inzet van combinatiefunctionarissen.

IHP
Goed onderwijs vraagt om goede onderwijshuisvesting. Voor de leefbaarheid in onze dorpen is de aanwezigheid van hoogwaardige scholen in toekomstbestendige schoolgebouwen van essentieel belang. In 2025 gaan we daarom over tot planmatige uitvoering van de in 2023 vastgestelde visie op onderwijs en het integraal huisvestingsprogramma onderwijs (IHP) dat we verwachten in 2024 vast te stellen.

Ook geven we verder uitvoering aan het programma "Groenblauwe revolutie schoolpleinen" dat in 2024 is ingevoerd. Het programma is een samenwerking tussen 15 gemeenten in Noord en Midden Limburg, het Waterschap en de Waterleidingmaatschappij. Het heeft als ambitie om binnen 6 jaar 80% van de schoolpleinen 'te vergroenen'. Tijdens dit proces besteden we veel aandacht aan educatie en communicatie over de voordelen van een groene omgeving, klimaatverandering en klimaat adaptieve maatregelen die mensen kunnen nemen. Het programma voeren we zoveel als mogelijk uit in combinatie met het speelruimtebeleid.

Sint Ursula
In 2025 starten we met de voorbereidingen voor de uitvoering van het eind 2024 te nemen besluit op huisvesting van scholengemeenschap Sint Ursula op één unilocatie.

Onderwijs						***(bedrag x 1.000)***
	Realisatie 2023	**Begroting na wijziging 2024**	**Primitieve begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**
Lasten						
Openbaar basisonderwijs	20	0	17	16	16	16
Onderwijshuisvesting	1.296	1.339	1.393	3.558	1.834	9.797
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.674	2.585	1.670	1.670	1.670	1.670
Totale lasten	**3.990**	**3.924**	**3.080**	**5.244**	**3.520**	**11.483**
Baten						
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	-2	-3	-3	-2	-2	-2
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.235	-1.005	-75	-75	-75	-75
Totale baten	**-1.237**	**-1.008**	**-78**	**-77**	**-77**	**-77**
Resultaat	**2.753**	**2.916**	**3.002**	**5.167**	**3.444**	**11.406**

2.6 Sport, cultuur en recreatie

In dit programma word activiteiten opgenomen voor een breed scala aan voorzieningen. Variërend van sportzalen, tot musea, en van openbaar groen tot de lokale media. Een breed programma dus, maar wel met allemaal leuke, belangrijke zaken die het leven in Leudal aangenamer maakt.

Visie

Sociale basis gaat verder dan zorg, het is het fundament van de samenleving om te zorgen dat we zowel fysiek als mentaal gezond zijn en blijven. Sport, cultuur en recreatie maken onderdeel uit van dit fundament. Het verbindt onze inwoners en vergroot de leefbaarheid in onze dorpen en het buitengebied. Deze zaken dragen bij aan hun vitaliteit, plezier, geluk en gezondheid. We vinden het belangrijk dat sport, cultuur en recreatie voor iedereen bereikbaar zijn en dat het aanbod aansluit bij de vraag van de inwoners van Leudal. Ook willen we dat activiteiten passen bij de identiteit van Leudal. We streven naar een gevarieerd en kwalitatief goed aanbod. Hierbij werken we samen met inwoners, verenigingen, organisaties en ondernemers.

Wat willen wij bereiken?

Ontmoetingsplek in elk dorp

We vinden het belangrijk dat onze inwoners elkaar kunnen ontmoeten, dit kan in onze gemeenschapshuizen en sport- en cultuuraccommodaties. Omwille van de leefbaarheid vinden we het belangrijk dat er binnen de dorpen ontmoetingsplekken blijven bestaan.

Breed aanbod kunst en cultuur

We willen de vitale gemeenschappen behouden. In ieder dorp is een goed aanbod van kunst en cultuur. We stimuleren en faciliteren kunstzinnige en culturele activiteiten voor iedereen. We focussen specifiek op kunst- en cultuur voor kinderen en jongeren. We bieden ruimte aan innovatie en ontwikkeling van kunst en cultuur. We faciliteren de musea in de gemeente, als een plek voor informatie, beleving, verwondering en het prikkelen van nieuwsgierigheid.

Centrale rol voor bibliotheek

We zien de bibliotheek als sociaal verbindende plek waar ontmoeting centraal staat. Kennis, ontwikkeling, educatie, contact en cultuur uit de samenleving komen hier samen. Als gemeente ondersteunen we de organisatie van educatieve en culturele activiteiten, voor zowel jong als oud. De rol en verplichtingen van de bibliotheek worden ingegeven door de hernieuwde bibliotheekwet.

Informeren en betrekken

We informeren en betrekken onze stakeholders bij het beleid en de taken van de gemeente. Ook vanuit het oogpunt van bestuurlijke vernieuwing is dit steeds belangrijker. We zoeken hierin de samenwerking met media zoals kranten, radio, televisie en online kanalen. We gebruiken ook onze eigen media en die van onze partners, om nieuws aan onze stakeholders over te brengen.

Unieke natuurbeleving in Leudal

We stimuleren de beleving van de natuur bij inwoners en bezoekers van de gemeente Leudal. We hebben oog voor de verhouding tussen recreatie en draagkracht van het gebied. Bij de aanleg en het beheer van openbaar groen staan de waarden rust, ruimte en (bio)diversiteit centraal. We zorgen dat de kwaliteit en kwantiteit van het openbaar groen en de bos- en natuurterreinen gelijk blijven, of vergroot worden. We willen komen tot een klimaatbestendige en duurzame openbare ruimte. We streven daarbij naar vergroening en vergroting van de biodiversiteit. We stimuleren de natuurbeleving bij kinderen, door speeltuinen aan te leggen die toegankelijk zijn voor alle leeftijdscategorieën.

Vitale en gezonde inwoners
We hebben extra aandacht voor doelgroepen die niet vanzelfsprekend mee (kunnen) doen aan sporten en bewegen. We willen sporten en bewegen toegankelijk maken voor alle inwoners. Daarnaast stimuleren we het sportieve verenigingsleven. Zo willen we een divers en kwalitatief goed aanbod behouden. Ook investeren we in een gezonde omgeving voor kinderen zodat zij een goede basis hebben voor een gezond en actief leven.

Cultureel erfgoed voor iedereen toegankelijk
We maken cultureel erfgoed bereikbaar voor alle inwoners en bezoekers van Leudal. Het cultureel erfgoed wordt op deze manier duurzaam in stand gehouden.

Wat gaan wij daar voor doen?

Ontmoetingsplekken
We geven uitvoering aan de ontwikkelopgaven uit het accommodatiebeleid. We werken onder andere samen met de dorpen – met inwoners en verenigingen – aan de beweging van accommodaties naar functies en activiteiten. In de dorpen Heibloem en Neeritter wordt gewerkt aan het realiseren van een toekomstbestendige ontmoetingsplek op basis van de uitgangspunten en kaders uit het accommodatiebeleid. Ook zetten we een vervolgstap – naar aanleiding van de inventarisatie in 2024 – met betrekking tot de ontwikkelopgave om in ieder dorp de basisvoorziening ontmoeten beschikbaar te houden.

Dorpshuis Neeritter
Sinds 2022 is met Dorpsoverleg Itter-Laeftj veelvuldig overlegd over de realisatie van een nieuw dorpshuis. Dit heeft uiteindelijk medio 2024 geleid tot een hernieuwd ontwerp waarin wonen en ontmoeten centraal staan. Hiervoor is het oorspronkelijk gereserveerde krediet niet toereikend. De totale investering wordt geschat op € 2,3 miljoen incl. BTW.

Multifunctionele accommodatie (MFA) Heibloem
Sinds 2019 onderneemt dorpscorporatie HELD in Heibloem initiatieven om te komen tot een ontmoetingsplek. Dit heeft in 2024 uiteindelijk geresulteerd in het aanleveren van een eindrapport in samenwerking met de Vereniging van Kleine Kernen (VVKL) voor het realiseren van een MFA op Sportpark de Beekkant. Op de locatie van het huidige gemeenschapshuis de Klokkestoel worden woningen gerealiseerd. De totale investering die gemoeid is met de realisering van het MFA bedraagt € 1.452.000 incl. BTW.

Kunst en cultuur
- Met het organiseren van een Kunst en Cultuurdag voor kinderen en jongeren gaan we nog meer kinderen en jongeren kennis laten maken met kunst en cultuur. Ook stimuleren we hen hiermee om deel te nemen aan verschillende vormen van cultuurbeoefening en kunstzinnige vorming.
- De samenwerking tussen Noord- en Midden-Limburgse gemeenten op het gebied van kunst en cultuur wordt verder ontwikkeld. Daarbij wordt de verbinding tussen lokaal cultureel en kunstzinnig aanbod en regionale (talent)ontwikkeling verstevigd.
- In samenwerking met belangrijke kunstzinnige en culturele partners wordt het nieuwe Kunst en Cultuurbeleid opgesteld voor 2026 en verdere jaren.
- We stellen een subsidieregeling op voor het onderhouden en stimuleren van kunst in de openbare ruimte.

Evenementen
We stellen nieuw Evenementenbeleid op voor 2026 en verdere jaren.

Bibliotheekwerk
De bibliotheekwet wordt gewijzigd, deze wijziging zal naar verwachting ingaan vanaf 2026. De (nieuwe) rol van de bibliotheek wordt ingegeven door deze hernieuwde bibliotheekwet. Het bibliotheekwerk in Leudal sluit aan bij deze wetswijziging. In 2025 geven we uitvoering aan het lokale bibliotheekbeleid.

Sport
- In 2025 starten we met het uitvoeren van de zwembadvisie Leudal.
- In 2025 doorlopen we een proces met inwoners, verenigingen en andere betrokkenen om te komen tot een sport- en beweegbeleid.

Kunst-, cultuur- en sportstimulering
In 2025 continueren we de inzet van de combinatiefunctionarissen sport en kunst & cultuur. Hiermee stimuleren we onze inwoners om deel te nemen aan sport, kunst en cultuur. De inzet van de combinatiefunctionarissen wordt verankerd in een integraal plan van aanpak, die de thema's sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis omvat. Dit plan sluit aan bij het nog in 2025 op te stellen sport- en beweegbeleid en het reeds vastgestelde cultuurbeleid.

Sport, cultuur en recreatie						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Sportbeleid en activering	616	655	769	736	295	295
Sportaccommodaties	3.109	3.147	3.275	3.329	3.348	3.363
Cult.presentatie, -productie en -partic.	1.815	1.630	1.945	1.859	2.030	2.042
Musea	27	53	69	69	70	71
Cultureel erfgoed	216	246	242	239	235	253
Media	600	813	749	881	878	878
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.417	3.496	3.732	3.863	3.897	3.934
Totale lasten	**9.801**	**10.040**	**10.780**	**10.976**	**10.752**	**10.835**
Baten						
Sportbeleid en activering	-340	-371	-325	-292	0	0
Sportaccommodaties	-899	-250	-250	-250	-250	-250
Cult.presentatie, -productie en -partic.	-54	0	0	0	0	0
Musea	-12	-11	-11	-11	-11	-11
Cultureel erfgoed	-16	-16	-16	-16	-16	-16
Media	-130	-306	-218	-130	-130	-130
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-22	-6	-6	-6	-6	-6
Totale baten	**-1.473**	**-961**	**-827**	**-706**	**-414**	**-414**
Resultaat	**8.328**	**9.079**	**9.953**	**10.270**	**10.338**	**10.421**

2.7 Sociaal domein

Sinds de decentralisaties in het sociaal domein (1 januari 2015) is de gemeente Leudal verantwoordelijk voor de WMO & Jeugdzorg. Maar naast de taken en verantwoordelijkheden die uit deze twee wetten voortvloeien, speelt de gemeente Leudal ook nog een belangrijke rol als het gaat om inkomensondersteuning en de (re-)integratie naar werk

Visie

We gaan voor een samenleving in een omgeving waar onze inwoners zich thuis voelen en mee kunnen doen naar vermogen. De behoefte en het talent van de inwoner staan centraal. Dit betekent dat mensen iets voor elkaar willen en kunnen betekenen, dat er respect is voor elkaars eigenheid en dat er ruimte is voor individuele keuzes. De inwoner kan erop vertrouwen dat de gemeente voorziet in passende ondersteuning als deze nodig is.

Wat willen wij bereiken?

We willen dat iedereen een beroep kan doen op ondersteuning binnen het sociaal domein, die voldoet aan zijn of haar wens en behoefte. We zetten de transformatie van dure geïndiceerde zorg naar lokale vrij toegankelijke zorg verder voort. De ondersteuning binnen het sociaal domein is onder te verdelen in drie vormen van ondersteuning:

Eigen kracht en 'samenkracht' van inwoners

De kracht van onze eigen inwoners: daar geloven wij in. Hierbij is ons streven dat inwoners zelf óf met de hulp van hun netwerk hun hulpvraag oplossen. In deze vorm van ondersteuning wordt weinig tot geen beroep gedaan op de gemeente.

Een goed samenwerkend voorliggend veld voor de ondersteuning aan het merendeel van onze inwoners

Als het op eigen kracht of met eigen netwerk niet of onvoldoende lukt, krijgt de inwoner ondersteuning van één van onze partners. Dat zijn organisaties met wie we samenwerken en die algemene en collectieve voorzieningen bieden. Dit zijn voorzieningen waar inwoners meestal toch al komen zoals het consultatiebureau, de kinderopvang, scholen, sport- en cultuur verenigingen, wijkaccommodaties, huiskamerprojecten etc. Daarnaast bestaan deze collectieve en algemene voorzieningen uit partners die ondersteuning bieden, waarbij de zorg 'vrij toegankelijk' is. Voorbeelden van zulke partners zijn het Centrum voor Jeugd en Gezin, huisarts, Synthese, het Algemeen Maatschappelijk Werk, bibliotheek, fysiotherapeut en sport- en beweegprogramma's. Alle ondersteuning met algemene en collectieve voorzieningen kan worden gezien als 'lichte ondersteuning'. We noemen dit ook wel het 'voorliggend veld'.

Zorgboulevard

De zorgboulevard is er voor iedereen. Het is bedoeld als centrale uitnodigende plek waar je graag komt, waar iedereen gemakkelijk naar binnen loopt, waar burgers, vrijwilligers en professionals elkaar spontaan ontmoeten en waar je terecht kunt met vragen over gezondheid en zorg. We willen ondersteunings- en zorgvragen tijdig signaleren en aanpakken zodat inwoners gezonder gaan leven, beter en sneller worden geholpen als dat nodig is en zo de druk op dure en langdurige zorg verminderen. Zo houden we zorg en ondersteuning toegankelijk, betaalbaar en beschikbaar.

Maatwerkvoorzieningen en specialistische zorg waar nodig
Als het voorliggend veld geen uitkomst biedt voor de zorgvraag van onze inwoners, dan kunnen zij terugvallen op een maatwerkvoorziening of hoog specialistische zorg. Wij zorgen dat deze twee varianten van ondersteuning mogelijk zijn binnen onze gemeente zodat al onze inwoners de zorg krijgen die zij nodig hebben. Hierbij ondersteunen wij inwoners zodanig dat zij op termijn voldoende hebben aan de ondersteuning in het voorliggend veld en maatwerk niet langer nodig is. Er zullen echter ook altijd inwoners zijn die aangewezen zijn en blijven op maatwerkvoorzieningen en/of specialistische zorg.

Gelet op de complexiteit van de vraagstukken en de gewenste en noodzakelijke samenwerking binnen het sociaal domein hebben wij onze doelstellingen beschreven in het beleidsplan sociaal Domein. Dit doen we samen met de drie gemeenten in Midden-Limburg West. We hebben dit samengevat in onderstaande afbeelding:

Wat gaan wij daar voor doen?
Een goed samenwerkend voorliggend veld waarin we het merendeel van onze inwoners ondersteunen.

Wmo
Dementie -en mantelzorgvriendelijke gemeente
Als dementievriendelijke gemeente blijft ons hoofddoel, in 2025 en verder, het blijven werken aan een omgeving waarin mensen met dementie en (hun) mantelzorgers een volwaardige plek hebben binnen de samenleving. Dit zal aan de hand van het organiseren van dagactiviteiten, informatiebijeenkomsten en via het realiseren van diverse woon-zorgvormen gerealiseerd worden.

Opvang en beschermd wonen volwassenen
Voor het beleid op het gebied van beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en bemoeizorg & preventie OGGz (B&P) werkt de gemeente Leudal samen met gemeenten in de regio Noord- en Midden-Limburg. Voor bestaande inwoners creëren we de preventieve en voorliggende voorzieningen waardoor ze langer thuis kunnen blijven wonen. De huidige verdeelsleutel voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang zal opnieuw geactualiseerd worden. Het is nog onduidelijk welke financiële consequenties dit zal hebben.

Participatie

Uitvoeringsprogramma minima- armoedebeleid 2023 - 2025

Het uitvoeringsprogramma loopt in 2025 af. Een nieuw armoedebeleid stellen we in 2025 op. Hiervoor wordt het huidige beleid geëvalueerd.

Doorontwikkeling vroegsignalering van schulden

In 2025 willen we de impact van vroegsignalering gaan vergroten. Zo gaan we experimenteren met verschillende contactmethoden binnen de vroegsignalering om meer inwoners nog eerder te kunnen bereiken na het ontstaan van een betalingsachterstand. Ook wordt de samenwerking met de verschillende partners voortgezet en versterken we hun rol binnen de vroegsignalering waar nodig.

Westrom en doorontwikkeling Mensontwikkelbedrijf (MOB)

Vanaf 2025 worden de bedrijfsactiviteiten van Westrom overgenomen door gemeente Roermond. De Gemeenschappelijke Regeling Westrom blijft in stand als formeel werkgever voor de Wsw-doelgroep. Vanwege deze ontwikkeling gaat op het gebied van de nieuwe doelgroepen meer worden ingezet op ons eigen MOB. Het MOB heeft een centrale rol voor de uitvoering van de Participatiewet en de Wet Inburgering. Daarom actualiseren we de bestaande business case voor de doorontwikkeling van ons MOB. Aan deze doorontwikkeling gaan we in 2025 vorm geven.

Inburgering

Inburgeraars moeten zo snel mogelijk kunnen deelnemen aan de Leudalse samenleving. Het afronden van de inburgering is een belangrijk onderdeel hierbij. De taallessen voor de B1-route en de Z-route worden door Gilde verzorgd.
De onderwijsroute is bij Gilde BT ingekocht. Het contract loopt per 1-1-2026 af en wordt daarom in 2025 opnieuw regionaal aanbesteed.

Schuldhulpverlening

In 2024 is een aantal (wettelijke) veranderingen doorgevoerd binnen de schuldhulpverlening. We evalueren de resultaten van onze schuldhulpverlening in 2025 om zo tot een effectievere schuldhulpverlening voor onze inwoners te komen.

Zorgboulevard

Bij laagdrempelige en toegankelijke zorg en ondersteuning hoort ook een herkenbare en uitnodigende locatie. Op deze locatie kunnen zorgaanbieders en partners die in het voorliggend veld samenwerken gehuisvest worden. Hiermee worden kennis en krachten gebundeld, wordt verwijzen makkelijker en vooral ook effectiever en krijgt de inwoner de kans om op één plek de vragen beantwoord te krijgen die hij/zij heeft. We sluiten aan op bestaande en lopende initiatieven. We verbreden en verdiepen waar nodig. Zo is laagdrempelige passende zorg voor iedereen ook altijd dichtbij.

De zorgboulevard kent 2 sporen: enerzijds de samenwerking en de intentie om de dingen anders te doen. Daartoe stellen we een samenwerkingsovereenkomst op.
Daarnaast bestaat er een fysiek spoor, voor een mogelijke locatie waarin partners samen kunnen werken. Het 1e spoor zal voldoende krachtig moeten zijn om te bepalen wat nodig is voor spoor 2. We verkennen hoe we deze zoveel mogelijk gelijk op kunnen laten lopen.

Jeugd

Actieprogramma Kansrijke Start

Het actieprogramma Kansrijke Start benadrukt het belang van de eerste 1000 dagen voor een gezonde, veilige en kansrijke ontwikkeling van een kind. De wijze waarop de regio Noord- en Midden- Limburg invulling geeft aan Kansrijke Start is uitgewerkt in een regionaal uitvoeringsplan 2020-2026. Deze regionale aanpak is gestoeld op het versterken van de samenwerking tussen het medisch en sociaal domein. Voor 2025 gaan we aan de slag met het versterken van de meest kwetsbare (aanstaande) ouders. Enerzijds door de geboorteketen te scholen om zo vroeg mogelijk kwetsbaarheden in het sociale systeem te zien. Uitdaging is om deze signalering aan te laten sluiten bij het principe van 1Gezin, 1Plan, 1Regisseur (1G1P1R), die gebruikt wordt door onder andere het CJG. De winst zit hem dan in een vloeiende proceslijn in de keten na de eerste 1000 dagen van het kind. Anderzijds gaan we voor deze doelgroep het mogelijk maken om babypakketten (via de geboorteketen) aan te vragen.

Samenhang jeugdhulp - onderwijs

Zowel onderwijs als jeugdhulp staan voor een grote opgave. Het onderwijs wil met inclusief onderwijs het onderwijs passend maken voor elk kind. Jeugdhulp staat voor de uitdaging om nog integraler te werken, kwaliteit te verbeteren en dat tegen een betaalbare prijs.
We dragen als kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp samen verantwoordelijkheid voor optimale kansen en een voorspoedige ontwikkeling van alle kinderen en jongeren in onze regio met als doel waardige deelname aan de maatschappij. Dat doen we door:

- ouders en het kind actief bij het proces te betrekken;
- als partners samen te werken op basis van vertrouwen en gelijkwaardigheid;
- in school- en thuissituatie te werken aan een sterke pedagogische basis rondom het kind;
- te werken vanuit een breder begrip van wat normaal is;
- te zorgen voor doorgaande ontwikkelingslijnen;
- te zorgen dat elk kind gelijkwaardige kansen heeft op ontwikkeling;
- de administratieve lasten te beperken, met behoud van goede verantwoording;
- te werken vanuit een gezamenlijke regionale visie met een lokale verankering en inkleuring

Uitbreiding Praktijkondersteuners huisartsen

De implementatie van praktijkondersteuners huisartsen is één van de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Eerder is besloten om dit structureel in te zetten. Voor 2025 zetten we in op een uitbreiding van drie huisartsenpraktijken, dit komt boven op de inmiddels vijf aangesloten praktijken.

Taskforce Jeugd

Een brede taskforce gaat een duurzame oplossing zoeken voor de slepende problemen in de Limburgse jeugdzorg. Grote organisaties kampen met miljoenenverliezen en vanwege de geografische ligging zijn alternatieven schaars. De taskforce streeft naar het behoud van de continuïteit van de jeugdzorg in Limburg.

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming
Het toekomstscenario beoogt een efficiëntere, meer samenhangende aanpak van kind- en gezinsbescherming te realiseren. Het is een initiatief van de Nederlandse overheid om de jeugdzorg en gezinsbescherming te hervormen. Het doel is om de kwaliteit van zorg te verbeteren en betere bescherming te bieden aan kwetsbare kinderen en gezinnen. Het scenario legt veel nadruk op de samenwerking tussen verschillende zorg- en hulpverleningsinstanties. Dit moet leiden tot een meer geïntegreerde aanpak waarbij informatie beter gedeeld wordt en zorg op maat geleverd kan worden. Er zijn momenteel elf proeftuinen actief waar nieuwe werkwijzen worden getest en geëvalueerd. Deze proeftuinen dienen als model voor de toekomstige inrichting van de kind- en gezinsbescherming. Door meer te investeren in preventieve maatregelen en vroegtijdige interventies, hoopt men de druk op de zwaardere jeugdzorg te verminderen en problemen sneller en effectiever aan te pakken.

Regionaal gaan we aan de slag met het maken van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen de GI's en de gemeenten. Het toegangsproces naar de gespecialiseerde jeugdhulp wordt vereenvoudigd en we werken aan het realiseren van een tussenfunctie, welke enerzijds als vraagbaak voor de GI's kan dienen en anderzijds gefocust is op het gecontracteerde aanbod van de regio.

Hervormingsagenda Jeugd en Toekomstscenario Kind en Gezin
De Hervormingsagenda Jeugd bevat een groot pakket maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Voor de meeste onderdelen volgt een landelijk uitwerktraject. Zo komt er een aanpassing van de jeugdwet met aandacht voor verbeterde begrenzing van jeugdwet en versterking van jeugdzorgregio's. De regio Midden- Limburg West gaat verder aan de slag met de thema's sterke lokale teams en de verbinding met andere domeinen (onderwijs, kinderopvang, volwassen GGZ en bestaanszekerheid).

Hoe verhouden de Taskforce Jeugd, de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming zich tot elkaar?
De Taskforce Jeugd, de Hervormingsagenda Jeugd, en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming zijn initiatieven die zich richten op de verbetering van het jeugdzorgsysteem in Nederland. Hoewel ze verschillende aspecten van de jeugdzorg aanpakken, zijn ze sterk met elkaar verweven en ondersteunen ze elkaar in het streven naar een beter functionerend jeugdzorgsysteem.

- De Taskforce Jeugd signaleert urgente problemen en doet aanbevelingen voor verbeteringen die kunnen worden opgenomen in de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.
- De Hervormingsagenda Jeugd vormt het kader voor lange termijn beleidsveranderingen en wordt gevoed door de aanbevelingen van de Taskforce Jeugd.
- Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is een specifiek onderdeel binnen de Hervormingsagenda Jeugd, dat zich richt op de bescherming van kinderen en gezinnen.
- Het Toekomstscenario is ingebed in de Hervormingsagenda Jeugd en concretiseert een deel van de ambities van de Hervormingsagenda.
- De implementatie van het Toekomstscenario kan gesteund worden door de aanbevelingen van de Taskforce Jeugd, vooral daar waar deze betrekking hebben op acute knelpunten in de kind- en gezinsbescherming.

Samenvattend:

- Taskforce Jeugd: Biedt directe oplossingen voor urgente problemen in de jeugdzorg.
- Hervormingsagenda Jeugd: Zet de koers uit voor lange termijn veranderingen in de jeugdzorg.

- Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming: Specificeert de gewenste toekomstige situatie voor de kind- en gezinsbescherming binnen het bredere kader van de Hervormingsagenda Jeugd.

Financiële positie jeugdzorgaanbieders
De financiële positie van enkele jeugdzorgaanbieders in Limburg is zorgwekkend. De Mutsaersstichting stond onder verscherpt toezicht vanwege kwaliteitsproblemen, en een herstelplan met een injectie van € 11,4 miljoen moest faillissement voorkomen. Ook Pactum (VIGO) kampt met beperkte financiering en stijgende kosten. Beide organisaties zijn cruciaal voor de jeugdzorg in Limburg. Signalen van liquiditeitsproblemen bij andere zorgaanbieders (o.a. JeugdzorgPlus en PGZ) zijn ook bekend. Wij volgend de ontwikkelingen nauwgezet en trekken daarin gezamenlijk op met overig gemeenten in Limburg.

Ontwikkelingen tarieven jeugd
De zorguitgaven voor jeugdzorg bestaan uit verschillende onderdelen. Met betrekking tot jeugdbescherming/-reclassering geldt dat in 2024 de tarieven met 20% tot 30% zijn gestegen naar aanleiding van de landelijke tarieven. In de eerste raadsrapportage 2024 is hiermee structureel rekening gehouden. Op de andere onderdelen van jeugdzorg geldt dat nieuwe aanbestedingen worden opgestart, dat contracten verlengd worden en bij jeugdzorg plus geldt dat er een ontwikkelopgave ligt. Dit zal zijn weerslag hebben op de nieuwe tarieven. Bij aanbestedingen moeten reële tarieven gehanteerd worden. De verwachting is dan ook dat de tarieven op de diverse onderdelen van jeugdzorg (fors) zullen stijgen. Dit is de reden dat als stelpost bij de budgetten voor jeugdzorg rekening is gehouden met een stijging van de uitgaven 2025 van 10% en vanaf 2026 jaarlijks met 5%.

Sociaal domein						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Coördinatie en beleid WMO	0	0	1.557	1.559	1.559	1.559
Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	434	434	434	434
Samenkracht en burgerparticipatie	5.428	5.095	4.087	4.014	3.937	3.959
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	2.025	2.162	1.938	1.938	1.938	1.938
Inkomensregelingen	8.642	8.068	6.838	6.842	6.846	6.846
WSW en beschut werk	3.556	3.710	3.459	3.290	3.092	3.013
Arbeidsparticipatie	1.699	1.556	1.941	1.986	2.078	2.045
Maatwerkvoorziening (WMO)	1.263	1.215	1.215	1.215	1.215	1.215
Hulp bij het huishouden (WMO)	3.901	3.589	4.099	4.099	4.099	4.099
Begeleiding (WMO)	3.329	3.272	3.513	3.533	3.533	3.533
Dagbesteding (WMO)	93	190	0	0	0	0
Jeugdhulp begeleiding	2.348	2.679	3.648	4.202	4.783	5.394
Jeugdhulp behandeling	427	421	416	416	416	416
Jeugdhulp dagbesteding	747	680	672	672	672	672
Pleegzorg	467	425	418	418	418	418
Jeugdhulp met verblijf overig	1.311	998	983	983	983	983
Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf	2.151	3.829	3.198	3.178	3.178	3.178
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	167	506	478	478	478	478
Gesloten plaatsing	249	316	311	311	311	311
Beschermd wonen (WMO)	68	76	70	68	68	68
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	12	20	19	19	19	19
Jeugdbescherming	961	1.243	1.259	1.261	1.264	1.264
Jeugdreclassering	0	14	14	14	14	14
Totale lasten	**38.843**	**40.067**	**40.564**	**40.927**	**41.333**	**41.853**

Sociaal domein						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten						
Coördinatie en beleid WMO	0	0	-54	-54	-54	-54
Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	-54	-54	-54	-54
Samenkracht en burgerparticipatie	-3.875	-1.617	-721	-632	-490	-492
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-115	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	-6.064	-6.521	-5.405	-5.405	-5.405	-5.405
WSW en beschut werk	0	0	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	-69	0	0	0	0	0
Maatwerkvoorziening (WMO)	-10	-11	-11	-11	-11	-11
Hulp bij het huishouden (WMO)	-246	-220	-220	-220	-220	-220
Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0	0
Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp begeleiding	-112	0	0	0	0	0
Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0	0
Pleegzorg	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	0	0
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	0
Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	0
Beschermd wonen (WMO)	-2.132	-1.761	-1.289	-852	-852	-852
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-722	-600	-430	-284	-284	-284
Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0
Totale baten	**-13.344**	**-10.730**	**-8.184**	**-7.511**	**-7.370**	**-7.372**
Resultaat	**25.500**	**29.337**	**32.380**	**33.416**	**33.963**	**34.482**

Verbonden partijen

Deze organisaties dragen bij aan de uitvoering van dit programma.

Westrom

Westrom voert de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening uit voor de vijf Midden-Limburgse gemeenten Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Roermond. Zij laten mensen participeren en integreren en brengen zoveel mogelijk mensen naar (regulier) werk of andere vormen van participatie in de samenleving. Bij detacheringen verzorgt Westrom de begeleiding.

Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord (MGR)

De gemeenten hebben de inkoop, contractmanagement, contractbeheer en data-management in het sociaal domein centraal belegd bij de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord (MGR). Deze organisatie sluit voor de regiogemeenten de (raam)overeenkomsten met aanbieders en verzorgt het contractbeheer en -management en ook het datamanagement.

Omnibuzz

Omnibuzz vervoert klanten met een Wmo-indicatie. Omnibuzz zorgt voor het vervoer, de vervoerspas, het goed functioneren van de taxipoints en de afhandeling van eventuele klachten. Daarnaast controleert Omnibuzz de uitvoering van het vervoer voor 30 gemeenten in Limburg.

2.8 Volksgezondheid en milieu

De gemeenten zijn in Nederland verantwoordelijk voor de inzameling van afval en voor het aanleggen en onderhouden van de riolen. Hiervoor wordt ook belasting geïnd (riool- en afvalstoffenheffing) welke in principe kostendekkend zijn. Dit zijn de twee grootste posten in dit programma. Daarnaast worden ook nog uitgaven die rondom milieubeheer (zoals ongediertebestrijding), begraafplaatsen (zoals het beheer van crematoria) en de volksgezondheid (zoals ambulance en ziekenvervoer) verantwoord.

Visie

Een goed en gezond woon- en leefklimaat is opgebouwd uit een fijne woonomgeving met een divers landschap en een goede balans tussen milieu/gezondheid en bedrijvigheid. De gemeente kan deze balans beoordelen bij het uitvoeren van hun wettelijke taken zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Luchtkwaliteit (inclusief geur) en geluid zorgen voor de meeste overlast en overbelasting in de gemeente Leudal. Deze hebben een groot effect op de gezondheid en het woon- en leefklimaat van onze inwoners.

Bovendien zijn in de gemeente Leudal relatief veel gevoelige functies, gebouwen of plekken waar hooggevoelige groepen langdurig verblijven. Denk aan: basisscholen, scholen voor voortgezet onderwijs, kinderopvang (kinderdagverblijven, crèches, peuterspeelzalen en buitenschoolse opvang), woonzorgcentra voor ouderen en andere zorginstellingen.

Tenslotte is de gemeente Leudal door de relatief hoge fijn stof concentratie door veehouderijen in 2024 vanuit landelijke wetgeving aangewezen als aandachtsgebied voor fijn stof.

Als deze de milieuaspecten geluid en luchtkwaliteit verbeterd worden levert dat een wezenlijke bijdrage aan de gezondheidsdoelstelling uit de strategische visie 'Mooi leven in Leudal' en de Zomernota 2023-2026 op.

Wat willen wij bereiken?

1. De basis van een gezonde en veilige leefomgeving is een evenwichtige toedeling van functies aan locaties; niet alles kan overal en niet tegelijkertijd. Wij maken keuzes over wenselijkheid en haalbaarheid van ruimtelijke ontwikkelingen, waardoor enerzijds een duurzaam en toekomstbestendig initiatief kan worden gerealiseerd en anderzijds de omgeving (mens en natuur) daarvan niet de nadelige effecten ervaart.
2. Verbeteren en gezonder maken van de leefomgeving door emissies van geluid- en lucht (inclusief geur) te verminderen. Dit geldt met name voor de huidige overbelaste situaties en extra overlast door cumulatie van emissies.
3. Vanuit het Schone Lucht Akkoord in 2030 50% gezondheidswinst realiseren ten opzichte van 2016.

Wat gaan wij daar voor doen?

1. Wij stellen de Omgevingsvisie op en vast en geven daarin de basis voor een afwegingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen. Wij toetsen steeds de wenselijkheid op basis van ons strategisch beleid, de geschiktheid van de locatie(s), het laadvermogen van die locatie en de uitvoering van het initiatief. Daarvoor maken we gebruik van de intake- en omgevingstafels.
2. Uitvoering geven aan de wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. In het bijzonder hierbij uitvoering geven aan:
    - de diverse beëindigingsregelingen voor veehouderijen. Dit doen we door omgevingsvergunningen in te trekken en mee te werken aan het herbestemmen van vrijkomende agrarische bestemmingen en/of slopen.
    - de beleidsregels intrekken omgevingsvergunningen milieubelastende activiteiten bij veehouderijen, zodat de latente ruimte (verschil tussen feitelijke en vergunde bedrijfsvoering) afneemt.
3. Uitvoering geven aan de jaarlijkse uitvoeringsplannen van het Schone Lucht Akkoord.
4. Het huidige Gebiedsgericht geluidbeleid Leudal uit 2014 moderniseren. De belangrijkste veranderingen zijn:
    - aanpassingen doorvoeren vanwege de Omgevingswet.
    - actualisatie van gebiedskarakteristieken en significante milieubelastende activiteiten.
    - meer aandacht geven aan geluidsaandachtsgebieden en de bescherming van de 4 bestaande stiltegebieden in onze gemeente.

Afval

We continueren onze afvalinzameling en zetten in op het zo goed mogelijk scheiden van afval, zodat afkeur wordt voorkomen. In 2025 ontvangen de inwoners een korting van € 60 op het vastrecht van de afvalstoffenheffing.

De verwachting is, dat in 2026 de CO-2 heffing op het verbranden van restafval aan gemeenten wordt doorbelast door de afvalverwerkers. Het blijft dus van belang om gescheiden afvalinzameling te stimuleren en aandacht te houden voor circulariteit, hergebruik en consuminderen.

Volksgezondheid en milieu						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Lasten						
Volksgezondheid	1.715	1.816	1.894	1.839	1.696	1.696
Riolering	4.072	3.638	3.745	3.815	3.827	3.886
Afval	3.858	4.077	4.286	4.408	4.522	4.562
Milieubeheer	2.929	1.759	2.308	1.951	1.955	1.960
Begraafplaatsen en crematoria	13	32	32	31	30	30
Totale lasten	**12.587**	**11.322**	**12.265**	**12.044**	**12.030**	**12.134**
Baten						
Volksgezondheid	-247	-246	-204	-143	-1	-1
Riolering	-4.943	-4.949	-4.957	-4.959	-4.960	-4.960
Afval	-4.056	-3.704	-3.874	-5.005	-5.220	-5.220
Milieubeheer	-3.216	-666	-672	-301	-301	-301
Begraafplaatsen en crematoria	-2	-7	-7	-7	-7	-7
Totale baten	**-12.464**	**-9.572**	**-9.714**	**-10.415**	**-10.489**	**-10.489**
Resultaat	**124**	**1.750**	**2.552**	**1.629**	**1.541**	**1.645**

Verbonden partijen

Deze organisaties dragen bij aan de uitvoering van dit programma.

Reinigingsdienst Maasland
RD Maasland zamelt afval in met een missie: zoveel mogelijk grondstoffen uit het afval halen, zodat deze opnieuw tot product kunnen worden verwerkt. Zo dragen zij bij aan een circulaire economie. Zij zijn een regionaal afval inzamelbedrijf in Midden-Limburg met als werkgebied de gemeenten Leudal, Maasgouw, Roerdalen en Echt-Susteren. Deze gemeenten zijn naast eigenaar tevens de belangrijkste opdrachtgevers. Daarnaast voeren zij diensten uit in opdracht van particulieren en bedrijven. Ook beheren en exploiteren zij milieuparken in Roggel en Maasbracht.

Bodemzorg Limburg
Al in 1994 is Bodemzorg Limburg gestart met haar taak: beheren en beheersen van afgewerkte stortplaatsen in Limburg. Bodemzorg Limburg is verantwoordelijk voor de nazorg van stortlocaties die zijn gesloten vóór 1 september 1996. Bodemzorg Limburg zoekt duurzame oplossingen voor gesloten stortplaatsen. Er worden nieuwe functies gecreëerd, waarbij gedacht kan worden aan natuur en landschap, recreatie en zonneparken

Regionale Uitvoerings Dienst (RUD) Limburg-Noord

De Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (RUD LN) verzorgt een belangrijk deel van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving in Limburg Noord. Door een innovatieve, slagvaardige en efficiënte organisatie van deze taken, dragen zij bij aan de verbetering van de kwaliteit, gezondheid en veiligheid van de leefomgeving en aan de verbetering van de dienstverlening aan burgers en bedrijven. De gemeenten, provincie en gemeentelijke samenwerkingsverbanden werken binnen de RUD samen om de in onze regio beschikbare capaciteit en kennis zo goed mogelijk in te zetten. Het werkgebied van de RUD LN is congruent met de veiligheidsregio

2.9 Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

Met faciliterend grondbeleid drukt de gemeente Leudal duidelijk haar stempel op de inrichting van de publieke ruimte. Zo wordt via bestemmingsplannen bepaald welke grond voor welk gebruik geschikt is en worden grondexploitaties gebruikt om stukken weiland in woonwijken te veranderen.

Visie

Leudal is een prachtige plek om te wonen, met karakteristieke dorpen omringd door een levendig (agrarisch) buitengebied dat ook uitnodigt tot sporten en ontspannen. De kwaliteit van onze woon- en leefomgeving is hoog. Steeds meer woningen en bedrijven maken gebruik van milieuvriendelijke manieren om stroom en warmte op te wekken. In lijn met onze ambities zetten we verdere stappen om ons woningaanbod af te stemmen op veranderende behoeften. Met voldoende én passende woningen houden we onze dorpen nu en in de toekomst leefbaar. Fijn wonen en leven betekent ook elkaar ontmoeten, voor elkaar zorgen en een gevoel van verbondenheid ervaren. Wij streven naar actieve gemeenschappen met een passende mix van woonvormen, voorzieningen en bedrijvigheid. Zo blijven wij een aantrekkelijke gemeente voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Wat willen wij bereiken?

Passende woningbouw in al onze dorpen

Wij spelen een actieve rol bij het creëren van woningbouwplannen voor ten minste 750 woningen verspreid over alle dorpen. Met de Versnellingsagenda Wonen geven wij richting aan de door ons gewenste woningbouwontwikkelingen. Wij blijven inzetten op kleinere en betaalbare woningen, voor jong en oud. Dat zijn (sociale) huurwoningen en goedkope koopwoningen. Nieuwe woningen zijn levensloopbestendig en geschikt voor verschillende levensfasen. Wij bieden nieuwe bouwmogelijkheden voor de projectmatige ontwikkeling van strategische locaties, transformatie van bestaand vastgoed en particuliere (ver)nieuwbouw. De veranderende woningbehoefte is niet alleen met nieuwbouw te vervullen en wordt deels met aanpassingen van bestaande woningen bereikt.

Alternatieve woningbouw voor andere doelgroepen

Wij zetten niet alleen in op bouwmogelijkheden voor de behoefte van huidige inwoners. Wij hebben ruimere ambities, want Leudal is een aantrekkelijke woongemeente. Bijvoorbeeld voor mensen die werken in de regio Zuidoost-Brabant. Vooral de jongere beroepsbevolking willen wij aan ons binden. Zij zijn belangrijk voor de leefbaarheid van onze dorpen.

Ook internationale werknemers zijn al jaren onmisbaar voor onze lokale economie. Om hen op een goede manier tijdelijk te huisvesten hebben wij specifiek beleid. Door het aanbod van sociale huurwoningen en goedkope koopwoningen te vergroten, maken we het voor deze groep ook makkelijker om zich permanent in Leudal te vestigen en hier een leven op te bouwen. De woningcorporaties zijn daarbij een belangrijke samenwerkingspartner. Dat geldt ook voor hun deelname aan gebiedsontwikkelingen en (collectieve) burgerinitiatieven. Daarnaast dragen wij onze woonwagencentra één voor één over aan de woningcorporaties. Dit proces is in 2025/2026 afgerond.

Een passende wooncarrière voor alle inwoners
Wij vinden het belangrijk dat onze senioren en andere kwetsbare doelgroepen zo lang mogelijk actief deelnemen aan de samenleving. Het zelfstandig wonen in hun vertrouwde omgeving is daar een belangrijk onderdeel van. De nabijheid van familie en vrienden heeft een positief effect op hun zelfredzaamheid. Als ouderen naar een passende woning verhuizen, ontstaat er doorstroom op de woningmarkt. Hierdoor krijgen vele anderen binnen Leudal ook een kans om een gewenste stap in hun wooncarrière te maken. Starters bijvoorbeeld profiteren hier van, omdat zij vaak woningen kopen of huren uit de bestaande woningvoorraad en zo de ontstane verhuisketens compleet maken.

Ruimte voor ontwikkeling, waarborg voor kwaliteit
De Omgevingswet geeft inwoners, ondernemers en de gemeente meer ruimte om gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken. Het motto van de wet is 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborg voor kwaliteit'. Dat proberen wij vanuit verschillende programma's ook te bereiken. Bij de afweging van nieuwe ontwikkelingen is de juiste kwaliteit voor ons leidend.

De transitie van de landbouw zo soepel mogelijk laten verlopen
Leudal kent net als de rest van Nederland een aantal grote ruimtelijke en andere opgaven die om een oplossing vragen, elkaar beïnvloeden en ruimte vragen. De transitie van de landbouw, vindt plaats volgens het principe 'water en bodem sturend'. Dit is het uitgangspunt voor een vitaal buitengebied. Maar ook de ruimtelijke opgaven op het gebied van energie en klimaatadaptatie vragen om aandacht. Wij gaan we op zoek naar een gezond evenwicht tussen natuur, landschap, landbouw, recreatie en toerisme, ruimte om te wonen en leefbaarheid. Dit vraagt bestuurlijke keuzes, want niet alles kan overal en niet alles kan meer op de manier die we gewend zijn.

Leefbare dorpen en een vitaal buitengebied aan de hand van vier gebiedstypes
Wij willen de brede welvaart behouden of verbeteren door in te zetten op leefbare dorpen en een vitaal buitengebied, een goed voorzieningenniveau passend bij het dorpse karakter en onze gemeenschappen. We kiezen daarbij voor een gebiedsgerichte aanpak. In onze nieuwe Omgevingsvisie is dat uitgewerkt. Vanuit de ruimtelijke analyse zijn vier gebieden onderscheiden met eigen kernwaarden en bepalende landschappelijke structuren. Dit zijn het Maasdal, Leudal en omgeving, Beekdalenlandschap en Jonge Ontginningenlandschap.

Voor alle gebiedstypen geldt dat we bij nieuwe ontwikkelingen niet alleen oog hebben voor de kernwaarden maar dat altijd sprake is van een bepaalde diversiteit in activiteiten. Wonen, werken en recreëren gaan hand in hand. Focus op de ene activiteit sluit een andere niet uit. De hoofdkoers wordt echter bepaald door een versterking van de kernwaarden van het betreffende gebied. Door te focussen op de kernwaarden geef je op de ene plaats ruimte aan water en op de andere om te ondernemen of te wonen.

Veiligheid door het voorkomen van leegstand
We besteden in de hele gemeente aandacht aan de verbetering van de veiligheid. Leegstaande of vrijkomende agrarische bebouwing kan gevoelig zijn voor ondermijning. Herbestemming is niet overal mogelijk bijvoorbeeld door nog actieve agrarische bedrijven in de omgeving of door de ligging van het bedrijfsgebouw. In het kader van de Omgevingsvisie wordt de Nota Kwaliteit en het daaraan gekoppelde Groenfonds geactualiseerd. Een sloopfonds wordt in die herijking meegenomen na vaststelling van de Omgevingsvisie.

Wat gaan wij daar voor doen?

Omgevingsplan
Wij vertalen de Omgevingsvisie (vaststelling in 2025) in een nieuw Omgevingsplan. Dit doen wij in delen. Wij starten met een pilot aan de Beeklaan in Roggel, gevolgd door een plan voor de Woonkernen en de vier deelgebieden van ons Buitengebied. Daarnaast zullen wij themagericht het Omgevingsplan vormen, bijvoorbeeld door het thema 'geluid' nader uit te werken en in het Omgevingsplan op te nemen. De Omgevingsvisie en het Omgevingsplan vormt het toetsingskader voor nieuwe initiatieven.

Woningbouw faciliteren
Voor woningbouw geeft de (verruimde) Versnellingsagenda Wonen de door ons gewenste woningbouwontwikkelingen aan. Wij sturen op kwaliteit, zodat nieuwe bouwontwikkelingen ook bijdragen aan het versterken van de leefbaarheid en onderlinge betrokkenheid. In alle dorpen blijft het de komende jaren mogelijk om nieuwe woningen te realiseren. Wij richten onze focus op de grotere woningbouwontwikkelingen. Dat is nodig om stappen te kunnen maken en grotere aantallen woningen te kunnen (laten) realiseren.

In 2025 hebben wij de planologische procedures doorlopen voor onder andere de Beeklaan in Roggel, de sportvelden in Hunsel en worden de woningen op de voormalige sportvelden in Grathem gebouwd. Daarnaast zullen wij projecten starten om stedenbouwkundige uitgangspunten en kaders uit te werken, quickscans op de haalbaarheid uit te voeren en verkavelingsmogelijkheden en onderzoeken te verrichten. In het kader van het Didam-arrest zullen wij voor onze eigen grondposities marktconsultaties starten en doorlopen. Wij voeren deze projecten uit in projectteams om het proces van ruimtelijke ontwikkeling en vergunningverlening te borgen en te versnellen. Wij gaan aan de slag met de herontwikkeling van de voormalige sportvelden in Horn, sportvelden Kelpen-Oler en de sportvelden Ell. Daarnaast wordt het project Bouwen Kleine Kernen (dat woningbouw mogelijk maakt in onder andere Heibloem, Neeritter Hunsel en Nunhem) verder uitgewerkt. Naast het inzetten op het in ontwikkeling brengen van locaties die eigendom zijn van de gemeente, blijven wij ook projectmatige woningbouwontwikkelingen faciliteren van kansen van derden benutten.

Onze focus ligt op het bouwen in de dorpen. Als wij meer ruimte nodig hebben om de juiste aantallen, kwaliteit en variatie te halen, bespreken we dit met de provincie. Het differentiëren van onze kernrandzones, biedt mogelijkheden voor het ontwikkelen van gronden voor woningbouw.

Het realiseren van kwalitatieve en betaalbare (huur)woningen kent veel uitdagingen. Wij richten een Herstructureringsfonds voor Woningbouw in. Daarmee zorgen we voor financiële ruimte om woningbouw meer betaalbaar te maken. Denk hierbij aan het faciliteren van sloop of het afdekken van een onrendabele top bij herstructurering door sociale partners.

Verduurzaming
Duurzaamheid is een rode draad door diverse thema’s. Wij zetten verder in op de verduurzaming van de bestaande voorraad. Dit blijven wij doen door: subsidies te verlenen aan inwoners die dit het hardste nodig hebben, advies te geven en (als dat nodig is) kleine aanpassingen aan woningen te doen. De verduurzaming van de bebouwde omgeving is een van de grootste opgaven in de energietransitie. Dit pakken wij wijk- of dorpsgericht aan. Dit doen wij samen met onze partners (o.a. woningcorporaties). Daarnaast geven we komend jaar uitvoering aan het Nationaal Isolatieprogramma (NIP).

Wonen en zorg
Zorgpartijen zijn een belangrijke partner om diverse aandachtsgroepen passend te huisvesten. In 2025 stellen wij – in afstemming met onze belangrijkste lokale zorgaanbieders en woningcorporaties - een visie vast op wonen met zorg en ondersteuning. Dit vormt straks – net als de Versnellingsagenda Wonen – een van de bouwstenen voor ons Volkshuisvestingsprogramma. Vanuit de nieuwe wet Versterking regie op de volkshuisvesting zijn we daartoe verplicht.

Regie op de volkshuisvesting
De rijksoverheid versterkt de regie op de volkshuisvesting en op de verdeling van ruimteclaims. Wij zetten in op het behouden en benutten van ruimte om eigen keuzes te maken die passen bij de behoefte en karakteristiek van Leudal. Dit doen wij, naar het motto van de Omgevingswet, met algemene kwalitatieve kaders. Daarbinnen krijgen ondernemers en inwoners van ons de ruimte om gewenste ontwikkelingen uit te voeren. Wij voeren de komende jaren de noodzakelijke wettelijke aanpassingen door.

De verbetering en het behoud van de beekdalen
Beekdalen vervullen een belangrijke rol bij het vasthouden of afvoeren van water, het vergroten van de biodiversiteit, het behoud van de landschappelijke structuur en de cultuurhistorische beleving en het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering. Beekdalen komen in de verschillende deelgebieden voor. Het is van belang om de kwaliteit van de beekdalen te verbeteren om de functie optimaal te benutten, hierbij moeten we nevenfuncties ondergeschikt maken.
(zie ook: differentiëren van de kernrandzones)

Het differentiëren van de kernrandzones
We voeren een onderzoek uit naar de mogelijkheid om een differentiatie te maken in de kernrandzones. In sommige dorpen is de druk van agrarische bedrijven op de leefomgeving te groot. Er is dan sprake van een overbelaste situatie. Om het woon- en leefklimaat te verbeteren kan het een oplossing zijn om een variatie aan te brengen in de kernrandzones. Binnen deze zone mogen intensieve veehouderijen niet uitbreiden (geen toename aantal dieren). Deze zone is ingesteld om tot een scheiding van mens en dierconcentraties te komen.

De functie van de huidige kernrandzone is het borgen van een gezonde leefomgeving. Voor alle dorpen geldt nu al een minimum kernrandzone van 200 meter; dit verandert ook niet. Maar niet elk dorp heeft dezelfde functie: het ene dorp heeft meer een woonfunctie het andere is meer agrarisch gericht. Om recht te doen aan de verschillende behoeftes in onze dorpen gaan we de functie van deze zone verbreden. Zo kunnen we bij het ene dorp een “groene jas” in de kernrandzone realiseren en bij het andere dorp overgaan tot functiemenging met een combinatie van wonen en werken. Hierdoor kan het nodig zijn dat de kernrandzone groter wordt dan 200 meter. Het onderzoek moet aantonen of, hoe en wat de mogelijkheden zijn.

Wij starten met de kernrandzones van Heibloem (mogelijke meerwaarde voor natuur) en Ell (mogelijke meerwaarde voor woningbouw) om de kansen en mogelijkheden van de differentiatie in beeld te krijgen en te toetsen. We breiden het onderzoek vervolgens - op basis van de ervaringen in deze kernen - verder uit. Hierbij betrekken we eveneens het vorige punt de verbetering en het behoud van de beekdalen.

Een garantiefonds voor Agrarisch natuur en landschapsbeheer
Voor agrarisch natuur en landschapsbeheer wordt in bepaalde gevallen provinciale subsidie verstrekt. Hierdoor ontstaat een landschappelijk raamwerk wat de identiteit van de deelgebieden versterkt en de natuurinclusiviteit vergroot. De looptijd van de contracten is over het algemeen 6 jaar. Aan het eind van deze periode bestaat vaak veel onzekerheid over de verlenging van de contracten. Agrariërs moeten op dat moment beslissen of ze op eigen kosten de natuur/het landschap in stand houden of dat ze alles omploegen en de gronden weer in agrarisch gebruik nemen. Om dit laatste te voorkomen is het voorstel om, op plekken die voor de natuur en/of biodiversiteit belangrijk zijn, een garantie te geven op de vergoeding voor het natuur- en landschapsbeheer. Dit garantiefonds is enerzijds ter overbrugging als de besluitvorming voor de volgende subsidieronde vertraging oploopt en anderzijds als vervanging als het Rijk beslist om de subsidie stop te zetten (alleen op waardevolle percelen).

Een sloopfonds voor agrarische bebouwing/verplaatsing van knelgevallen
Niet alle agrariërs kunnen of willen hun bedrijf voortzetten. Deze groep voldoet niet altijd aan de voorwaarde vanuit de stikstofcrisis en kunnen niet deelnemen aan beëindigingsregelingen van het Rijk. Verder zijn er een groot aantal bedrijven die in het verleden gestopt zijn maar waar nog alle stallen zijn blijven staan. Vaak zie je op deze plekken leegstand, verrommeling, ongewenst of zelfs onveilig gebruik optreden. Vaak kan de stoppende agrariër het niet betalen om de stallen te slopen. Voor deze groep stellen wij voor om te onderzoeken of door middel van een revolverend fonds of het verstrekkingen van sloopersleningen de sloop van de leegstaande of vrijkomende bebouwing alsnog gerealiseerd kan worden. In het kader van de Omgevingsvisie wordt de Nota Kwaliteit en het daaraan gekoppelde Groenfonds geactualiseerd. Het vormen van een sloopfonds wordt naast het eerder genoemde garantiefonds meegenomen in die herijking.

Klimaatverandering
Het aanpassen en voorbereiden van de omgeving op de gevolgen van klimaatverandering zoals hoge temperaturen, lange periodes van droogte, extreme neerslag en hoog water.
De kwaliteit van het buitengebied verandert door de snel ontwikkelende klimaatverandering. Het buitengebied moet weerbaar gemaakt worden voor hoge temperaturen, lange periodes van droogte, extreme neerslag en hoog water. Vanuit de gedachte water en bodem sturend moeten er structurerende keuzes gemaakt worden welke functies in de toekomst mogelijk zijn in de verschillende deelgebieden. Dit doen we enerzijds in de Omgevingsvisie en anderzijds via gebiedsgerichte aanpak van de kernrandzones, aanpak van de beekdalen en passende locaties voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Volkshuisv., leefomgev.+ sted. vernieuw.						*(bedrag x 1.000)*
	Realisatie 2023	**Begroting na wijziging 2024**	**Primitieve begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**
Lasten						
Ruimte en leefomgeving	4.283	3.602	2.567	2.317	2.156	2.156
Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	-766	103	1.457	135	135	135
Wonen en bouwen	1.859	2.195	1.753	1.802	1.801	1.797
Totale lasten	**5.376**	**5.901**	**5.778**	**4.255**	**4.093**	**4.089**
Baten						
Ruimte en leefomgeving	-3.042	-574	-38	-38	-38	-38
Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	-153	-52	-1.377	-52	-52	-52
Wonen en bouwen	-1.379	-1.003	-1.103	-1.103	-1.103	-1.103
Totale baten	**-4.574**	**-1.628**	**-2.517**	**-1.192**	**-1.192**	**-1.192**
Resultaat	**801**	**4.272**	**3.261**	**3.063**	**2.900**	**2.897**

3 Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

3.1.1 Algemeen

De gemeenteraad heeft de bevoegdheid te bepalen welke belastingen een gemeente heft, welke heffingsmaatstaven worden gehanteerd en welke tarieven daarbij gelden. De gemeente is daarbij beperkt in de soorten belastingen / heffingen die ze mag heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de Gemeentewet.

Naast de belastingen heft de gemeenten rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar inwoners. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van diensten niet overschrijden.

De heffing en inning van de belastingen van de gemeente Leudal is grotendeels ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW).

In Leudal worden de volgende belastingen en rechten geheven:

Belastingen	Rechten
Onroerende-zaakbelasting	Afvalstoffenheffing
Toeristenbelasting	Rioolheffing
	Leges
	Begraafrechten

3.1.2 Beleid en tariefstelling

Voor het heffen van de lokale heffingen hanteren wij enkele algemene uitgangspunten. Uitgangspunt blijft om zoveel mogelijk met kostendekkende tarieven te werken. In de volgende paragrafen gaan we nader in op de tarieven.

Onderstaand een overzicht van gerealiseerde en geraamde opbrengsten:

(bedrag x 1.000)

Heffing	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
OZB	-7.112	-7.204	-7.796	-8.334	-8.598	-8.990
Rioolheffing	-4.877	-4.881	-4.882	-4.883	-4.885	-4.885
Afvalstoffenheffing	-3.825	-3.535	-3.693	-4.824	-5.039	-5.039
Toeristenbelasting	-1.303	-1.290	-1.290	-1.489	-1.489	1.737
Baatbelasting	-4	-4	-4	-4	-4	-4
Leges	-1.624	-1.816	-1.816	-1.816	-1.816	-1.816
Begraafrechten	0	-7	-7	-7	-7	-7
Totaal	**-18.745**	**-18.737**	**-19.488**	**-21.357**	**-21.838**	**-19.004**

3.1.3 Onroerende-zaakbelasting

De onroerende-zaakbelasting (OZB) worden in Leudal geheven bij eigenaren van woningen en niet-woningen en bij gebruikers van niet-woningen. Als grondslag voor deze belastingen wordt de waarde in het economische verkeer (WOZ-waarde) bepaald van elke onroerende zaak. Leudal hanteert tariefdifferentiatie bij het woningen en niet-woning tarief.

De verwachte OZB per huishouden in 2025 bedraagt € 315,60, en is gebaseerd op gegevens die bekend zijn per september 2024. Wanneer de definitieve cijfers van BsGW in november 2024 bekend worden gemaakt kunnen er nog aanpassingen plaatsvinden.

De OZB opbrengsten worden jaarlijks verhoogd met de in de meicirculaire gepubliceerde indexatie prijs nationale bestedingen (pNB).

3.1.4 Rioolheffing

De rioolheffing wordt opgelegd aan de eigenaar van een perceel door middel van een vast bedrag per zelfstandig gedeelte conform de vastgestelde “Notitie omtrent gemeentelijke belastingen”. Uit deze notitie volgt onder meer dat er beperkte differentiatie plaatsvindt. Voor percelen die onderdeel uitmaken van een omsloten terrein bestemd voor verblijfsrecreatieve doeleinden wordt een tariefstelling van maximaal 60% toegepast.

Met het vaststellen van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2027 (GRP) zijn ook de kaders voor de tariefstelling van de rioolheffing voor 2025 vastgesteld. Het tarief voor 2025 bedraagt € 282,51 per perceel of zelfstandige gedeelte daarvan. Voor de verblijfsrecreatieve doeleinden bedraagt het tarief € 169,50 en percelen met een WOZ-waarde minder dan € 30.000 bedraagt het tarief € 141,25.

Door de stijgende kosten binnen de gemeentelijke begroting, staat de kostendekkendheid onder druk. Vooralsnog is de voorziening rioolheffing voldoende op peil om de onderdekking op te vangen. Mocht de noodzaak er zijn, dan kan het GRP tussentijds herrekend worden.

		(bedrag x 1.000)
Berekening kostendekkendheid rioolheffing 2025	**Bedrag**	**Dekking**
Kosten taakveld	3.572	
Storting voorziening Riolering	294	
Inkomsten taakveld (excl. heffingen)		
Netto kosten taakveld 7.2	**3.866**	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	494	
Marktconforme rente	331	
BTW	181	
Totale kosten	**4.872**	
Opbrengst heffingen	**-4.873**	
Dekking		100%

3.1.5 Afvalstoffenheffing

Vanaf 2022 wordt er op basis van een nieuwe inzamelsystematiek ingezameld. Het huishoudelijk afval binnen de 16 kernen wordt ingezameld volgens de diftar-systematiek waarbij de differentiatie bepaald wordt door het volume van de restafvalcontainer (vastrecht) in combinatie met het aantal ledigingen. De inzameling van huishoudelijk afval wordt uitgevoerd door de Reinigingsdienst Maasland.

In het kader van de tariefstelling afvalstoffenheffing worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- kostendekking van 100%;
- verdeling van de kosten in vaste en variabele kosten, waarbij de differentiatie plaatsvindt op basis van de verwerkingskosten van het rest- en gft-afval;
- vastrecht wordt opgelegd in het lopende belastingjaar 2025;
- het aantal ledigingen wordt na afloop van het belastingjaar 2025 opgelegd, deze staan op de belastingaanslag van belastingjaar 2026.

Kostenontwikkeling afval
Ook in 2025 ontvangen onze inwoners een korting van € 60 op het vastrecht van de afvalstoffenheffing. De belangrijkste financiële wijzigingen in 2025 zijn:

- € 20.000 structureel voor het afwikkelen van PMD meldingen door RD Maasland (in 2024 € 29.000 incidenteel i.v.m. opstart in Q1);
- einde van de zwerfvuilvergoeding van Verpact;
- € 55.000 meer verwerkingskosten voor GFT omdat de hoeveelheid blijft toenemen;
- verhoging kostenpost containers van € 67.000 i.v.m. aanschaf nieuwe textiel- en restafvalcontainers en periodieke reiniging van alle verzamelcontainers.
- de bijdrage overhead stijgt met € 80.000
- Kostenstijgingen door CAO/indexeringen.

In 2026 is er geen korting op de afvalstoffenheffing voorzien. Bovendien is de verwachting dat in 2026 de CO-2 heffing op het verbranden van restafval aan gemeenten wordt doorbelast door de afvalverwerkers. Het blijft dus van belang om gescheiden afvalinzameling te stimuleren en aandacht te houden voor circulariteit, hergebruik en consuminderen.

Onderstaand is de conceptopbouw van de kostendekkendheid te zien. De bedragen zijn gebaseerd op de nu bekende gegevens en kunnen nog afwijken bij definitieve vaststelling van de tarieven. Eventuele afwijkingen zullen worden meegenomen in het raadsvoorstel aangaande de afvalstoffenheffing.

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2025	Bedrag	Dekking
		(bedrag x 1.000)
Kosten taakveld	4.163	
Inkomsten taakveld (excl. heffingen)	-181	
Netto kosten taakveld 7.3	**3.982**	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	211	
Kwijtschelding	80	
BTW	344	
Totale kosten	**4.617**	
te realiseren opbrengst	**4.617**	100%
Verwerking Amendement (korting op tarief 2024/2025)	**-924**	
Opbrengst heffingen	**3.693**	
Dekking		-80%

3.1.6 Toeristenbelasting

Op grond van artikel 224 Gemeentewet kan toeristenbelasting worden geheven voor personen die niet in de gemeente wonen, maar wel hier verblijven. Deze personen zijn niet als ingezetene in de basisregistratie personen ingeschreven. Hetgeen anders dan de naam doet vermoeden, alle overnachtingen (recreatief of beroepsmatig) tegen een vergoeding tot een belastingplicht leiden. Voor de gemeente Leudal is het tarief vastgesteld op € 1,30 per persoon per nacht. In 2026 zal een tariefsverhoging plaatsvinden naar € 1,50, en vervolgens in 2028 naar € 1,75.

3.1.7 Leges

De legesopbrengsten voor diensten die de gemeente op verzoek levert mogen, op basis van artikel 229 van de Gemeentewet, maximaal 100% kostendekkend zijn. Fiscaal gezien wordt daaraan voldaan wanneer de totale baten de totale lasten op verordening (macro) niveau niet overschrijden.
De eisen van het BBV gaan een stuk verder dan de fiscale eisen. Er dient cijfermatig inzicht te worden gegeven met betrekking tot de kostendekkendheid van afzonderlijke onderdelen van de verordening.

In 2024 is de Omgevingswet ingevoerd. De gevolgen van deze wet zijn doorgevoerd in onderstaand overzicht. In december worden de tarieven ter definitieve vaststelling aan de raad aangeboden. Onderzoek kostendekkendheid leges titel 2, omgevingsvergunning vindt plaats in Q1 2025.
De legesopbrengsten titel 1 en titel 3 zijn pas bekend na de vaststelling tarieven, december 2024.

Berekening kostendekkendheid leges 2025	Bedrag	(bedrag x 1.000) Dekking
Kosten totaal	1.662	
Toe te rekenen kosten: overhead	981	
Baten totaal	1.816	
Kostendekking leges		
Dekking titel 1		98%
Dekking titel 2 (onderzoek kdh Q1 2025)		n.b.
Dekking titel 3		55%

3.1.8 Begraafrechten

In het kader van de tariefstelling begraafrechten wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd:

- streven naar een zo goed mogelijke onderhoudstoestand van de begraafplaatsen;

Berekening kostendekkendheid begraafrechten 2025	Bedrag	(bedrag x 1.000) Dekking
Kosten taakveld	27	
Inkomsten taakveld (excl. heffingen)		
Netto kosten taakveld 8.01	**27**	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead		
BTW		
Totale kosten	**27**	
Opbrengst heffingen	**-7**	
Dekking		26%

3.1.9 Kwijtschelding

Bij de overgang van de uitvoering van de belastingen naar BsGW is de uitvoering op een aantal beleidsvlakken geharmoniseerd. Bij de kwijtschelding betekende de overgang naar BsGW feitelijk een verruiming van het beleid bij de verlening van automatische kwijtschelding.

Ook voor 2025 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- hantering kwijtscheldingsnormen van 100%;
- kwijtschelding heeft betrekking op de afvalstoffenheffing (vastrecht), en de ledigingen
- automatische kwijtschelding vindt plaats conform toetsing door Inlichtingenbureau.

3.1.10 Woonlasten

Onder woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Onderstaand overzicht geeft de effecten van de concept tarieven weer voor 2025. Tevens geeft dit overzicht de tariefontwikkeling van de drie belangrijkste gemeentelijke belastingen.

Jaar	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffen-heffing	Totaal eigenaar	Totaal gebruiker	Eigenaar en gebruiker
2023	-301,96	-282,51	-256,57	-584,47	-256,57	-841,04
2024	-302,75	-282,51	-288,94	-585,26	-288,94	-874,20
2025	-315,60	-282,51	-325,93	-598,11	-325,93	-924,04

Onderstaand is een vergelijk te zien tussen de gemeente Leudal en de omringende gemeente op basis van 2024.

Gemeente	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffen-heffing	Totaal
Leudal	309,04	282,51	288,45	880,00
Weert	329,9	219,96	333,96	883,82
Nederweert	421,09	304,87	161,95	887,91
Roermond	348,11	196,80	298,40	843,31
Maasgouw	273,49	280,25	344,50	898,24
Echt-Susteren	325,81	288,25	272,00	886,06
Roerdalen	314,72	220,00	327,00	861,72
Peel en Maas	283,4	288,62	240,00	812,02
Horst aan de Maas	427,98	280,00	265,17	973,15
Gemiddeld	**337,06**	**262,36**	**281,27**	**880,69**

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

3.2.1 Algemeen

Door aandacht te hebben voor het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat substantiële risico's leiden tot een bijstelling van de uitvoering van programma's. We gaan zorgvuldig om met risico's en maken bewuste afwegingen bij het aangaan van risico's en nemen passende beheersmaatregelen. Als een risico's zich voordoet kunnen we dit dragen. Een gezond weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de uitvoering van het beleid stagneert. De risicobeheermatrix is het instrument om bovenstaande inzichtelijk te maken. Deze wordt twee keer per jaar geactualiseerd.

Deze paragraaf geeft inzicht in de weerstandscapaciteit, weerstandsvermogen en de financiële kengetallen.

3.2.2 Weerstandscapaciteit

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- De weerstandscapaciteit; dit zijn middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken.
- Alle risico’s waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de meerjarige financiële positie.

De omvang van het weerstandsvermogen geeft aan hoe toekomstbestendig de begroting is. Dit is van belang bij een financiële tegenvaller. Door alert te zijn op het weerstandsvermogen, voorkomen we dat elke financiële tegenvaller leidt tot bezuinigingen in de programma's.

Inventarisatie weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente de beschikking heeft/kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken.
De totale weerstandscapaciteit van de gemeente bestaat uit twee onderdelen:

- Incidentele weerstandscapaciteit; dit is het vermogen dat de gemeente heeft om eenmalige onverwachte tegenvallers op te vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van reguliere taken.
- Structurele weerstandscapaciteit; dit is het vermogen om onverwachte tegenvallers structureel in de lopende begroting op te vangen, zonder dat dit ten kosten gaat van de uitvoering van bestaande taken.

De belangrijkste onderdelen hiervan voor Leudal is de post (structureel) onvoorzien en de ruimte tot 100% kostendekkendheid van leges en heffingen.

Voor de gemeente Leudal bestaat de weerstandscapaciteit uit:

- de algemene reserve;
- het saldo jaarrekening (bij begroting post onvoorzien en begrotingsruimte);
- de stille reserves;
- de onbenutte belastingcapaciteit.

De algemene reserve is het belangrijkste onderdeel van de weerstandscapaciteit om het bestaande beleid te waarborgen.

De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt:

	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Primitieve begroting 2025
			(bedrag x 1.000)
Algemene reserve 31-12-	17.543		
Algemene reserve 1-1-		17.543	23.261
Onvoorzien/saldo rekening	12.629	51	0
Begrotingssaldo		1.063	2.921
Stille reserves	p.m.	p.m.	p.m.
Onbenutte belastingcapaciteit	4.395	3.639	3.324
Totaal	**34.567**	**22.296**	**29.506**

3.2.3 Risico's

Inventarisatie risico's
Voor de jaarrekening 2023 is de risicobeheermatrix opgesteld en opgenomen in de bijlage.
De risico's in de risicobeheermatrix bestaan uit structurele risico's en incidentele risico's. Ook is een berekening gemaakt van het weerstandsratio voor zowel de incidentele als ook de structurele risico's. Dit is opgenomen in deze paragraaf.

3.2.4 Onderlinge relatie

Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit
Als een risico zich voordoet wordt het weerstandsvermogen van de organisatie aangesproken.
De weerstandsratio geeft de verhouding weer tussen onze weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde financiële risico's. In de Nota reserves en voorzieningen gemeente Leudal 2023-2026 is de ideale bandbreedte vastgesteld voor de weerstandsratio. Voor de gemeente Leudal is dit een ratio tussen 1 en de 1,4.

Onderstaande tabel geeft inzicht in zowel het incidentele als het structurele weerstandsvermogen.

Incidenteel weerstandsvermogen	2025	2026	2027	2028
				(bedrag x 1.000)
Algemene reserve stand 1-1-	23.261	22.341	20.209	20.209
Incidentele begrotingssaldo	2.048	-5.001	442	475
Incidentele risico's	3.005	3.005	3.005	3.005
Ideale bandbreedte	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4
Weerstandsvermogen o.b.v. algemene reserve	**8,42**	**5,77**	**6,87**	**6,73**
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	3.005	3.005	3.005	3.005

Structureel weerstandsvermogen	2025	2026	2027	2028
				(bedrag x 1.000)
Onbenutte belastingcapaciteit	3.324	2.909	2.786	2.521
Onvoorzien structureel	0	0	0	0
Structurele begrotingssaldo	873	4.332	-1.167	-177
Structurele risico's	1.610	1.610	1.830	2.528
Ideale bandbreedte	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4	>=1,0 en <=1,4
Weerstandsvermogen o.b.v. algemene reserve	**2,61**	**4,50**	**0,88**	**0,93**
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	1.610	1.610	1.830	2.528

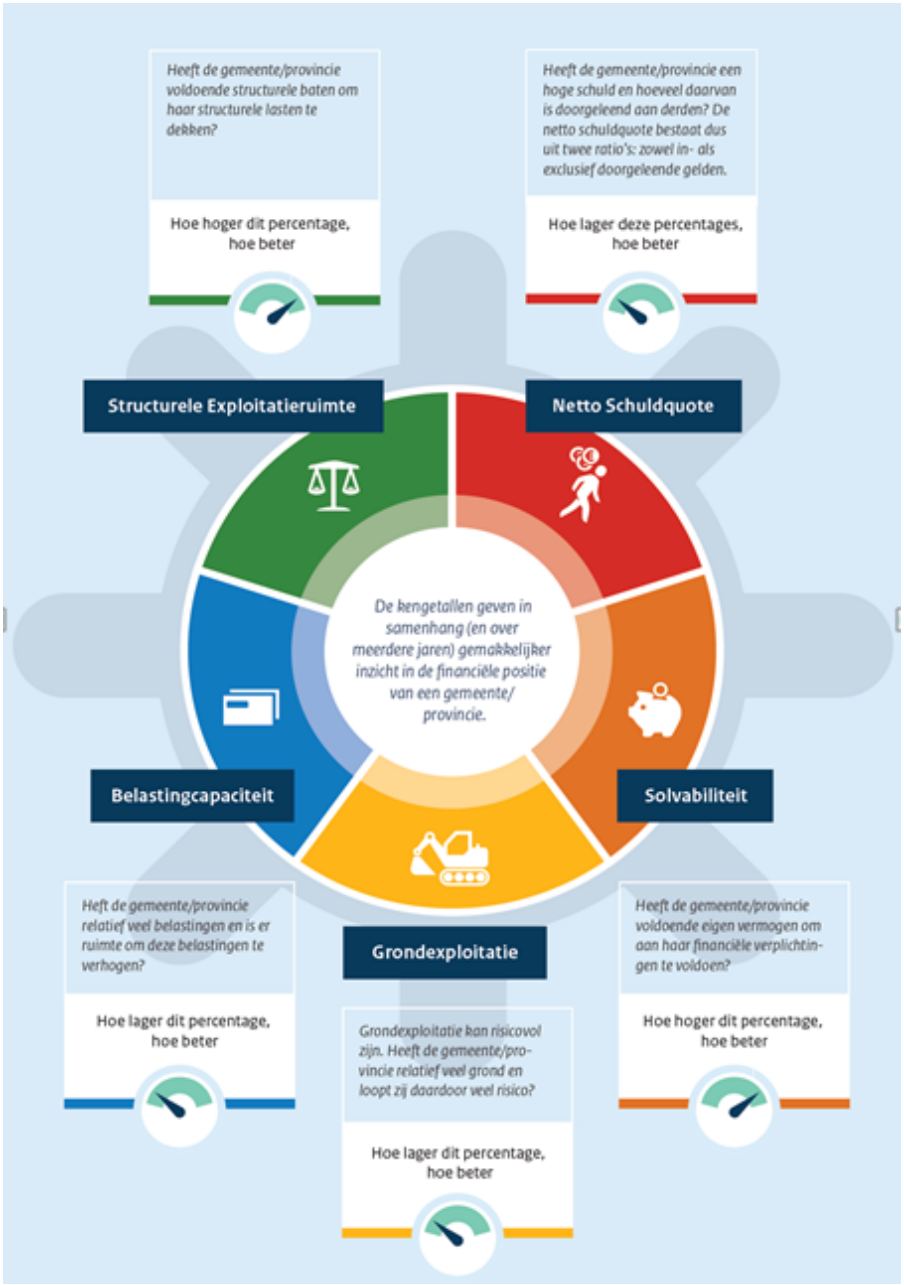
Tekort/overschot t.o.v. structurele begrotingssaldo	2025	2023	2024	2025
				(bedrag x 1.000)
Structurele begrotingssaldo	873	4.332	-1.167	-177
Structurele risico's	1.610	1.610	1.830	2.528
Tekort/overschot	**-737**	**2.722**	**-2.997**	**-2.705**

3.2.5 Financiële kengetallen

Als gemeente zijn we verplicht de onderstaande vijf financiële kengetallen op te nemen in de jaarrekening en begroting. Deze kengetallen geven samen een beeld van de financiële ontwikkelingen in de gemeente. De samenhang tussen de kengetallen hierin is belangrijk. De kengetallen en beoordeling zijn bedoeld om de financiële positie inzichtelijk te maken en kunnen daarnaast gebruikt worden als vergelijking tussen gemeenten.

Bij ultimo jaar	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Bandbreedte	Beoordeling Leudal begrotingsjaar (2025)
Netto schuldquote	18%	16%	24%	29%	19%	13%	Cat A <90% Cat B >90 < 130% Cat C > 130 %	Cat A
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	15%	13%	21%	26%	16%	10%	Cat A <90% Cat B >90 < 130% Cat C > 130 %	Cat A
Solvabiliteitsratio	53%	59%	61%	62%	63%	63%	Cat A > 50% Cat B >20 < 50% Cat C <20 %	Cat A
Structurele exploitatieruimte	17%	3%	3%	0%	0%	0%	Cat A > 0% Cat B 0% Cat C < 0 %	Cat A
Grondexploitatie	2%	16%	1%	4%	-1%	0%	Cat A <20% Cat B >20 < 35% Cat C > 35%	Cat A
Belastingcapaciteit	89%	88%	91%	97%	97%	97%	Cat A <95% Cat B >95 < 105% Cat C > 105 %	Cat A

In de tabel wordt per kengetal aangegeven in welke categorie de gemeente Leudal zit.
Hierbij wordt alleen het kengetal in het begrotingsjaar als waarde genomen voor de toekenning van de categorie. Categorieën zijn als volgt:
A = Goed
B = Voldoende
C = Onvoldoende

Heeft de gemeente/provincie voldoende structurele baten om haar structurele lasten te dekken?
Hoe hoger dit percentage, hoe beter
Heeft de gemeente/provincie een hoge schuld en hoeveel daarvan is doorgeleend aan derden? De netto schuldquote bestaat dus uit twee ratio's: zowel in- als exclusief doorgeleende gelden.
Hoe lager deze percentages, hoe beter
Structurele Exploitatieruimte
Netto Schuldquote
De kengetallen geven in samenhang (en over meerdere jaren) gemakkelijker inzicht in de financiële positie van een gemeente/ provincie.
Belastingcapaciteit
Solvabiliteit
Grondexploitatie
Heft de gemeente/provincie relatief veel belastingen en is er ruimte om deze belastingen te verhogen?
Hoe lager dit percentage, hoe beter
Grondexploitatie kan risicovol zijn. Heeft de gemeente/provincie relatief veel grond en loopt zij daardoor veel risico?
Hoe lager dit percentage, hoe beter
Heeft de gemeente/provincie voldoende eigen vermogen om aan haar financiële verplichtingen te voldoen?
Hoe hoger dit percentage, hoe beter

Netto schuldquote
De netto schuldquote geeft inzicht in de mate waarin de schuldenlast (aflossing en rente) drukt op de exploitatie, met andere woorden hoeveel schuld kan een gemeente dragen. Dit kengetal wordt berekend door het totaal van de geleende gelden te delen door de totale jaarlijkse baten en wordt uitgedrukt in een percentage van de totale jaarlijkse baten. Het kengetal is hiermee gevoelig voor schommelingen in de baten. De signaalwaarden voor de netto schuldquote zijn als volgt:

- < 90% gezonde positie
- > 100% Vanaf 100% blijft er te weinig leencapaciteit over om financiële tegenvallers op te vangen
- > 130% Vanaf 130% is er sprake van een hoge schuld.

De netto schuldquote van de gemeente Leudal voor 2025 is 24% en zit ver onder de grens van 90%
Dit betekent dat er voldoende ruimte is om leningen aan te trekken als dit nodig is. Met de te verwachten investeringen binnen onze gemeente is het gunstig dat deze indicator laag is.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Hierdoor wordt inzichtelijk wat het aandeel van verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.
De netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen van de gemeente Leudal voor 2025 is 21% en zit ver onder de grens van 90%.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële termijn verplichtingen op lange termijn te voldoen. Dit kengetal geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal. De uitkomst van het kengetal geeft aan welk deel van het gemeentebezit is afbetaald doordat er geen schuld op rust. Hoe lager de ratio hoe meer het bezit met schulden is belast.
Gemeenten hebben een vermogensbuffer nodig voor het opvangen van tegenvallers. De maat voor een voldoende solvabiliteit is een ratio groter dan 20% (VNG)
In de Nota Reserves en Voorzieningen gemeente Leudal 2023-2026 wordt een gewenst solvabiliteitsrisico benoemd van circa 40%. Voor 2025 is dit 61% en daarmee ruim voldoende. We zijn in staat om aan onze lange termijnverplichtingen te voldoen vanuit het eigen vermogen. Met het oog op toekomstige grote investeringen is het belangrijk dit kengetal te beoordelen, deze zal dan gaan dalen.

Structurele exploitatieruimte
Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een structureel en reëel begrotingsevenwicht wordt er onderscheid gemaakt in structurele en incidentele lasten.
De structurele exploitatieruimte wordt berekend door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves te delen door de totale baten. Dit wordt uitgedrukt in een percentage. Een percentage waarmee beoordeeld kan worden welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.
Structurele baten en lasten zijn baten en lasten die jaarlijks in de begroting, meerjarenraming en jaarrekening zijn opgenomen. Incidentele baten en lasten zijn posten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden.

Voor de gemeente Leudal is de ratio in 2025 3% en daarmee positief; de structurele lasten zijn ruim gedekt door structurele baten.
Gelet op het te verwachten ravijnjaar 2026, mogelijke bezuinigingen binnen het Rijk (met betrekking tot het gemeentefonds) en de investeringen die gepland staan, is een overschot een positieve ontwikkeling.

Grondexploitatie
Het financiële kengetal grondexploitatie geeft in een percentage weer hoe de waarde van de grond zicht verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze moet worden terugverdiend bij de verkoop.
Binnen onze gemeente hebben we relatief weinig grote grondexploitaties. Hierdoor lopen we minder risico op grote tekorten als grondposities in waarde dalen.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft aan hoeveel belasting een gemeente jaarlijks kan innen en wordt bepaald door de totale WOZ-waarde van alle woningen en niet-woningen in de gemeente.
De onbenutte belastingcapaciteit geeft aan hoeveel ruimte de gemeente heeft om, met inachtneming van de wetgeving, maximale extra inkomsten te genereren uit de gemeentelijke heffingen.
Voor de gemeente Leudal is de belastingcapaciteit in 2025 91% en daarmee is er voldoende ruimte om mogelijke toekomstige tekorten op te vangen binnen de begroting.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) presenteert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.3.1 Algemeen

Onderhoudslasten kunnen op diverse programma's voorkomen. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie. De uitvoering van het onderhoud en/of vervanging wordt zo veel mogelijk vastgelegd in meerjarige plannen. Denk aan beheerplan groen en wegen, beheerplan openbare verlichting en civiel technische kunstwerken.
In 2024 een jaar na vaststelling van veel meerjarige plannen kunnen we de planning toetsen aan de ervaringscijfers van 2023. Deze zijn vervolgens gekoppeld aan de diverse beleidsnota's. In 2023 zijn de beheerplannen van de verschillende disciplines naast elkaar gelegd en zijn ook andere activiteiten (bv. kabels en leidingen) projecten (bv. verkeersveiligheid) in de openbare ruimte over elkaar heen gelegd. Dit heeft geleid tot een totaalplanning waar we drie jaar vooruit kunnen kijken. De voordelen hiervan zijn duidelijk.
Wat in 2024 al opvalt en ook in 2025 een rol zal spelen is de afhankelijkheid in de totaal planning van capaciteit, en de weersgesteldheid. Twee zaken waar we gelet op de arbeidsmarkt en klimaatsverandering weinig invloed op hebben.
Voor een nadere toelichting inzake onderhoud gemeentelijke gebouwen inclusief sportaccommodaties wordt verwezen naar 3.3.7 gebouwen en sportaccommodaties.

Prgr	Omschrijving	Vaststelling raad	Frequentie	Volgende actualisatie	Voorziening	Financieel in de begroting	Achterstallig onderhoud
	Wegen 2023-2026	2022	1 x p. 4 jaar	2026	Nee	Ja	Nee
	GRP 2022-2026	2021	1 x p. 5 jaar	2026	Ja	Ja	Nee
	Kunstwerken 2023-2026	2023	1 x p. 4 jaar	2027	Nee	Ja	Nee
	Openbare verlichting 2023-2026	2023	1 x p. 4 jaar	2027	Nee	Ja	Nee
	Groen 2023-2026	2022	1 x p. 4 jaar	2026	Nee	Ja	Nee
	Gemeentelijk 2023-2026 vastgoed	2022	1 x p. 4 jaar	2026	Nee	Ja	Nee

3.3.2 Wegen

Op 13 december 2022 is het Beheerplan groen en wegen 2023-2026 door de Raad vastgesteld. Bij het vaststellen van het beheerplan is tevens ingestemd met het beschikbaar stellen van de benodigde budgetten voor het uitvoeren van het onderhoud aan de wegen en het groen op minimaal kwaliteitsniveau B. We streven echter ook naar differentiatie op specifieke plekken (doelstelling uit integrale beleidsplan). Als gemeente wijzen wij deze plekken echter niet aan. Door burgerparticipatie te bevorderen wordt gestimuleerd dat de gebruikers van de openbare ruimte ideeën en initiatieven aandragen en hieraan gekoppeld zelf werkzaamheden verrichten in de openbare ruimte.
In het beheerplan is gerekend met de kosten voor vervanging op basis van de levensduur benadering. Ondanks dat de openbare ruimte op een goed niveau wordt onderhouden, is het onvermijdelijk dat een weg of een groenelement aan het einde van de levensduur vervangen dient te worden. Uit deze benadering en het uitgangspunt dat de maximale leeftijd van verhardingen 60 jaar is, blijkt dat over enkele jaren (2025-2035) een duidelijke piek in de vervangingsinvestering komt. Deze piek is te verklaren door dat tussen 1960 en 1980 diverse grote uitbreidingsplannen zijn gerealiseerd.

Voor het beheer van de wegen is een structureel exploitatiebudget nodig van € 1.479.000 op basis van het actuele beheersplan groen en wegen.
Voor de instandhouding van de wegen zijn jaarlijkse vervangingsinvesteringen nodig voor een bedrag van € 1.971.000, voorzien in het MIP 2025-2028.
Dit bedrag neemt vervolgens in tranches van 10 jaar toe, zodat de vervangingspieken kunnen worden opgevangen.

				(bedrag x 1.000)
	2025	**2026**	**2027**	**2028**
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud wegen	1.479	1.479	1.476	1.476
Vervangingsinvestering infrastructurele werken	1.971	1.971	1.971	1.971

3.3.3 Riolering

Landelijk worden steeds hogere eisen en wettelijke verplichtingen aan de waterbeheerders opgelegd. Om hieraan te voldoen werken wij op het gebied van de zorg voor de waterketen al enkele jaren samen in het samenwerkingsverband Waterpanel Noord.
Deze samenwerking heeft geleid tot het gezamenlijk opstellen van één Waterketenplan (WKP) en 15 afzonderlijke Gemeentelijke Rioleringsplannen (GRP). Het Gemeentelijk Rioleringsplan Leudal 2022-2026 is eind 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. De zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater is hierin opgenomen.

In het GRP is beschreven hoe we onze objecten in de waterketen beheren. Regelmatig reinigen we de objecten en voeren we inspecties uit. Daarnaast vervangen we de objecten wanneer deze niet meer goed functioneren. Door het uitvoeren van de maatregelen die in het GRP benoemd zijn, wordt achterstallig onderhoud of kapitaalvernietiging voorkomen.

De maatregelen en verbeteringen aan het rioolstelsel, zoals verwoord in het huidige GRP 2022-2026, worden in de lopende planperiode eveneens uitgevoerd.

				(bedrag x 1.000)
	2025	**2026**	**2027**	**2028**
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud riolen	1.351	1.364	1.374	1.447
Vervangingsinvestering riolering (G.R.P.)	1.852	1.852	2.376	2.376

3.3.4 Civieltechnische kunstwerken

De gemeente Leudal heeft circa 129 bruggen/duikerbruggen in beheer en onderhoud. In april 2023 heeft de gemeenteraad het "Beleidsplan Civieltechnische kunstwerken 2022 t/m 2026" vast gesteld. Met dit beleidsplan is inzicht gegeven in de investeringen die de komende jaren en in de toekomst nodig zijn om bruggen en of duikerbruggen te vervangen. Binnen de beleidsperiode van dit beleidsplan is vervanging van enkele bruggen voorzien. In de begroting 2025 zijn voor deze vervangingen financiële middelen opgenomen. Het beleidsplan is samen met het "Uitvoeringsprogramma Civieltechnische kunstwerken 2022 t/m 2026" de basis voor het beheer en onderhoud aan onze civieltechnische kunstwerken voor de komende jaren.

				(bedrag x 1.000)
	2025	2026	2027	2028
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud civieltechnische werken	177	177	177	177
Vervangingsinvestering civieltechnische kunstwerken	0	0	0	0

3.3.5 Openbare verlichting

Het beleidsplan openbare verlichting 2023 t/m 2027 is de basis voor het beheren en onderhouden van de openbare verlichting. Het vervangingsplan voorziet voornamelijk in het vervangen en het ombouwen van traditionele verlichting naar led-verlichting.

				(bedrag x 1.000)
	2025	2026	2027	2028
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud openbare verlichting	82	82	82	82
Vervangingsinvestering openbare verlichting	40	106	496	410

3.3.6 Groenvoorziening

Visie

Een prettig woon- werk en leefklimaat waarin biodiversiteit, klimaatadaptatie en duurzaamheid centraal staan. Het openbaar groen wordt onderhouden op kwaliteitsniveau B.

Wat willen we bereiken

37 Duizend Bomenplan gemeente Leudal

In de periode 2021-2028 wordt voor elke inwoner een extra boom geplant in de gemeente Leudal. Inmiddels staat de teller op ruim 20.000 bomen. In de periode 2025-2028 worden ook nog extra bomen gepland, zodat in 2028 ruim 37.000 extra bomen zijn gepland. Naast aanplanten van solitaire bomen en laanbomen wordt ook gekeken naar het aanplanten van (agrarische) percelen. Deze worden dan omgevormd naar Natuur. De voorbereidingen voor het realiseren van natuur op 1 agrarisch perceel gelegen aan de Asbroekerheide in Roggel en 1 agrarisch perceel gelegen aan de Roggelseweg in Haelen is gestart. Onderzoeken zijn uitgevoerd en het vergunningentraject loopt. Daarnaast worden thans de inrichtingsplannen opgesteld. Op basis van deze inrichtingsplannen en een kostenraming wordt een concreet bedrag opgenomen in de begroting 2025. (*herinrichting perceel Asbroekerheide € 46.650en herinrichting perceel Roggelseweg, bedrag nog niet bekend*). Er wordt optimaal gebruik gemaakt van subsidies voor de inrichtingsmaatregelen, noodzakelijke onderzoeken en afwaardering van beide percelen.
Daarnaast worden in het plantseizoen 2024-2025 circa 25 erven aangeplant in het kader van de Aanplantregeling gemeente Leudal 2022-2024.

Vergroenen (school)pleinen

Er zijn 2 concrete burgerinitiatieven voor het vergroenen van (school)pleinen. Namelijk het vergroenen van het Krekelbergplein in Neeritter en het vergroenen van het Herman Meddensplein in Nunhem. Voor de verdere planuitwerking (zoals uitvoeren van onderzoeken en het uitwerken van civieltechnische plan) van beide burgerinitiatieven is in 2024 € 50.000,- beschikbaar gesteld. Op basis van een inrichtingsplan (Voorlopig Ontwerp) en een kostenraming wordt voor beide burgerinitiatieven een bedrag van € 1.625.000 als investering opgenomen in de begroting 2025-2028 voor het vergroenen van beide pleinen in 2025.

Beheerplan Groen en Wegen 2023-2026
In 2022 is het beheerplan Groen en Wegen geactualiseerd. Het beheerplan sluit aan bij de beleidsuitgangspunten ten aanzien van onder andere duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit van de gemeente Leudal. Areaaluitbreiding wordt hierin ook meegenomen. Dit beheerplan vormt dat de input voor de gemeentebegroting. In 2026 wordt een nieuw Beheerplan Groen en Wegen (2027-2030) opgesteld.

Bomenbeleidsplan
In 2024 is het gemeentelijk bomenbeleid en de gemeentelijke bomenlijst geactualiseerd. In het Bomenbeleidsplan wordt ook extra aandacht besteed aan bomen die nu de functionaliteit van de openbare ruimte belemmeren, door o.a. wortelopdruk. Daarnaast staan bomen soms niet op een goede groeiplaats, te dicht bij woningen/percelen of is de boomsoort minder geschikt op die locatie. Aan het bomenbeleidsplan wordt een uitvoeringsplan gekoppeld. In het uitvoeringsplan worden concrete maatregelen voorgesteld voor planmatig boombeheer en wortelopdruk.

Voor het planmatig boombeheer en de wettelijke zorgplicht ten aanzien van bomen is het op orde brengen en houden van onze data een randvoorwaarde. Dit geldt ook voor de overige groenelementen in de openbare ruimte. In 2025 wordt het planmatig boombeheer verder uitgewerkt.

Vervanging bomen en plantsoenen
Bomen en planten hebben een bepaalde levensduur. Een deel van de verouderde plantsoenen en bomen die zijn afgekeurd in verband met de boomveiligheid worden vervangen. Ook bij reconstructies wordt kritisch gekeken of het bestaande groen gehandhaafd blijft of beter vervangen kan worden. Bij het bepalen van het sortiment wordt mede gekeken naar de waarde voor de biodiversiteit en veerkracht in relatie tot klimaatadaptatie (extreem droge of natte periodes). In 2025 wordt extra aandacht besteed aan het vervangen van dode bomen en houtopstanden en het herstellen van bomenlanen en groenstructuren in het buitengebied.

Biodiversiteit
Vrijwilligers van Studiegroep Leudal en IVN Roermond monitoren sinds enkele jaren een gedeelte van de gemeentelijke wegbermen. Natuurvriendelijk beheer van de gemeentelijke wegbermen en sloten is een belangrijke randvoorwaarde voor het vergroten van de biodiversiteit. Het is algemeen bekend dat de laatste decennia het aantal insecten in Nederland aanzienlijk is afgenomen. Daarom hecht de gemeente Leudal veel waarde aan het vergroten van de biodiversiteit in de openbare ruimte. Wegbermen en gazons worden minder frequent gemaaid wanneer daardoor de verkeersveiligheid en de functionaliteit niet in het gedrang komt. Bij het aanplanten van bomen en struiken wordt meer inheems en streekeigen sortiment en soorten die bijdragen aan biodiversiteit toegepast.

In 2024 is de Hakhoutbrigade gemeente Leudal opgericht. Het doel van de Hakhoutbrigade is het duurzaam in stand houden van de gemeentelijke houtopstanden, landschapselementen, bos- en natuurterreinen, en het bevorderen van de biodiversiteit. In 2025 wordt door onderhoud uitgevoerd aan enkele landschapselementen en bosjes.

				(bedrag x 1.000)
	2025	2026	2027	2028
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud groen	2.264	2.264	2.264	2.264
Vervangingsinvestering groen	138	138	138	138

3.3.7 Gebouwen en sportaccommodaties

Voortvloeiend uit de duurzaamheidsopgave, is de Portefeuilleroutekaart voor de aanpak van verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed opgesteld. De resultaten worden vertaald naar het Duurzaam MeerjarenOnderhoudsPlan (DMJOP). Hiervoor wordt ook het MJOP geactualiseerd en de Energielabels voor dit vastgoed opgesteld. Deze zijn inmiddels gereed en worden opgenomen in de begroting 2025. Het beleid en de te maken keuzes rondom verduurzaming in relatie met het accommodatiebeleid wordt in 2024 bestuurlijk vastgesteld en in 2025 starten we met de uitvoering hiervan.
In maart 2023 is besloten tot een kostendekkende huur. Deze wordt geleidelijk ingevoerd zolang flankerend subsidiebeleid niet is vastgesteld loopt de huidige voorziening onverminderd door.

				(bedrag x 1.000)
	2025	2026	2027	2028
In begroting opgenomen:				
Klein onderhoud MJOP	564	586	565	637
Jaarlijkse storting voorziening vastgoed groot onderhoud	1.855	1.855	1.855	1.855
Investeringen duurzaamheid gemeentelijke gebouwen en accommodaties	780	780	780	780

3.4 Financiering

3.4.1 Algemeen

De financieringsfunctie heeft betrekking op het beleid voor de financieringsrisico's en de verwachtingen hierin. Verantwoord financieren en tijdig beschikbaar hebben van financieringsmiddelen tegen zo gunstig mogelijke prijzen. Hierbij wordt rekening gehouden met de randvoorwaarden (kasgeldlimiet en renterisiconorm) en de aard van de financieringsbehoefte (kort versus lang)
We geven inzicht in de financieringsbehoefte, in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.
Centraal staat het treasury beleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille.

De wettelijke kaders hiervoor zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido), de wet Houdbare gemeentefinanciën (Hof), het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Daarnaast is de Financiële verordening Gemeente Leudal 2023 en het Treasurystatuut 2023 Gemeente Leudal van toepassing.

3.4.2 Rente risicobeheer

Het is belangrijk om risico's gestructureerd en systematisch te managen en te wegen. Rentefluctuaties hebben niet alleen gevolgen voor de rentelasten of - opbrengsten bij het aantrekken en/of uitzetten van gelden, maar ook voor de koersen van obligaties. Hieronder worden de verschillende risico's toegelicht.

Renterisico
Het beheersen van het renterisico wordt gedaan door het berekenen van de kasgeldlimiet voor schulden korte termijn en de renterisiconorm voor langlopende schulden. Het doel van deze kengetallen is om decentrale overheden te behouden voor een onverantwoord grote gevoeligheid voor rentefluctuaties. Er wordt een grens gesteld aan de structuur van de leningen, niet aan de hoogte.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet stelt een grens aan leningen met een looptijd van maximaal één jaar (kort geld) die gemeenten hanteren voor de financiering van lopende uitgaven om tijdelijke liquiditeitstekorten op te vangen. De limiet voor het afsluiten van kortlopende geldleningen mag wettelijk maximaal 8,5% bedragen van het begrotingstotaal. Door het hanteren van een limiet wordt voorkomen dat er uitsluitend kortlopende leningen worden afgesloten. Het aantrekken van dit type leningen is aantrekkelijk wanneer de rente laag is met een risico van een stijgende rente bij herfinanciering. Bij een overschrijding gedurende drie achtereenvolgende kwartalen moet de gemeente maatregelen nemen.

De ruimte onder de kasgeldlimiet is het totale bedrag waarmee de netto-vlottende schuld mag worden verhoogd voordat de grens van de kasgeldlimiet wordt bereikt. Voor de gemeente Leudal is er voldoende ruimte onder de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet	3e kwartaal 2023	4e kwartaal 2023	1e kwartaal 2024	2e kwartaal 2024
				(bedrag x 1.000)
Begrotingstotaal per 1 januari	93.981	93.981	106.315	106.315
Limiet percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Normbedrag	**7.988**	**7.988**	**9.037**	**9.037**
Netto vlottende positie				
Vlottende schuld		22		19
Vlottende middelen	-29.150	-32.912	-27.198	-27.679
Netto saldo	**-29.150**	**-32.890**	**-27.198**	**-27.660**
Onder- overschrijding normbedrag				
Ruimte onder de kasgeldlimiet	**37.138**	**40.878**	**36.235**	**36.697**
Overschrijding kasgeldlimiet				

Renterisiconorm

De renterisiconorm is opgesteld met als doel de rentegevoeligheid van de leningenportefeuille met een looptijd van langer dan een jaar te beperken en beheersbaar te houden. Het renterisico in een bepaald jaar mag wettelijk niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Dit betekent dat het jaarlijks verplichte totaal aan aflossingen en de renteherzieningen kleiner dan 20% van het begrotingstotaal moet zijn. Door een goede spreiding te behouden in de looptijd van de leningenportefeuille wordt flexibiliteit in de toekomst behouden tegen zo laag mogelijke rentetarieven. Voor de gemeente Leudal is er voldoende ruimte onder de renterisiconorm.

Renterisico	2025	2026	2027	2028
				(bedrag x 1.000)
Begrotingstotaal per 1 januari	111.841	108.443	103.918	106.095
Limiet percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Renterisiconorm	**22.368**	**21.689**	**20.784**	**21.219**
Rente herziening	0	0	0	0
Aflossingen	7.024	6.251	6.076	5.695
Renterisico	**7.024**	**6.251**	**6.076**	**5.695**
Onder- overschrijding normbedrag				
Ruimte onder de renterisiconorm	**15.345**	**15.437**	**14.707**	**15.524**
Overschrijding renterisiconorm				

Liquiditeitsrisico

Liquiditeit richt zich op de vraag of de gemeente genoeg geldmiddelen heeft om op de korte termijn de facturen, salarissen en aflossingen op leningen te betalen zonder dat daarvoor aanvullende financiering moet worden aangetrokken. Het risico bij liquiditeit is dat de gemeente over onvoldoende middelen beschikt om aan bovengenoemde verplichtingen te voldoen.

De gemeente Leudal hanteert het systeem van totaalfinanciering. Dit betekent dat alle uitgaven worden opgeteld en alle inkomsten hier tegenover worden gezet. Als blijkt dat de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten, is er sprake van een financieringsbehoefte. Bij totaalfinanciering zijn leningen niet gekoppeld aan specifieke uitgaven of investeringen, maar aan het saldo van wat de gemeente in totaal uitgeeft en binnenkrijgt.
Een goed inzicht in het verloop van inkomsten en uitgaven leidt tot een goeie sturing op de benodigde liquiditeiten voor de komende jaren, de aan te trekken externe financiering en de ontwikkeling van de rentekosten.

Gemeenten zijn in het kader van schatkistbankieren verplicht hun overtollige liquide middelen boven het drempelbedrag aan te houden in de rijksschatkist. Door deze maatregel hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. De drempel voor verplicht schatkistbankieren is voor gemeenten 2% van het begrotingstotaal, als het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Ook zijn er mogelijkheden om overtollige middelen uit te lenen aan overige decentrale overheden, met inachtneming van wet- en regelgeving.

				(bedrag x 1.000)
Financieringspositie per 1 januari	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Activa				
Vaste activa	139.879	144.075	139.184	133.221
Grondexploitaties	4.186	2.928	-535	0
Meerjarig InvesteringsPlan		8.196	29.771	37.077
Saldo	**144.065**	**155.199**	**168.420**	**170.298**
Passiva				
Reserves	92.566	93.207	88.470	85.721
Voorzieningen	6.665	6.942	7.572	8.364
Langlopende geldleningen	51.712	45.461	39.385	33.690
op te nemen geldlening 2025		7.500	6.750	6.000
op te nemen geldlening 2026			25.000	22.500
op te nemen geldlening 2027				11.000
Saldo	**150.943**	**153.110**	**167.177**	**167.275**
Financieringsoverschot	**6.878**	**-2.089**	**-1.243**	**-3.023**

Aan het begin van het begrotingsjaar 2025 werd een (theoretisch) financieringsoverschot berekend van afgerond € 13 miljoen, waarbij ervan uitgegaan wordt dat alle in de meerjarenbegroting opgenomen investeringen volgens planning worden uitgevoerd.

In de komende begrotingsperiode dalen de reserves. Deze worden onder andere ingezet ter dekking van een herstructureringsfonds, een dekkingsreserve voor de investeringen duurzaamheid en sloop/tijdelijke huisvesting van de onderwijslocaties uit het IHP (Integraal Huisvestingsplan).

In de komende meerjarenperiode vinden er grote investeringen plaats. In 2023 is reeds een langlopende geldlening aangetrokken van € 15 miljoen, met het oog op grote investeringsprojecten. Dit is niet voldoende om de geplande investeringen in de komende jaren te financieren. Vanaf 2026 zullen er nieuwe leningen aangetrokken moeten worden die leiden tot nieuwe rentelasten. In bovenstaande tabel is een prognose opgenomen van de toekomstig aan te trekken leningen. Op dit moment is het nog niet zeker wanneer de leningen aangetrokken moeten worden en wat de hoogte van de rentelasten zijn. In de risicoparagraaf is het renterisico opgenomen.

Bij het aantrekken van leningen houden we rekening de vereisten uit wet- en regelgeving voor de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Voor een bedrag van maximaal € 9 miljoen (kasgeldlimiet) kan dit met kortlopende geldleningen en voor het overige met langlopende leningen.

Koersrisico
Koersrisico is het risico op een daling van de marktwaarde van de financiële activa. Omdat onze gemeente de "Essent-gelden" heeft belegd in obligaties zijn de koersrisico's op het einde van de looptijd beperkt. Vastrentende waarden garanderen dat op de einddatum de nominale waarde wordt uitgekeerd. Op de balans zijn de obligaties gewaardeerd tegen de aankoopprijs (als de hoger is dan de nominale waarde) of tegen de nominale waarde (als deze hoger ligt dan de aankoopprijs). Als de beleggingen niet worden verkocht voor de einddatum dan is er nauwelijks sprake van een koersrisico.
Onze vermogensbeheerder volgt de marktontwikkelingen nauwlettend en informeert de gemeente hierover periodiek. Daarnaast staat de Wet Schatkistbankieren alleen mutaties in de beleggingsportefeuille toe onder voorwaarden. Door de ingezette beleidslijn van uw gemeenteraad wordt de beleggingsportefeuille stapsgewijs afgebouwd. Liquide middelen die de komende jaren naar de gemeente terugvloeien in het kader van de afronding van de Essent verkoop worden om die rede niet herbelegd. In plaats daarvan worden die vrijvallende middelen aangewend als intern financieringsmiddel.

				(bedrag x 1.000)
Beleggingen	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Nominale waarde	2.308	408		
Vrijval nominale waarde	-1.900	-408		
Saldo	**408**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerde boekwinst beleggingen	-150	-22		
Geldlening	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Verstrekte hybride lening aan Enexis	3.017	3.017	3.017	3.017
Aflossing (vanaf jaar 2030)				
Saldo	**3.017**	**3.017**	**3.017**	**3.017**

Vrijvalkalender		*(bedrag x 1.000)*
Jaar	**Belegging**	**Boekwinst**
2025	1.900	150
2026	408	22
2027		
2028		
	2.308	**171**

3.4.3 Leningen en garanties

De gemeente Leudal heeft leningen afgesloten om investeringsuitgaven te kunnen doen. Jaarlijks wordt aan de hand van een liquiditeitsprognose beoordeeld of de leningenportefeuille nog voldoende is, of dat er nieuwe leningen aangetrokken moeten worden.

				(bedrag x 1.000)
Leningenportefeuille per 1 januari	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Opgenomen geldleningen	51.712	52.961	71.135	73.190
Af: reguliere aflossingen	- 6.251	- 6.076	- 5.695	- 5.060
Af: vervroegde aflossingen				
Nog op te nemen geldleningen	7.500	25.000	11.000	
Af: reguliere aflossingen		- 750	- 3.250	- 4.350
Totaal boekwaarde 31-12-	**52.961**	**71.135**	**73.190**	**63.780**
Gemiddeld rentepercentage geldleningen	**3,84%**	**3,39%**	**4,39%**	**4,91%**

In 2023 is een langlopende geldlening aangetrokken van € 15 miljoen, met het oog op de toekomstige grote investeringsprojecten binnen de gemeente. Door deze extra aantrekking van kapitaal behouden we een spreiding in de leningenportefeuille.
Dit is in lijn met de wettelijke gestelde normen voor de renterisiconorm in de wet financiering decentrale overheden (wet Fido)

3.4.4 Rentetoerekening

De rentetoerekening geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

Volgens wet- en regelgeving wordt de interne rente exact berekend. De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa, die integraal zijn gefinancierd. Het percentage bedraagt 0.50% voor 2025.

Renteschema	2025	%	(bedrag x 1.000)
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2.008	4,91%	
De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-270		
Saldo rentelasten en rentebaten			**1.738**
Doorbelaste rente naar de grondexploitatie	-21		
Doorbelaste rente aan projectfinanciering naar taakvelden	0		
Rentebaat verstrekte leningen in het kader van projectfinanciering naar taakvelden	0		
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			**-21**
Rente over eigen vermogen	0		
Rente over voorzieningen	0		
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			**1.717**
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-666		
Renteresultaat op het taakveld Treasury			**1.051**

Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			**140**
Boekwaarde vaste activa 1-1-2025			**128.867**
Gemiddelde rente		0,60%	
Keuze voor de omslag rente		**0,50%**	

Balans per 1-1-	Aantal	(bedrag x 1.000) 2025
Rente vaste schulden	21	4,91%
Rente kasgeldleningen		0,00%
Gewogen gemiddelde rente		**4,91%**
Voorzieningen		6.665
Langlopende schulden		51.712
Kasgeldleningen (kort)		-
Overige kortlopende schulden		992
Banksaldi		-
Overlopende passiva		13.923
Vreemd vermogen		**73.292**
Eigen vermogen		**92.566**
Balanstotaal		**165.858**
Rentetarief grondexploitatie		**2,17%**
Marktrente (afgerond binnen een marge van 0,5%)		**2,50%**

3.4.5 EMU saldo

In de wet Hof zijn de Europese normen verankerd voor de hoogte en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. De decentrale overheden leveren een gelijkwaardige bijdrage aan het naleven van de EMU-normen (Economische en Monetaire Unie) .

De schuldontwikkeling van gemeenten worden gemonitord en mogen niet te hoog oplopen. Er geldt een begrenzing van het bedrag waarmee de netto schuld van de gezamenlijke gemeenten jaarlijks mag toenemen.

Gemeenten krijgen een individuele EMU-referentiewaarde voor het tekort in een jaar.
Voor het sturen op de ontwikkeling van de gemeenteschuld luidt het advies als volgt:
'Let bij het opstellen van de begroting op de ontwikkeling van de hoogte van uw gemeenteschuld. Te hoge schulden zijn slecht voor de financiële gezondheid van de gemeenten. Pas als het plafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten wordt overschreden kan de individuele referentie waarde een rol gaan spelen.'

Onderstaande tabel geeft inzicht in het EMU-saldo.

					Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
										(bedrag x 1.000)
EMU-SALDO					**12.190**	**-10.520**	**-8.305**	**-3.139**	**10.525**	**5.789**
EMU-SALDO referentiewaarde					-3.347	-4.861	-4.861	-4.861	-4.861	-4.861
EMU-saldo blijft onder referentiewaarde					**15.537**			**1.722**	**15.386**	**10.650**
EMU-saldo overschrijdt referentiewaarde						**-5.659**	**-3.444**			
Mutaties 1 januari t/m 31 december	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	(+)	-27	-1.415	-1.791	-427	-41	-40
			Uitzettingen	(+)	62	-18.290	-12.282	-1.288	36.752	40.077
		Vlottende activa	Uitzettingen	(+)	23.148					
			Liquide middelen	(+)	168	2.161	-334	22	-131	192
			Overlopende activa	(+)	851					
	Passiva	Vaste passiva	Vaste schuld	(-)	8.451	-7.024	-6.251	1.424	26.055	34.440
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	(-)	-1.774					
			Overlopende passiva	(-)	5.335					
(Verwachte) boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa							150	22		

3.4.6 Meerjarenbalans

Prognose meerjarenbalans per 31/12	Realisatie 2023	Begroting 2024 na wijziging	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
						(bedrag x 1.000)
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	188	171	137	106	80	56
Materiële vaste activa	108.225	120.108	132.946	137.601	132.777	126.878
Financiële vaste activa	10.001	8.586	6.795	6.368	6.327	6.287
Meerjarig Investeringsplan			5.725	28.718	27.814	79.850
Totaal vaste activa	**118.414**	**128.865**	**145.603**	**172.793**	**166.998**	**213.071**
Vlottende activa						
Voorraden	2.792	4.186	2.928	-535	0	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	42.259	23.969	11.687	10.398	47.150	87.227
Liquide middelen	419	2.580	2.246	2.268	2.137	2.329
Overlopende activa	6.257	6.257	6.257	6.257	6.257	6.257
Totaal vlottende activa	**51.727**	**36.992**	**23.118**	**18.388**	**55.544**	**95.813**
Totaal activa 31-12-	**170.141**	**165.857**	**168.721**	**191.181**	**222.541**	**308.884**

Passiva						
Vaste passiva						
Reserves*	77.457	91.503	90.286	89.139	86.446	75.623
Resultaat boekjaar 2023	12.629	1.063	2.921	-669	-725	298
Incidentele begrotingssaldo*						
Voorzieningen	6.403	6.665	6.942	7.572	8.364	8.707
Vaste schulden - huidige opgenomen leningen > 1 jaar	58.736	51.712	45.461	46.885	72.940	107.380
Totaal vaste passiva	**155.225**	**150.943**	**145.610**	**142.927**	**167.025**	**192.008**
Vlottende passiva						
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	992	992	992	992	992	992
Overlopende passiva	13.924	13.923	22.119	47.261	54.524	115.884
Totaal vlottende passiva	**14.915**	**14.915**	**23.111**	**48.253**	**55.516**	**116.876**
Totaal passiva 31-12-	**170.141**	**165.857**	**168.721**	**191.181**	**222.541**	**308.884**

3.5 Bedrijfsvoering

3.5.1 Algemeen

De bedrijfsvoering van de gemeente ondersteunt het primaire proces. De bedrijfsvoering maakt het mogelijk dat Leudal samen bouwt aan een duurzame, dienstverlenende en vitale toekomst. De belangrijkste aspecten binnen bedrijfsvoering zijn organisatieontwikkeling, communicatie, financiën, juridische zaken, personeelszaken, archivering, informatievoorziening, ICT en huisvesting. We bewaken de samenhang en streven naar een verdere optimalisering van integraliteit en doelmatigheid van onze werkprocessen.

3.5.2 Communicatie

Jaarlijks stellen we een strategisch communicatieframe op. Dit is een afgeleide van de strategische organisatievisie, het coalitieakkoord en de Zomernota, waaraan we de komende jaren verder uitvoering geven. We richten onze communicatie zodanig in dat het structureel bijdraagt aan het behalen van de beleidsmatige doelen en ambities binnen de drie centrale thema's sociale basis, passend wonen en vitaal buitengebied, maar ook de beleidsvelden mobiliteit, economie en duurzaamheid.

We blijven werken aan de doorontwikkeling van onze communicatie richting onze samenleving. Daarnaast maken we onze organisatie communicatiever door onder andere interne trainingen te verzorgen, maar ook door tijdig adviesgesprekken met beleidsadviseurs te voeren. De positionering van de vakgroep communicatie in de organisatie en het koppelen van de adviseurs communicatie aan collegeleden draagt daar op positieve wijze aan bij. We zetten in op doelgroepgerichte en klant specifieke communicatie richting inwoners om zo aan hun informatiebehoefte te voldoen. Daarbij zoeken we constant naar een goede balans tussen online en offline communicatiekanalen. In onze communicatie maken we gebruik van omgevingsanalyses om alle betrokken stakeholders op gepaste wijze te informeren, te betrekken en daarmee de dialoog te stimuleren. Zo maken we gebruik van onze netwerken in de samenleving zoals dorpsraden, maar ook lokale media en nieuwsplatforms.

3.5.3 Personeel en organisatie

Binden en boeien (aantrekkelijk werkgeverschap)
Als goed en aantrekkelijk werkgever weten we medewerkers te overtuigen om bij ons te komen werken en hen te binden en te boeien aan onze organisatie. Bovendien hebben we oog voor het werkplezier van onze medewerkers. Ook is er aandacht voor de diversiteit van de samenstelling van het personeelsbestand. Er wordt specifiek aandacht besteed aan instroom van jonge medewerkers en medewerkers met een passende opleiding, waardoor maatwerk wordt gerealiseerd.

Het blijft lastig om vacatures ingevuld te krijgen. In vervolg op de uitrol van de organisatievisie gaan we verder met het opzetten van een herkenbaar 'Employer brand', het creëren van een herkenbare huisstijl voor werving en selectie onderdelen en het herschrijven van vacatureteksten. We blijven diverse activiteiten organiseren om talentvolle potentiële professionals op informele wijze te laten kennismaken met onze organisatie.

Opleiden & Ontwikkelen
De gemeente Leudal wil een lerende organisatie zijn. Komend jaar gaan we extra aandacht schenken aan het thema opleiden & ontwikkelen. Het onderhoud van vakmanschap en continu leren en blijven ontwikkelen is inspirerend en draagt bij aan werkplezier, creativiteit en het innovatief vermogen van de medewerkers.
Dit thema is al ingebed in de gesprekscyclus, waarbij elke leidinggevende nadrukkelijk aandacht heeft voor het ontwikkelpotentieel van zijn medewerkers. Er ontstaat in dit gesprek een behoefte peiling wat er nodig is vanuit organisatie perspectief.

Duurzame inzetbaarheid
We blijven de komende jaren investeren in duurzame inzetbaarheid, aangezien dit item belangrijk blijft voor iedere levensfase. Duurzame inzetbaarheid is een verantwoordelijkheid van zowel medewerker als werkgever. Zij voeren met elkaar het goede gesprek en kijken wat er nodig is: wat gaat de medewerker doen en hoe kan de werkgever hierbij ondersteunen. In 2024 is de visie op duurzame inzetbaarheid geïmplementeerd en in 2025 gaan we verder met de invoering van de praktische uitwerking. Dit zal extra investeringen eisen van medewerkers en van de werkgever gericht op het mentaal, sociaal, fysiek en digitaal fit blijven.

(bedragen x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Salariskosten	19.264	22.581	23.655	23.606	23.534	23.545
Inhuur personeel formatie (smal)	2.807	2.395	1.390	881	881	881
Inhuur personeel projecten (breed)	2.564	748	364	364	364	364
Totaal	**24.636**	**25.724**	**25.409**	**24.851**	**24.779**	**24.790**

3.5.4 Informatievoorziening

Dienstverlening
De gemeentelijke dienstverlening speelt in op de behoefte van inwoners, ondernemers en verenigingen.
We verbeteren onze dienstverlening zodat inwoners, ondernemers en verenigingen gemakkelijk zaken kunnen doen en kwaliteit, professionaliteit en gastvrijheid ervaren. We zijn transparant en communiceren begrijpelijk zodat onze dienstverlening voor iedereen toegankelijk is. We zijn goed bereikbaar en hebben een proactieve communicatie. We gaan mee met technologische en maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, toegankelijkheid, veiligheid en datagedreven werken. Dit doen we op de maat van Leudal.
In 2025 werken we verder aan onze dienstverlening, conform de uitgangspunten van de Visie Mooi werken in Leudal: wendbaar, dienstbaar en dichtbij.
We hebben steeds meer inzicht in de klantwens en behoefte en gebruiken deze informatie om de dienstverlening te verbeteren. Het meten van de klanttevredenheid in werkprocessen wordt in 2025 verder uitgebreid.
We werken verder aan de verbetering van een toegankelijke en begrijpelijke communicatie met onze inwoners. We werken verder aan onze informatiehuishouding als fundament onder onze dienstverlening. We continueren het groeimodel Werken aan kwaliteit en zetten verder in op een cultuur van continu leren en procesmatig werken.

Informatievoorziening
Maatschappelijke opgaven staan voor ons centraal. Digitalisering biedt voorzieningen om de dienstverlening te verbeteren en de doelen sneller en beter te realiseren. De ontwikkelingen op het gebied van digitalisering gaan snel. De manier waarop inwoners werken, onderwijs volgen, wonen, zorg ontvangen, recreëren en zich verplaatsen verandert. De organisatie moet goed toegerust zijn om met deze ontwikkelingen mee te gaan. Dit betekent dat de gemeente over betrouwbare ICT-voorzieningen moet beschikken, en snel en flexibel inspeelt op nieuwe ontwikkelingen.

Transparantie van overheidsinformatie staat volop in de maatschappelijke belangstelling. De invoering van de Wet open overheid (Woo), op 1 mei 2022, geeft een impuls aan de informatiehuishouding en het actief beschikbaar stellen van informatie. De transparantie van het overheidshandelen vraagt om snel te kunnen laten zien wat, wanneer en met wie gecommuniceerd is, en welke acties zijn uitgevoerd. Dat geldt zowel voor het handelen van het bestuur – gemeenteraad, college, burgemeester – als van de ambtelijke organisatie. Naast de Woo zijn er nog een groot aantal nieuwe informatiewetten waaraan we als gemeente moeten voldoen.

<u>Pijlers</u>

Verbetering Digitale Infrastructuur
- Modernisering ICT-systemen: Investeren in de modernisering van onze ICT-systemen om sneller en betrouwbaarder toegang te bieden tot gemeentelijke diensten.
- Cloudmigratie: Overstappen naar cloudgebaseerde oplossingen voor betere schaalbaarheid, flexibiliteit en kostenbesparing.
- Datamanagement: Implementeren van geavanceerde datamanagementsystemen om de kwaliteit, nauwkeurigheid en beschikbaarheid van gegevens te verbeteren.

Bevorderen Digitale Inclusie
- Digitale vaardigheidstrainingen: Aanbieden van trainingen en workshops aan de interne organisatie. Doel: vergroten van de digitale vaardigheden. Daarnaast het opzetten van doelgerichte informatie aan inwoners en ondernemers over online diensten en producten.
- Toegankelijke digitale diensten: Blijven ontwikkelen van gebruiksvriendelijke en toegankelijke digitale diensten voor alle doelgroepen.
- Digitale loketten: In 2025 bepalen we onze richting rond de persoonlijke internet pagina (pip). Hoe gaat Leudal de ‘mijn Leudal’ omgeving inrichten en vormgeven.

<u>Informatiewetten</u>
De door Europa nagestreefde transitie van analoog naar digitaal heeft tot gevolg dat wij als lokale overheid te maken krijgen met een grote hoeveelheid nieuwe informatiewetten. Soms rechtstreeks vanuit Europa, soms vertaald naar de Nederlandse situatie.

De invoering en implementatie van deze wetgeving heeft grote impact op onze informatiehuishouding, de manier waarop wij werken én de dienstverlening aan onze inwoners. Dat vraagt om voldoende capaciteit en integrale afstemming.

Randvoorwaarden zoals beleid, grip op wijzigingen en inzicht in het informatielandschap zijn gecreëerd om mee te bewegen in de digitale transformatie waarin gemeenten zich bevinden. Dit vraagt om veel verandervermogen, dat nu al schaars is. Sterker nog, de meeste verandercapaciteit wordt al ingezet en is al vergeven. Het merendeel van de resterende capaciteit gaat naar reguliere vervangingen en vernieuwing. Dat betekent dat er beperkt tijd overblijft waarin het steeds meer van belang wordt om als gemeente heldere keuzes te maken en prioriteiten te stellen rondom de ambities en visie.

3.5.5 Informatieveiligheid en privacy

Informatiebeveiliging blijft in 2025 een belangrijk onderdeel binnen de gemeente Leudal. De gemeente zorgt in dat zij voldoet aan wet- en regelgeving. Dit zijn onder andere de vernieuwde Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2.0 (BIO 2.0) en de NIS 2-richtlijn die nationaal wordt omgezet in de Cyberbeveiligingswet. Verantwoording over informatiebeveiliging vindt plaats via de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). We gaan te allen tijde risicogebaseerd te werk en passen de beveiligingsmaatregelen hierop aan. Dit alles om capaciteiten op het gebied van cyberbeveiliging in de hele gemeente Leudal op te bouwen, de bedreigingen voor netwerk- en informatiesystemen die worden gebruikt te beperken en de continuïteit van dergelijke diensten te waarborgen wanneer zij worden geconfronteerd met incidenten.

Het is en blijft belangrijk om de privacy van de inwoners te beschermen en transparant te handelen. Inwoners kunnen het register van verwerkingen raadplegen en inzageverzoeken doen. We willen als gemeente de inwoners optimaal van dienst kunnen zijn met inachtneming van de AVG. Het delen van gegevens met samenwerkende instanties moet dan ook AVG-proof gebeuren. Digitalisering brengt nieuwe uitdagingen en risico’s met zich mee. Er worden DPIA’s (Data Protection Impact Assessment) uitgevoerd om de risico’s in kaart te brengen en de processen zo in te richten dat we de privacy van de inwoners respecteren. Binnen de organisatie wordt er gewerkt aan privacy-bewustzijn en het voorkomen van beveiligingsincidenten en datalekken.

3.5.6 Financiën

Doorontwikkeling P&C
Het werken aan verbeteringen in de P&C cyclus is een doorlopend proces. De constructieve samenwerking met het audit-comité zetten we in 2025 voort. In samenwerking met dit comité blijven we de ingebrachte verbeterpunten vertalen in de eerstvolgende mogelijkheid die de P&C cyclus ons biedt. In 2025 gaan we met de eerste proef van een financieel dashboard ervaring opdoen. Hiermee zetten we een stap van periodieke informatievoorziening naar permanente informatievoorziening.

213a onderzoek
Om te beginnen krijgt het uitwerken en monitoren van de aanbevelingen uit het in 2024 uitgevoerde onderzoek naar de implementatie van de I visie prioriteit en wordt er vooralsnog in 2025 geen nieuw 213a onderzoek uitgevoerd.

3.5.7 Overhead

Overhead omvat alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren in ieder geval leidinggevenden in het primair proces, de ondersteuning vanuit de afdeling bedrijfsvoering op de "PIOFACH" functies (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting) en overige kosten niet toe te delen aan de taakvelden in het primaire proces.
Wij hanteren de definitie die in het BBV wordt gehanteerd. Hierin worden ook de kosten meegenomen voor huisvesting, facilitaire zaken, ICT en overige. De laatste omvat kosten voor uitvoering van de algemene taken van de eigen gemeentelijke organisatie zoals onder andere verzekeringskosten, opleidingskosten en aanvullende personeelskosten.
Overhead mag wel worden toegerekend aan grondexploitatie, investeringen en andere (subsidie)projecten en lokale heffingen.

In de financiële verordening van de gemeente is vastgelegd op welke wijze overhead toegerekend wordt aan de heffingen. Voor de begroting bedraagt de opslag voor overhead 57,89% van de doorverdeelde salariskosten.

(bedrag x 1.000)

Omschrijving	Realisatie 2023	Begroting na wijziging 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Personeel	7.801	10.219	8.065	7.838	7.843	7.848
Bestuur	1.651	2.088	2.046	1.988	1.988	1.988
Huisvesting en facilitair	935	913	1.017	983	977	970
ICT	2.041	2.194	2.707	2.658	2.603	2.487
Overig	2.407	2.605	1.814	1.823	1.808	1.813
Reserves	-98					
Totaal	**14.737**	**18.019**	**15.649**	**15.290**	**15.219**	**15.106**

3.6 Verbonden partijen

3.6.1 Algemeen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen deelnemingen door de gemeente in publiekrechtelijke samenwerkingsorganisaties (gemeenschappelijke regelingen) en privaatrechtelijke samenwerkingsorganisaties (N.V.'s, B.V.'s, stichtingen etc.).

De uitvoering van een aantal gemeentelijke taken is overdragen aan verbonden partijen. De gemeente blijft verantwoordelijk, maar voert de taken niet zelf meer uit.

Een bestuurlijk belang bestaat als de gemeente enige zeggenschap kan uitoefenen via een bestuurszetel of stemrecht.

Een financieel belang houdt in dat:

- de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij;
- financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente;
- de door de gemeente verstrekte geldleningen die niet door derden zijn gegarandeerd en waarbij de gemeente haar geld kwijt is als de verbonden partij de lening niet kan terugbetalen.

Het beleid is vastgelegd in de nota verbonden partijen (2011). De nota biedt kaders en handvatten in de samenwerking met verbonden partijen. In de strategische nota sprak de raad uit dat de gemeente in samenspraak en in samenwerking met bewoners en bedrijven, met de regio en de provincie, de kansen die zich in Leudal voordoen wil benutten. De strategische nota is tot stand gekomen door overleg met de (buur)gemeenten en de oriëntatie van het college op regionale samenwerking.

In deze paragraaf zijn de opgenomen weggezet als bedragen x € 1.000, zoals ook het geval in de overige onderdelen van de begroting.

Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap						
Bank Nederlandse Gemeenten						
Vestigingsplaats	Den Haag					
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap					
Website	http://www.BNG.nl					
Doelstelling	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De gemeente Leudal bezit 143.052 aandelen die dividendopbrengsten genereren. Gemeente Leudal ziet haar aandelenbezit als een duurzame belegging.					
Belang in verbonden partij	0,26%					
Bestuurlijk belang	Deelname in vergadering van aandeelhouders naar rato van aandelen.					
Financieel belang	€ 354					
Bijdrage						
Financieel						
Eigen vermogen	01-01-2023	€	4.615	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 107.459
Eigen vermogen	31-12-2023	€	4.721	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 110.819
Resultaat	€ 254					
Ontwikkeling 2025	De BNG is er voor het publieke domein en het publieke belang en streeft naar maximale maatschappelijke impact. De BNG heeft een hoge kredietwaardigheid en is hierdoor in staat om tegen aantrekkelijke tarieven financiering aan te trekken voor de korte en lange termijn met een redelijk rendement voor de decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang (geen winstmaximalisatie). Zij fungeert hierbij als financier en als sparringpartner. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. Het kompas naar impact blijft richtinggevend voor hun strategie. de BNG blijft zich inspannen om de CO2-voetafdruk van de leningenportefeuille te laten dalen en de maatschappelijke impact te laten stijgen. De BNG presenteert geen jaarlijkse begroting, de financiële gegevens zijn gebaseerd op de jaarcijfers van 2023.					
Risicobeheer	Het risicomanagement is gericht op het handhaven van een veilig risicoprofiel, wat tot uiting komt in de hoge externe kredietratings van de bank. Een strict kapitaalbeleid en beperking van diensten en tegenpartijen zoals vastgelegd in de statuten en de afwezigheid van een handelsboek beperken de risicobereidheid van de bank.					

Bodemzorg Limburg					
Vestigingsplaats	Maastricht				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	http://www.bodemzorglimburg.nl/				
Doelstelling	Bodemzorg Limburg is een zelfstandige organisatie met de gemeenten in Limburg als aandeelhouders, die invulling geeft aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid van gemeenten voor gesloten stortplaatsen. Namens de gemeenten neemt Bodemzorg Limburg de 'eeuwigdurende' zorg voor deze stortplaatsen op zich. De kerntaken van Bodemzorg Limburg zijn enerzijds het beheren van grotere complexe voormalige stortplaatsen in Limburg en anderzijds het renderend maken van het vermogen dat daarvoor beschikbaar is gesteld. Met betrekking tot het beheer zijn voorzieningen aangebracht die ervoor zorgen dat mogelijk in deze locaties aanwezige verontreinigingen zich niet verspreiden naar de omgeving. Bodemzorg Limburg is verantwoordelijk voor het in stand houden van deze voorzieningen. In de gemeente Leudal bevindt zich geen voormalige stortplaats, we zijn alleen organisatorisch aandeelhouder en betalen geen gemeentelijke bijdrage. We ontvangen een het jaarverslag, maar niet een begroting.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang					
Financieel belang					
Bijdrage	n.v.t.				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2023	€ 6.381	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 32.568
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 8.959	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 32.451
Resultaat	€ 2.578				
Ontwikkeling 2025	De afgelopen jaren zijn door het externe milieu adviesbureau WSP regelmatig onderzoeken uitgevoerd naar de kwaliteit van het grondwater rondom onze locaties. Hieruit blijkt dat tot nu toe in het kader van de nazorg geen specifieke maatregelen nodig zijn. De aanleg van de Zonneparken Belvédère, Bocholtz en Abdissenbosch in 2020 resp. 2021 is gefinancierd m.b.v. de financiële middelen uit de nazorgvoorziening en betreft een belegging met gedurende tenminste 15 jaar een gegarandeerd en stabiel rendement van tenminste 4,5%.				
Risicobeheer					

CSV Amsterdam BV	
Vestigingsplaats	Den Bosch
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap
Website	
Doelstelling	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: a. Namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. Namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland"); c. Het geven van instructies aan de Escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de Escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort.
Belang in verbonden partij	0,60338%
Bestuurlijk belang	Deelname in vergadering van aandeelhouders naar rato van aandelen.
Financieel belang	
Bijdrage	
Financieel	

Eigen vermogen	01-01-2024	€ 84	Vreemd vermogen	01-01-2024	€ 64
Eigen vermogen	31-12-2024	€ 484	Vreemd vermogen	31-12-2004	€ 7
Resultaat	- /-€ 265				
Ontwikkeling 2025	CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de Aandeelhoudersommissie, de gerechtelijke procedure voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Na afwikkeling van deze gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. De doelstellingen a en b zijn reeds afgesloten. Op 25 april 2024 hebben de aandeelhouders in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ingestemd met een aanvullende kapitaalstorting van € 400.000 voor CSV Amsterdam BV. Deze kapitaalstorting zal worden verrekend met de financiële vereffening bij de opheffing van Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV. (identieke aandeelhouders). In onderstaande cijfers is deze verrekening meegenomen.				
Risicobeheer	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.				

Enexis NV					
Vestigingsplaats	Den Bosch				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	http://www.enexis.nl				
Doelstelling	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen én excellent netbeheer uit te voeren. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Betrouwbare energievoorziening; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen. De provincie tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.				
Belang in verbonden partij	dividend 903.150 aandelen; 0,60338%				
Bestuurlijk belang	Deelname in vergadering van aandeelhouders naar rato van aandelen.				
Financieel belang	n.v.t.				
Bijdrage	n.v.t.				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2023	€ 5.441	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 4.907
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 5.320	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 5.140
Resultaat	€ 72.000				

Ontwikkeling 2025	Vastgesteld strategisch plan met focus op kerntaken met drie hoofddoelen: 1. Sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes. Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe; 2. Iedereen altijd toegang tot energie. Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten; 3. Klanten weten wat Enexis te bieden heeft. Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen. Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving); digitale transformaties. In de toekomst wordt het strategisch plan aangepast in verband met de nieuwe wet collectieve warmtevoorziening.
Risicobeheer	-

Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	http://www.oml.nl/				
Doelstelling	Ontwikkelingsmaatschappij (OML) heeft tot doel namens de aandeelhoudende gemeenten om het vestigingsklimaat te verbeteren en de regionale economische structuur te versterken. Zij doet dit door: • Ontwikkeling van bedrijventerreinen/verkoop van bedrijfskavels • Beheer bedrijventerreinen • Herstructurering van bedrijventerreinen • Advies en begeleiding				
Belang in verbonden partij	Aandelenkapitaal				
Bestuurlijk belang	Deelname in vergadering van aandeelhouders naar rato van aandelen.				
Financieel belang					
Bijdrage					
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2023	€ 24.731	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 5.997
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 26.197	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 4.301
Resultaat	€ 1.466				
Ontwikkeling 2025	OML is een uitvoeringsorganisatie van de aangesloten gemeenten. Ze faciliteert het bedrijfsleven bij ruimtelijk economische vraagstukken zoals locatie- en gebiedsontwikkeling, herstructurering van private kavels en de ontwikkeling, aanleg en verkoop van nieuwe bedrijventerreinen. Uitgangspunt hierbij is dat OML waarde creëert voor de regio en haar aandeelhouders. In 2025 gaat OML verder met de ontwikkeling van het duurzaam multifunctioneel bedrijvenpark Zevenellen. Ook stelt zij samen met het lokaal bedrijfsleven een (naar andere terreinen te kopiëren) plan op om bedrijventerrein Ittervoort te verduurzamen op het gebied van energie (Smart Energy Hub), waterhuishouding, klimaat, vergroening, enz.				
Risicobeheer	Vanwege de solide financiële positie van OML volstaat het bewaken van het risico van OML als verbonden partij middels opname in de risicoparagraaf van de begroting.				

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV					
Vestigingsplaats	Borssele				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website					
Doelstelling	Onderdeel van Essent was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta NV uit Zeeland heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE bij de rechter aangevochten. Er liepen zowel een kort gedingprocedure als bodemprocedure. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV ("PBE") had het 50% belang in EPZ bij Energy Resources Holding (ERH) ondergebracht. In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, ERH alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant borging publiek belang kerncentrale Borssele uit 2009 die nopen tot voortbestaan van PBE in afgeslankte vorm. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	Deelname in vergadering van aandeelhouders naar rato van aandelen.				
Financieel belang					
Bijdrage					
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2024	€ 1.444	Vreemd vermogen	01-01-2024	€ 32
Eigen vermogen	31-12-2024	€ 0	Vreemd vermogen	31-12-2024	€ 0
Resultaat	-/-€ 20				
Ontwikkeling 2025	Het bestuur van de vennootschap heeft met het Ministerie van Klimaat en Energie, ZEH Energy BV en Energy Resources Holding BV in februari 2024 overeenstemming bereikt over de terugtreding van PBE als contractpartij uit het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Daarmee resteren er geen openstaande contractuele verplichting meer en kan PBE als vennootschap worden ontbonden. De voorbereidingen voor het opheffen van de vennootschap en uit te keren resterende liquide middelen zijn nu in gang gezet en worden in de loop van 2024 afgerond.				
Risicobeheer	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.				

Waterleidingmaatschappij					
Vestigingsplaats	Maastricht				
Rechtsvorm	Besloten vennootschap / Naamloze vennootschap				
Website	https://www.wml.nl/				
Doelstelling	Het voorzien van zuiver, helder en betrouwbaar drinkwater tegen een zo laag mogelijke prijs.				
Belang in verbonden partij	13 van in totaal 500 aandelen ad € 4.538				
Bestuurlijk belang	Deelname in vergadering van aandeelhouders naar rato van aandelen.				
Financieel belang	€ 59				
Bijdrage					
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2023	€ 201	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 390
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 206	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 394
Resultaat	€ 4.693				
Ontwikkeling 2025	De kerntaak van WML is om in alle omstandigheden te zorgen voor voldoende drinkwater, van goede kwaliteit en onder de juiste druk. WML is tevens verantwoordelijk voor het veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening. Hiertoe beschermt WML waterbronnen en voert zij wettelijke veiligheidscontroles uit op collectieve drinkwaterinstallaties van bedrijven en instellingen. De missie van WML is dat heel Limburg kan rekenen op betrouwbaar drinkwater en waterdiensten op maat. WML stimuleert duurzaam gebruik van water. In het kader van tarieftoezicht voldoet WML aan het wettelijk kader voor de totstandkoming van drinkwatertarieven. Van WML zijn jaarlijks alleen jaarrekeningresultaten beschikbaar.				
Risicobeheer	Risicomanagement en auditing zijn onderdeel van de reguliere planning & control cyclus van de organisatie. Jaarlijks wordt gerapporteerd over risico's en het bestaan en de werking van beheersmaatregelen. Daarnaast monitoren proceseigenaren zelf periodiek de getroffen beheersmaatregelen en sturen hierop (bij). Door enerzijds de vraag om risicobeheersing vanuit de maatschappij, diverse ontwikkelingen en anderzijds de vraag vanuit de eigen WML-organisatie blijft er een behoefte aan controle en aantoonbare beheersing van risico's. Om aan deze vraag te voldoen zijn de afgelopen jaren binnen WML instrumenten ontwikkeld en maatregelen getroffen om risico's voor de bedrijfsvoering van WML te mitigeren.				

Gemeenschappelijke regeling					
Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://www.bsgw.nl				
Doelstelling	BsGW is een uitvoeringsgerichte organisatie die de belastingheffing en invordering van gemeenten en waterschappen uitvoert. Doel van het samenwerkingsverband is om de belastingheffing en invordering op een kwalitatief hoog niveau en doelmatig te realiseren. De gemeente Leudal is per 1 januari 2013 deelnemer van BsGW.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	In algemeen bestuur is namens Leudal 1 wethouder afgevaardigd.				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling				
Bijdrage	€ 653				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 2.802	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 572
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 2.802	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 286
Resultaat	€ 0				
Ontwikkeling 2025	Speerpunten voor 2025 zijn: • het harmoniseren van processen en heffingsystematieken. • het herijken van de kostenverdeelmethode; • het aantal bezwaren / beroepen en daarmee samenhangende proceskosten proberen terug te dringen.				
Risicobeheer	Risico's Het aantal toenemende bezwaar- en beroepschriften en daarmee samenhangende proceskostenvergoeding vormt een risico. Ondanks de nieuwe maatregelen van het rijk, blijven de bezwaren een risico vormen voor de bedrijfsvoering. Daarbij moet nog worden bezien in hoeverre de maatregelen effectief zijn tegen de NCNP-bureaus.				

Euregio Rijn-Maas-Noord					
Vestigingsplaats	Mönchengladbach				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://euregio-rmn.de/				
Doelstelling	Doel is het stimuleren, ondersteunen en coördineren van de regionale grensoverschrijdende samenwerking op de volgende gebieden: economische ontwikkeling, ruimtelijke ordening, opleiding en onderwijs, cultuur en sport, toerisme en recreatie, milieubescherming en afvalverwerking, natuurbehoud, rampenbestrijding, communicatie, openbare orde en veiligheid. De Euregio beheert tevens de verdeling van subsidiemiddelen INTERREG (vierde periode). Het levert een bijdrage aan programma 4, Economie.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	Twee leden				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling				
Bijdrage	€ 11				
Financieel					
Eigen vermogen		n.v.t.	Vreemd vermogen		n.v.t.
Eigen vermogen		n.v.t.	Vreemd vermogen		n.v.t.
Resultaat					
Ontwikkeling 2025	In 2020 is de Euregio visie 2030 vastgesteld die een leidraad biedt voor de koers van de Euregio de komende jaren. Dit gebeurt onder andere door een grenslandagenda, het grensinformatiepunt en financiering van projecten middels INTERREG-middelen. Deze koers is nog steeds actueel.				
Risicobeheer	Het financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage.				

Grenspark Maas-Schwalm-Nette					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	www.grenspark-msn.nl				
Doelstelling	Het doel van het Grenspark is om van het landschappelijk waardevolle grensgebied één regionale grensoverschrijdende identiteit te maken. Dit gebeurt door de recreatieve mogelijkheden binnen de gebieden aan weerszijde van de grens te promoten en te verbeteren. Het coördineert en voert daartoe grensoverschrijdende projecten uit, o.a. met subsidies van de EU. Het levert een bijdrage aan programma 2.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang					
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling.				
Bijdrage	€ 8.500				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2023	€ 37	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 76
Eigen vermogen	31-12-2023	€ - 37	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 138
Resultaat	€ -73				
Ontwikkeling 2025	Grenspark Maas-Schwalm-Nette stimuleert grensoverschrijdende samenwerking, waarbij de meerwaarde van de samenwerking is gericht op het behoud en ontwikkeling van het natuurlijk landschap met aandacht voor de economische, culturele en sociale aard. Zij doet dit door middel van het aanjagen en coördineren van projecten, het beheren van financiële middelen, PR en promotie. In 2025 geeft Grenspark Maas-Schwalm-Nette uitvoering aan het grensoverschrijdende project Buitenrijden (ruiteren en mennen), de projecten Natuurbrandmanagement en Kennisontwikkeling Natuurbrand en geeft ze informatie en voorlichting om het recreatief gebruik van het Grenspark te bevorderen. Daarnaast zet zij zich in voor de acquisitie van verdere grensoverschrijdende projecten en de (internationale) subsidiëring ervan.				
Risicobeheer	Grenspark Maas-Schwalm-Nette levert een beperkt aantal producten en dienstverleningen. Hierdoor is de bedrijfsvoering kwetsbaar. Een substantieel deel van de financiering van het Grenspark hangt af van de subsidiëring door de Provincie Limburg en deelstaat NRW. Voor de periode 2023 tot en met 2026 zijn deze geborgd in een overeenkomst. Een risico is ook de afhankelijkheid van de realisatie van grensoverschrijdende projecten binnen de door de EU gesubsidieerde INTERREG A programma's Nederland-Duitsland.				

ICT Noord- en Midden-Limburg						
Vestigingsplaats	Roermond					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling					
Website	https://www.ictnml.nl					
Doelstelling	Het ten dienste van de deelnemers verzorgen en veilig distribueren van actuele, betrouwbare en complete informatie op het gebied van geo-informatie en het creëren van de voorwaarden voor een efficiënte bedrijfsvoering voor nu en in de toekomst.					
Belang in verbonden partij						
Bestuurlijk belang	ICT NML is opgericht in het belang van het verzorgen en ondersteunen van de deelnemers op het gebied van informatie- en communicatietechnologie en geografische informatie.					
Financieel belang	Op basis van een verdeelsleutel een aandeel in het saldo voor het onderdeel EC GEO.					
Bijdrage	€ 585					
Financieel						
Eigen vermogen	01-01-2023	€ 879	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 1.173	
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 611	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 1.603	
Resultaat	€ 0					
Ontwikkeling 2025	In 2025 ligt de focus van ICT NML op de volgende speerpunten: • afronden van werkzaamheden die voortvloeien uit 2024 • verder doorontwikkelen van de interne bedrijfsvoering • ICT NML een 'gezicht' geven naar de buitenwereld • doorontwikkelen van de organisatie en integratie van de ECGeo taken • voorbereidingen treffen voor de ISO 27001 certifiering • goed werkgeversschap doorontwikkelen (beleidsmatig Great Place To Work etc.) • informatiebeveiliging verder professionaliseren.					
Risicobeheer						

Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord (MGR)						
Vestigingsplaats	Venray					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling					
Website	www.sociaaldomein-limburgnoord.nl					
Doelstelling	Regionale samenwerking op het gebied van Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Bemoeizorg & Preventie op hoofdlijnen. Dit met als doel om: • de continuïteit van voorzieningen voor BW, MO en B&P voor inwoners met complexe problematiek te waarborgen; • de regionale aanpak van de doelgroep als bedoeld in de regiovisie te waarborgen					
Belang in verbonden partij						
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigd in het AB					
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling					
Bijdrage	€ -2.228					
Financieel						
Eigen vermogen	01-01-2023	€	60	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 10.584
Eigen vermogen	31-12-2023	€	275	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 14.296
Resultaat	€ 0,00					
Ontwikkeling 2025	• het actueel houden van het regionale beleidsvisie op het gebied van BW MO B&P • bewaken dat de toegang tot beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bemoeizorg en preventie binnen de Noord- en Midden-Limburgse gemeenten op een uniforme wijze geregeld is en blijft • bewaking van het budgettaire kader van de programma BW MO B&P • getrouwe en rechtmatige verwerking van de geldstromen binnen het programma BW MO B&P					
Risicobeheer	De risico's die binnen de MGR en de module Opdrachtgeven op dit moment onderkend worden, naast het niet realiseren van te leveren prestaties, kunnen als volgt worden beschreven: • risico op onvoorziene budgetoverschrijdingen: kans: 25%, impact € 150.000 • bedrijfscontinuïteit / onvoldoende gekwalificeerd personeel: kans: 20%, impact € 300.000 • niet adequaat inspelen op nieuwe ontwikkelingen in wet- en regelgeving binnen het sociaal domein: kans: 20%, impact € 100.000 • rechtszaken inkooptrajecten: kans: 80%, impact € 100.000					

Omnibuzz					
Vestigingsplaats	Geleen				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	https://www.omnibuzz.nl/				
Doelstelling	Omnibuzz heeft haar missie vertaald in enkele concrete doelstellingen: Iedere doelgroep passend en tijdig vervoer bieden Continu werken aan kwaliteitsverbetering Hierbij aansluiten bij al ingezette kanteling in het sociale domein Vervoersuitgaven beheersbaar houden Vervoer kunnen blijven garanderen binnen de gemeentelijke begroting en grip op de interne organisatie.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten hebben 1 stem in het algemeen bestuur				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling				
Bijdrage	€ 648				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 925	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 5.575
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 918	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 5.117
Resultaat	€ 6				
Ontwikkeling 2025	Speerpunten: • het kantelen van vervoer en het OV-gebruik stimuleren • het efficiënter organiseren van doelgroepenvervoer • Omnibuzz als slimme organisatie • verbetering van het huidig vervoer met oog voor kwaliteit, beheersbaarheid en de realiteit in de vervoerssector • overleg met de Provincie Limburg over een integrale aanpak middels de uitwerking van het Ontwikkelplan OV.- Evaluatie en optimalisatie van de website ikwilvervoer.nl. • doorontwikkeling van MijnOmnibuzz • overleg met gemeenten over de invulling van het relatiebeheer en de overlegstructuur • aanpassing van de afrekensystematiek en de wijziging van de GR Omnibuzz • verdere uitwerking van beheersmaatregelen op gemeenteniveau, afhankelijk van besluitvorming individuele gemeenten • doorontwikkeling van informatie- en kennismanagement • structureel toetsen en controleren van de administratieve organisatie, conform het goedgekeurde auditplan • structurele controle en bijsturen van resultaten en processen via grondige informatievoorziening, rapportages en risicomanagement binnen de planning & control cyclus. • compliant zijn met geldende wet- en regelgeving, met speciale aandacht voor digitale toegankelijkheid, privacy, informatiebeveiliging en de archiefwet.				

Risicobeheer	De belangrijkste ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het meerjarenperspectief zijn: - Een mogelijke nieuwe opleving van de corona-pandemie. Het is met name onduidelijk hoe het reisgedrag zich zal ontwikkelen en wat dat op termijn betekent voor de gecontracteerde vervoerders. - Wijziging in de afrekening van het vervoer van zones naar kilometers. In de toekomst wordt het zone-systeem losgelaten en wordt het vervoer per kilometer berekend. Deze omrekening heeft mogelijk gevolgen voor de kosten en inkomsten van Omnibuzz. - De evaluatie van de huidige verdeelsleutel. Gemeenten hebben gevraagd om een evaluatie van de huidige verdeelsleutel (50% inwoners / 50% pashouders) voor de afrekening van de verschillende kosten tussen gemeenten. De verwachting is dat dit leidt tot een eerlijkere verdeling van kosten. Het resultaat van de scenario's die Omnibuzz hiervoor zal uitwerken heeft door COVID-19 vertraging opgelopen. - Taakstelling sociaal domein: Bij de begroting van de Omnibuzz 2021-2024 zijn de voordelen ten gunste van de taakstelling sociaal domein gebracht. Indien zich tekorten voordoen, dienen deze gelet op een bestendige gedragslijn ook toegerekend te worden aan de taakstelling. Dit vormt een risico, waardoor het van belang is om in de toekomst zowel voor- als nadelen naar de begrotingsruimte worden gemuteerd

Regionale Uitvoerings Dienst (RUD) Limburg-Noord					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://www.rudlimburgnoord.nl/				
Doelstelling	Het doel van de vorming van de Gemeenschappelijke Regeling voor de Regionale Uitvoeringsdienst Limburg Noord (GR RUD LN) is om een hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) te bereiken.				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigd in het AB				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling				
Bijdrage	€ 100				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2023	€ 181	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 1.150
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 144	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 1.150
Resultaat					

Ontwikkeling 2025	Omgevingswet: • er is meer lokale afwegingsruimte. De gemeente heeft nog tot en met 2029 de tijd om beleidskeuzes te maken. Die keuzes hebben t.z.t. effect op de uitvoering van de taken van de RUDLN • de uitvoering zal structureel meer geld gaan kosten, maar hoeveel is nog onbekend. Tijdens de uitvoering krijgen we hier meer inzicht in. Doorontwikkeling informatievoorzieningen en datakwaliteit: • de focus voor 2025 ligt op het verder door ontwikkelen van de organisatie op het gebied van informatievoorziening. In 2024 en 2025 zal verder worden gebouwd aan verbetering van BI tooling, zoals bijvoorbeeld voortgangsbewaking en monitoring op kwaliteitsborging • het IBP schrijft voor dat de Omgevingsdienst een Business-intelligence (BI) strategie en voldoende capaciteit moet hebben • In 2025 zal de nadruk liggen op het verbeteren van de datakwaliteit van inspectieview Milieu. In dit systeem stellen alle Omgevingsdiensten en een groot aantal andere instanties informatie beschikbaar over toezicht Energiebesparing bij bedrijven Vanaf 1 januari 2024 is er voor het uitvoeren van extra toezicht werkzaamheden op energiebesparing een energieteam. De medewerkers werken in dienst van de RUD LN. Dit wordt betaald uit de subsidie SPUK-THE 2022-2026. Personeel Het blijft lastig om vacatures te vervullen en naar verwachting blijft dit de komende jaren zo. Het opstellen van het bedrijfsplan en de omvorming van de organisatie kan nog meer werkdruk bij medewerkers veroorzaken. Bij het bedrijfsplan worden uiteraard ook de BOR, vakbonden en dergelijke betrokken. Robuuste Omgevingsdienst De moet RUDLN binnen 2 jaar naar een Robuuste organisatie groeien. De gevolgen van het plan van aanpak om te komen tot een robuuste omgevingsdienst /transformatie naar een reguliere (fysieke) omgevingsdienst zijn nog niet nader uitgewerkt. De uitvoering zal in 2024 tot en met 2026 plaatsvinden en leiden tot incidentele transitiekosten. De structurele effecten op de reguliere werkzaamheden worden uitgewerkt in een bedrijfsplan. Hiervoor wordt te zijner tijd een begrotingswijziging opgenomen.
Risicobeheer	

Reinigingsdienst Maasland					
Vestigingsplaats	Haelen				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	https://www.rdmaasland.nl/				
Doelstelling	De reinigingsdienst Maasland voert taken uit op het gebied van inzameling huishoudelijke afvalstoffen, verwijderen van veegvuil, kolkslib en inzameling van bedrijfsafvalstoffen en levert een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen in programma 8..				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigd in zowel het DB als het AB				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling				
Bijdrage	€ 2.832				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	1.038	Vreemd vermogen	01-01-2025	7.515
Eigen vermogen	31-12-2025	1.212	Vreemd vermogen	31-12-2025	7.503
Resultaat	€ 0				
Ontwikkeling 2025	In 2025 is de verwachting dat de gemeenten Horst aan de Maas en Beesel aansluiten bij de GR RD Maasland.				
Risicobeheer	Uitdagingen bij de transitie van afval naar grondstof kunnen door de samenwerking met Rd4 en door de aansluiting van deze twee gemeenten beter het hoofd geboden worden. De organisatie wordt minder kwetsbaar. Op termijn zullen hierdoor ook de overheadkosten dalen. Uitdagingen bij de transitie van afval naar grondstof kunnen door de samenwerking met Rd4 en door de aansluiting van deze twee gemeenten beter het hoofd geboden worden. De organisatie wordt minder kwetsbaar. Op termijn zullen hierdoor ook de overheadkosten dalen. Uitdagingen bij de transitie van afval naar grondstof kunnen door de samenwerking met Rd4 en door de aansluiting van deze twee gemeenten beter het hoofd geboden worden. De organisatie wordt minder kwetsbaar. Op termijn zullen hierdoor ook de overheadkosten dalen.				

Veiligheidsregio Limburg Noord					
Vestigingsplaats	Venlo				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://vrln.nl/				
Doelstelling	• De veiligheidsregio voert taken uit op het gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweerzorg en Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en levert een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen aan programma 1 • De GGD maakt ook onderdeel uit van de veiligheidsregio. De GGD is een uitvoeringsorganisatie op het gebied van de Wet Publieke Gezondheid (WPG) en heeft van daaruit een belangrijke taak bij de realisatie van doelstellingen in programma 1 • Verder voert de veiligheidsregio taken uit op het gebied van de WMO (maatschappelijke opvang, verslaving- en bemoeizorg). Daarmee wordt een bijdrage aan programma 1 geleverd				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten hebben 1 stem in het algemeen bestuur. Afvaardiging burgemeester namens Leudal				
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling				
Bijdrage	€ 4.635				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2025	€ 5.422	Vreemd vermogen	01-01-2025	€ 55.096
Eigen vermogen	31-12-2025	€ 5.149	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 56.557
Resultaat	0				
Ontwikkeling 2025	Speerpunten 2025: • uitvoeren wettelijke taken brandweer conform visie Brandweer 2030 • samenwerking met buurregio's en informatie gestuurd werken • maatregelen uitvoeren toekomstbestendig maken repressieve inzet brandweer • bevorderen van een gezonde leefstijl en een gezond en veilige woonomgeving • het op peil houden van de bescherming tegen gezondheidsrisico's • informatie laten werken voor publieke gezondheid • borging publieke gezondheid binnen de publieke veiligheid				
Risicobeheer	In de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen van de VRLN is bepaald dat de VRLN een weerstandsvermogen aanhoudt op grond van het vastgestelde risicoprofiel. Het risicoprofiel wordt om de drie jaar geactualiseerd. De berekende weerstandscapaciteit is bepaald op € 1.250.000. Uit de begroting 2025 blijkt dat de algemene reserve VRLN primo 2025 € 533.000 bedraagt en een vrij beschikbare reserve van € 1.477.000. Dit is een weerstandsvermogen van € 2.010.000,-. Dit is hoger dan de benodigde capaciteit.				

Westrom					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Website	http://www.westrom.nl/				
Doelstelling	• Uitvoering Wet sociale werkvoorziening (WsW) • Zoveel mogelijk inwoners arbeid bieden in een beschutte werkomgeving. In de komende jaren wordt de • sociale werkvoorziening afgebouwd				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang	De 5 gemeenten in Midden-Limburg zijn eigenaar van Westrom. In het dagelijks bestuur is Leudal vertegenwoordigd door 1 wethouder. In het algemeen bestuur door 2 wethouders.				
Financieel belang	Westrom zal een nieuwe begroting opstellen.				
Bijdrage	Bij de begroting in mei 2024 is de bijdrage bepaald op € 230.542. Een nieuwe begroting over 2025 moet nog worden opgesteld.				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2023	€ 4.176	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 4.549
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 4.669	Vreemd vermogen	31-12-2025	€ 4.430
Resultaat	€ 25				
Ontwikkeling 2025	Met ingang van 1-1-2025 wordt de bedrijfsvoering van de Westrom overgedragen aan het MOB Roermond. De doelgroep WSW blijft in de GR Westrom en wordt tewerkgesteld in het MOB Roermond. De re-integratieactiviteiten PW (detacheringen, nieuw beschut werk, re-integratie) worden overgedragen aan het MOB Roermond. De 4 buitengemeenten kunnen deze activiteiten inkopen bij MOB Roermond. Er is echter geen enkele verplichting.				
Risicobeheer	Op basis van de financiële onderhandelingen bij de overdracht van de bedrijfsvoering is een doorberekening gemaakt waaruit blijkt dat de kosten lager zijn dan de eerdere berekende gemeentelijke bijdrage.				

Overig					
Ijzeren Rijn					
Vestigingsplaats	Venlo				
Rechtsvorm	Overig				
Website	https://www.prorail.nl/projecten/ijzeren-rijn				
Doelstelling	Gemeenten en instanties werken samen aan het creëren van zo veel mogelijk beïnvloedingsruimte om veiligheidsrisico's en aantasting van de leefbaarheid vanwege heringebruikname van het historische tracé van de IJzeren Rijn zo veel mogelijk te verminderen.				
Belang in verbonden partij	Afhankelijk gesteld van gevergde noodzaak				
Bestuurlijk belang					
Financieel belang					
Bijdrage	n.v.t.				
Financieel					
Eigen vermogen		n.v.t.	Vreemd vermogen		n.v.t
Eigen vermogen		n.v.t.	Vreemd vermogen		n.v.t.
Resultaat	n.v.t.				
Ontwikkeling 2025	De inzet blijft erop gericht meer beïnvloedingsruimte te creëren ten aanzien van de ingebruikname van het historische tracé of het alternatieve tracé van de 3RX-variant. Een passende meerwaarde voor de omgeving van het tracé gebied blijft uitgangspunt van gesprek.				
Risicobeheer					

Samenwerking Midden-Limburg					
Vestigingsplaats	Roermond				
Rechtsvorm	Overig				
Website					
Doelstelling	Per 1-1-2015 is de Samenwerkingsovereenkomst Midden-Limburg van start gegaan middels een bestuursovereenkomst tussen de 7 Midden-Limburgse gemeenten. Doel van de bestuursovereenkomst SML is: • Het organiseren van een netwerkstructuur die voor bundeling en coördinatie zorgt van projecten en trajecten op economisch, sociaal en fysiek terrein • Het in de overeenkomst bepaalde laat de publiekrechtelijke positie en de bevoegdheden van overheden onverlet				
Belang in verbonden partij					
Bestuurlijk belang					
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage aan Roermond die de budgetten van de SML-organisatie namens de regio beheert.				
Bijdrage	€ 58.000				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2023	€ 194	Vreemd vermogen	01-01-2023	n.v.t.
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 182	Vreemd vermogen	31-12-2023	n.v.t.
Resultaat	-€ 12				
Ontwikkeling 2025	In 2025 start de uitvoeringsfase van de Regiodeal Midden-Limburg 2025-2028 onder aansturing van een Regiodeal-bureau. Het Regiodeal-bureau coördineert en versterkt de samenwerking tussen SML (de regiogemeenten) en haar triple helix partners waaronder de provincie Limburg, Keyport, OML, Open Universiteit, woning- en zorgcoöperaties, etc. Samen ontwikkelen en voeren wij projecten en maatregelen uit die bijdragen aan de brede welvaart van de regio op het gebied van Leefbaarheid, Landschap en Klimaat en Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt.				
Risicobeheer	Het financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage aan de proces- en organisatiekosten van de SML-organisatie. De financiering van het regiodealbureau maakt onderdeel uit van de regiodealbegroting.				

Stichting / Vereniging						
Keyport						
Vestigingsplaats	Weert					
Rechtsvorm	Stichting / Vereniging					
Website	www.keyport.nl					
Doelstelling	Keyport is de samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs (triple helix), een manier van werken om de economische structuur in en voor de regio te versterken. Keyport bundelt en regisseert de krachten van ondernemers, overheid, onderwijs en kennisinstellingen en fungeert als de centrale visie waarin de drie partijen zich herkennen.					
Belang in verbonden partij						
Bestuurlijk belang						
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage € 2,47 per inwoner.					
Bijdrage	€ 89.000					
Financieel						
Eigen vermogen	01-01-2023	€	16	Vreemd vermogen	01-01-2003	€ 1.258
Eigen vermogen	31-12-2023	€	30	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 1.173
Resultaat	€ 30					
Ontwikkeling 2025	Een vitale economie draagt bij de kwaliteit van leven in de regio. Met ingang van 2025 werkt Keyport met een meerjarenprojectenagenda gericht op het aanpakken van de economische uitdagingen die ontstaan door demografische en sociaal-maatschappelijk ontwikkelingen en opgaven zoals vergrijzing, klimaatverandering, energietransitie en digitalisering. Vanuit economisch perspectief is de regionale kwetsbaarheid gebaseerd op twee uitdagingen: personeelstekort en kleinschaligheid. Keyport verbindt de regionale triple helix partijen en ontwikkelt en voert projecten uit met een focus op A. Arbeidsmarktoptimalisatie en Onderwijs en B. Ondernemerschap en Innovatie.					
Risicobeheer	Het financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage aan proces- en uitvoeringsmiddelen.					

Routebureau Midden-Limburg					
Vestigingsplaats	Venlo				
Rechtsvorm	Stichting / Vereniging				
Website	https://www.routebureaulimburg.nl/				
Doelstelling	• Het Routebureau staat garant voor een kwalitatief hoogstaand en actueel fietsknooppuntennetwerk. • Het routebureau zorgt voor goede ontsluiting van routeinformatie naar de promotie-organisaties. • Uniformiteit in bewegwijzering. • Het tegengaan van verrommeling van het landschap. • Vergaren van informatie omtrent routes • Initiëren van vernieuwing en gezamenlijke aanpak in Noord- en Midden-Limburg				
Belang in verbonden partij	€ 0,46 per inwoner van 2021 t/m 2024				
Bestuurlijk belang					
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage ten behoeve van onderhoud en beheer fietsnetwerk. Bijdrage 2025 is € 0,56 per inwoner.				
Bijdrage	€ 20.000				
Financieel					
Eigen vermogen	01-01-2023	€ 86	Vreemd vermogen	01-01-2023	€ 115
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 83	Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 110
Resultaat	-/- € 3				
Ontwikkeling 2025	Het Routebureau coördineert het beheer en onderhoud van de recreatieve routenetwerken (wandelen, fietsen en ruiteren) inclusief de daarbij behorende voorzieningen zoals start- en bewegwijzeringsborden. Het Routebureau staat garant voor kwalitatief hoogwaardige routenetwerken. Hiervoor onderhoudt zij een relatie, en werkt ze samen met, andere relevante partijen. Ook ontsluit het Routebureau route-informatie naar de promotieorganisaties ter stimulering van het gebruik van de routes en aanliggende faciliteiten door inwoners, dag- en verblijfstoeristen. Op basis van het nieuwe businessplan 2025-2028 zet het routebureau in op het behoud en stimuleren van de kwaliteit van de routenetwerken en het vergroten van de belevingswaarde van de routes.				
Risicobeheer	Het financieel risico is beperkt tot de jaarlijkse bijdrage.				

3.7 Grondbeleid

3.7.1 Algemeen

Inleiding

Voor diverse gemeentelijke activiteiten is grond- en vastgoed nodig. Gemeentelijke plannen op onder meer het gebied van wonen, werkgelegenheid en recreatie hebben consequenties voor het grond- (en vastgoed-)gebruik in de gemeente. Dat betekent in veel gevallen dat het bestaande gebruik veranderd dient te worden. Zeggenschap over grond en vastgoed is dan ook van groot belang voor het verwezenlijken van initiatieven in de fysieke leefomgeving en publieke voorzieningen. Zonder grond is het immers niet mogelijk om (levensloop bestendige en starters) woningen te bouwen, of wegen of recreatiegebieden aan te leggen. Er is derhalve een markt waarop grond en vastgoed worden gekocht, geëxploiteerd en/of verkocht.

Een goede werking van de grond- en vastgoedmarkt is belangrijk om maatschappelijk gewenst ruimtegebruik te bevorderen (zoals het realiseren van functies en van beleidsinhoudelijke doelstellingen) en de kwaliteit van het ruimtegebruik te verhogen. Overheden voeren onder meer grond- en vastgoedbeleid met het oog op een goede werking van de grondmarkt en trachten met het beleid veranderingen in het grond- en vastgoedgebruik te sturen.

Zo kunnen we het bereiken van onze doelen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, economie, werkgelegenheid, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer en vervoer veilig stellen. Het grond- en vastgoedbeleid is een ondersteunend middel om ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke doelen in de fysieke leefomgeving te realiseren.

Doel

Grond- en vastgoedbeleid is geen doel op zich.

Grond- en vastgoedbeleid is doelgericht ingrijpen van de overheid op de grond- en vastgoedmarkt om te komen tot een efficiënte en rechtmatige verdeling van onroerend goed en van lasten en baten bij de ontwikkeling ervan. De doelstelling is, in beginsel, driedelig. Overheden grijpen in de eerste plaats in op de grondmarkt om het feitelijke ruimtegebruik beter te laten aansluiten op het maatschappelijk gewenste ruimtegebruik (c.q. ruimtelijke ontwikkeling), zoals op het gebied van de volkshuisvesting (genoeg betaalbare huur- en koopwoningen) en economie (groei werkgelegenheid) en dit (realisatie van bestemmingen en van beleidsinhoudelijke doelstellingen) te bevorderen. In de tweede plaats richt het beleid zich op het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik en de marktwerking op de grond- en vastgoedmarkt. In de laatste plaats richt het beleid zich op de verdeling van lasten en baten (tussen gemeente en grondeigenaren) die ontstaan door overheidsinterventies, zoals bestemmingswijzigingen en investeringen. Het transparant maken en beheersen van de risico’s van ruimtelijke ontwikkelingen en projecten.

In de omgevingsvisie en beleidsnota’s legt de gemeente Leudal haar ruimtelijk beleid en doelstellingen, samenhangend met de ontwikkelingsopgaven van wonen, werken, voorzieningen en (ruimtelijke) projecten vast. Het Grond- en vastgoedbeleid borgt een eenduidige en transparante beleidslijn voor het sturen en beheersen van ruimtelijke projecten. Het is een middel om beleidsinhoudelijke doelstellingen te verwezenlijken voor gebruik, beheer en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Voor onze gemeente is het (voeren van) Grond- en vastgoedbeleid ook een belangrijk instrument voor het bereiken van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet.

Herziening Nota Grond- en vastgoedbeleid

Nieuw beleid is vastgesteld in 2023. Met het vaststellen van het nieuw beleid beoogd de gemeente Leudal de instrumenten van het grond- en vastgoedbeleid zo in te zetten dat we onze ambities en opgaven in de fysieke leefomgeving van de gemeente Leudal, optimaal kunnen realiseren. Om dat mogelijk te maken heeft de gemeente Leudal gekozen voor het toepassen van situationeel grond- en vastgoedbeleid.

Onderstaand wordt kort ingegaan op de bestaande ontwikkelingen

Als gevolg van de invoering en inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft de commissie BBV de 'notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken' in 2023 geactualiseerd. Deze notitie is op een aantal punten sterk afwijkend van de vorige notitie. De belangrijkste wijzigingen en toevoegingen (die toegepast dienen te worden ingaande de voorliggende begroting) zijn:

- De notitie is geactualiseerd voor wat betreft de begrippen en bijbehorende definities. Denk hierbij aan het vervallen van exploitatieplan en de nieuwe begrippen omgevingsplan en kostenverhaal.
- Wijziging kostenverhaal faciliterend grondbeleid. Het kostenverhaal faciliterend grondbeleid wijzigt op een viertal punten:
    - De bijdrage aan het ***kostenverhaal*** wordt niet meer in rekening gebracht via de omgevingsvergunning, maar ***via een aparte kostenverhaalsbeschikking***. Dit wordt veroorzaakt doordat het exploitatieplan uit de Wro ontbreekt in de Omgevingswet.
    - Er zijn ***meer keuzemogelijkheden om kosten te verhalen***. Er zijn twee vormen van kostenverhaal mogelijk: kostenverhaal met tijdvak (integrale gebiedsontwikkeling) en kostenverhaal zonder tijdvak (organische gebiedsontwikkeling).
    - De ***kostensoortenlijst*** is ***uitgebreid***, waardoor ook kosten kunnen worden verhaald van maatregelen in verband met de klimaatproblematiek (wateroverlast, hittestress) of de energietransitie (warmtenetwerken).
    - Er is in de Omgevingswet een ***regeling*** opgenomen ***voor verplichte financiële bijdragen*** aan ontwikkelingen. Dit zijn fysieke maatregelen die een functionele samenhang hebben met bouwactiviteiten in gebieden waar kostenverhaal plaatsvindt, maar die niet voldoen aan de criteria van profijt, proportionaliteit en toerekenbaarheid.
- Aanpassingen op basis van voortschrijdend inzicht sinds de notitie Grondbeleid uit 2019. Naar aanleiding van voortschrijdend inzicht heeft de commissie BBV de volgende aanpassingen doorgevoerd:
    - De voorwaarden voor warme gronden zijn aangepast naar aanleiding van de praktijksituaties met ingang van boekjaar 2022.
    - Voorbereidingskosten bij zowel actieve als facilitaire grondexploitaties mogen na 5 jaar ook worden voorzien in plaats van te worden afgeboekt. Daarmee wordt gehandeld in lijn met de afschrijvingstermijn van 5 jaar voor immateriële activa, worden risico’s voor de gemeente beperkt, maar blijft de mogelijkheid bestaan om deze kosten alsnog te betrekken in een nog voorziene bouwgrondexploitatie of kostenverhaal.
    - De commissie BBV heeft vanaf 2016 in notities en beantwoorde vragen over grondbeleid er naar gestreefd om waar mogelijk aan te sluiten bij de fiscale regelgeving. Inmiddels blijkt dat de fiscale praktijk daar van afwijkt bij de jaarwinstbepaling. Als gevolg daarvan voert de commissie BBV de volgende aanpassingen door:

- De rentetoerekening aan actieve grondexploitaties wordt vereenvoudigd door toe te staan dat de in een gemeente reeds gehanteerde omslagrente ook wordt toegepast bij actieve grondexploitaties.
- Winstneming via de POC-methode, dat wil zeggen op basis van de betrouwbaar geraamde winst naar rato van de realisatie van verkopen èn kosten, vindt pas plaats als de resterende looptijd van een grondexploitatie tien jaar of minder is.

o Binnen een gemengde exploitatie met bouwgrondexploitatie- en faciliterende projecten mag het resultaat gesaldeerd worden indien de deelgebieden onlosmakelijk in de ontwikkeling met elkaar verbonden zijn.

Uitvoering grondbeleid

In de praktijk was in de afgelopen jaren vooral het faciliterende Grondbeleid het adagium. In het nieuwe Grond- en vastgoedbeleid van de gemeente Leudal is ervoor gekozen situationeel Grond- en vastgoedbeleid toe te passen, zodat per geval de strategie afgewogen kan worden. Het zou bijvoorbeeld vanuit ruimtelijk-, maatschappelijk- of volkshuisvestelijk oogpunt op een gegeven moment wenselijk kunnen zijn om toch over te gaan tot actief grondbeleid. Om deze keuze op basis van objectieve criteria te kunnen maken wordt in de nieuwe nota aan het grond- en vastgoedbeleid een afwegingskader toegevoegd.

Grondprijsbeleid en vaststelling van grondprijzen voor woningbouw en bedrijventerreinen.

Uitgiftebeleid bouwgrond
Jaarlijks stelt het College van Burgemeester en Wethouders de verkoopprijzen grond voor verschillende functies opnieuw vast en/of past het aan de marktontwikkelingen aan, op basis van de residuele grondprijsmethode. De gemeenteraad wordt achteraf in kennis gesteld van de aanpassingen. Voor incidentele ontwikkelingen kan het college een afwijkende grondprijsmethode hanteren.

Uitgiftebeleid reststroken
De verkoop van restgronden/groenstroken heeft de voorkeur boven verhuur/bruikleen, mits voldaan wordt aan de volgende condities:

- Er is geen sprake (meer) van een functionele of structurele betekenis.
- Omgevingsplanvoorschriften.
- Verkeersveiligheid aspecten.
- Verkoop toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen niet in de weg staat/hindert.
- Opbrengsten uit verkopen van percelen groter dan 1.000 m², € 1 per m² aanwenden om de boekwaarde te verlagen.
- Opbrengsten uit verkopen van percelen kleiner dan 1.000 m² komen ten gunste van de reserve grondexploitaties.

Verkoopbeleid gronden niet voor de openbare dienst bestemd

- Gronden met een strategische waarde komen niet voor verkoop in aanmerking. Met strategische waarde wordt bedoeld dat deze gronden in de toekomst nog ruimtelijke, maatschappelijke of financiële mogelijkheden kunnen hebben.
- Voor gronden in en nabij een kern geldt in principe dat die strategisch zijn en dient het college gemotiveerd aan te geven waarom verkoop wel mogelijk is.
- Verkoop van gronden (niet zijnde reststroken) geschiedt alleen via openbare procedure (dit in overeenstemming met het Didam arrest). Verkoop aan derden op verzoek is toegestaan, maar dan vindt de verkoop plaats op basis van een getaxeerde verkoopprijs.

- Regulier verpachte percelen komen in principe niet voor verkoop in aanmerking vanwege de lagere opbrengstwaarde. Wel wordt het pachtbeleid geïntensiveerd met als doel reguliere verpachtingen te beëindigen en dan mogelijk te verkopen.
- Versnipperde bospercelen komen voor verkoop in aanmerking. In eerste instantie komen bos- en/of natuurbeherende instanties in aanmerking voor koop. Bij geen interesse wordt aan omliggende grondeigenaren aangeboden om de grond te kopen. Verkoopprijs wordt bepaald door een taxateur.

Verwervingsbeleid
De gemeente kiest ervoor om bij elke in ontwikkeling te brengen locatie op dat moment te kiezen voor een passend verwervingsbeleid, waarbij zoveel mogelijk wordt gekozen voor verwerving, passend bij de situatie of het doel wat de gemeente voor ogen heeft.

- De gemeente Leudal hanteert het instrument van onteigening structureel en al vroeg in het onderhandelingsproces als een beleidsinstrument. Zodra de wijziging van het omgevingsplan vastgesteld is, wordt zo nodig aan de hand van een onteigeningsplan een onteigeningsbesluit genomen. De onteigening zal al administratief worden ingezet.
- Primaire inzet blijft het bereiken van een minnelijke aankoop. Echter, het onteigeningsbesluit dient in eerste instantie als drukmiddel en in tweede instantie om tot daadwerkelijke onteigening over te gaan indien van zelfrealisatie geen sprake is en minnelijke aankoop is mislukt.

Kostenverhaal
De inzet van de gemeente Leudal is er op gericht om zo vaak als mogelijk het kostenverhaal via vrijwillige overeenkomsten met een grondeigenaar (anterieure overeenkomsten) te verzekeren.

Herziening
De gemeente Leudal actualiseert jaarlijks alle grondexploitaties. De bijstelling vindt op twee momenten in het jaar plaats en wel bij de besluitvorming van de jaarstukken en de begrotingsstukken.

Risicomanagement
De gemeente Leudal voert een actief risicomanagement door:

- De uitgangspunten van de planexploitatie continu te monitoren en zo nodig bij te stellen, zonder dat hiermee de kwaliteit van het plan substantieel wordt aangetast. In dat geval is nieuw bestuurlijk draagvlak vereist.
- De onderdelen van de planontwikkeling realistisch in te schatten.
- Activiteiten in het planontwikkelingsproces te toetsen aan vastgestelde financiële kaders en het planresultaat te toetsen aan de mogelijkheden en onmogelijkheden met betrekking tot het weerstandsvermogen van de gemeente.

3.7.2 Exploitatieresultaat

Wij signaleren dat ook in onze gemeente sprake is van een aantrekkende markt, dit onder andere omdat de interesse in en verkoop van kavels is toegenomen. De verkopen hebben in de afgelopen periode wel vertraging opgelopen als gevolg van de aangepaste normen voor Stikstof dispositie en PFAS. De verwachting is dat dit geen effect heeft voor 2025 en volgende jaren.

De volgende activiteiten zijn in uitvoering ofwel worden afgerond in 2025 en volgende jaren:

Heythuysen - Bevelanden fase 1
De infrastructuur voor fase 1 deel 1 is nagenoeg afgerond, maar met de infrastructuur voor fase 1 deel 2 dient nog aangelegd te worden. Dit gebeurt wanneer de bouw van de objecten op deze locatie nagenoeg gereed zijn. Verder dient er een verbindingsweg aangelegd te worden die het ruimte voor ruimte gebiedsdeel Den Hoeck ontsluit/verbindt met Bevelanden fase 1 deel 2. De verwachting is dat dit uitgevoerd zal worden in 2025.

Heythuysen - Ruimte voor Ruimte Bevelanden 'Den Hoeck'
Voorbereidende gesprekken en werkzaamheden lopen er om invulling te geven aan de overeenkomst ruimte voor ruimte Regeling eerste trance op de locatie Heythuysen Bevelanden ‘Den Hoeck’. In 2022 is een anterieure overeenkomst gesloten, dit zodat de gronden in 2024 overgedragen kunnen worden aan de ontwikkelaar. Ter voorbereiding op de overdracht heeft de raad het bestemmingsplan RvR kavels gewijzigd vastgesteld begin 2023. In 2023 is er een beroepsschrift toegestuurd aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Hier is op gereageerd door de gemeente met een verweerschrift aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. In de loop van 2024 wordt een allonge tussen de gemeente en de exploitant die door beide partijen getekend wordt, dit zodat de overdracht van de gronden plaats kan vinden.

Baexem - Witte huis
De gemeente Leudal is voornemens bouwrijpe gronden te verkopen. Door de kopende partij is er een passend plan voor deze locatie gemaakt. Om het plan ten uitvoer te brengen heeft er een wijziging plaats gevonden van het bestemmingsplan in 2023. De verkoop bevindt zich in het eind stadium. Naar verwachting wordt de verkoop in 2024 gerealiseerd en kan de exploitatie in 2025 worden afgesloten.

Grathem - Sportlaan
Eind 2023 is de exploitatie geactiveerd. In 2024 worden de werkzaamheden in het kader van het bouwrijp maken uitgevoerd en zal de bouwrijpe grond worden overgedragen aan de kopers.

Hunsel – herontwikkeling sportvelden
In 2024 is de exploitatie geactiveerd en worden de voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd teneinde de gronden bouwrijp te maken in 2025.

Ittervoort - Bedrijventerrein Ittervoort fase 4
Het bestemmingsplan voor de ontwikkeling van Ittervoort vierde fase is 22 december 2020 vastgesteld. Er zijn beroepschriften ingediend. In 2021 is het verweerschrift naar aanleiding van de ingediende beroepschriften toegestuurd aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Er is nog geen duidelijkheid over het vervolg. Voor de voorlopige realisatieplanning gaan we ervan uit dat er in het eerste kwartaal een uitspraak ligt. Op basis van een positieve uitspraak starten we in het tweede kwartaal van 2024 met de aanbesteding voor archeologie en in het derde kwartaal met de uitvoeren van het proefsleuven onderzoek. De aanbesteding voor het bouwrijp maken volgt dan ook in het tweede/derde kwartaal van 2024. Parallel aan deze stappen wordt gewerkt aan het sluiten van de koopovereenkomsten met de kandidaat kopers. Het streven is het project af te ronden in 2027.

Ittervoort - Uitbreiding winkelgebied aan de Napoleonsweg (supermarkt locatie)
Er is een principe overeenstemming bereikt met de ontwikkelaar voor de verkoop van de supermarktlocatie in Ittervoort. In 2024 wordt de grondexploitatie geactiveerd voor het winkelgebied Ittervoort. Het streven is het project in 2026 af te ronden.

Heythuysen – Arenbos
Alle kavels op deze locatie zijn verkocht. Er dienen nog afronden werkzaamheden (zoals verleggen rioolaansluitingen en het afronden van de aanleg openbare verlichting). Naar verwachting worden de werkzaamheden in eind 2024/begin 2025 afgerond en kan de exploitatie in 2025 worden afgesloten.

Heythuysen - Brandweerkazerne
In 2024 wordt de grondexploitatie geactiveerd teneinde de gronden bouwrijp te maken voor de realisatie van de nieuwe brandweerkazerne voor de kernen Heythuysen en Roggel.

Losse kavels
De gemeente beschikt over diverse losse kavels. Deze kavels worden in 2025 gepubliceerd zodat belangstellende hierop in kunnen schrijven.

Prognose van te verwachten resultaten
Voor woningbouwplannen en de locaties voor bedrijventerreinen, die de gemeente exploiteert en/of waar de gemeente financiële verplichtingen heeft, wordt een grondexploitatie geopend. Van elke exploitatie is een opzet of berekening gemaakt van toekomstige uitgaven en inkomsten. Op deze wijze wordt het saldo op eindwaarde verkregen. Dit is het bedrag dat na uitvoering van een plan op de einddatum resteert aan winst of verlies. In de cyclus voor de begroting worden jaarlijks de meerjarenplanning van de exploitaties geactualiseerd en door het college ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Uit de meerjarenplanning blijkt het financiële verloop en de ontwikkeling van de exploitaties.

(bedrag x 1.000)

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2025	Rente 2024	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo
Woningbouw in exploitatie bestaande uit:					
Gemeentelijke bouwgrond in exploitatie	-919	-3	1.275	-1.377	-1.024
Faciliterend grondbeleid	632				632
Bedrijventerrein in exploitatie	4.628	24	7.555	-12.368	-161
Totaal	**4.341**	**21**	**8.830**	**-13.745**	**-553**

Woningbouw(gemeentelijke exploitaties) in exploitatie vooruitzichten
De op het einde van de exploitatietermijnen (eindwaarde) te behalen winstraming bedraagt € -1.023.505. De contante waarde (2025) bedraagt € -1.010.660.

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2025	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo	Jaar afsluiting
					(bedrag x 1.000)
Woningbouw					
Baexem Witte huis	-74	75	0	1	2025
Heibloem P. van Donstraat	-76	0	0	-76	2024
Heythuysen De Bevelanden 1	-504	459	0	-45	2025
Haler Pinxtenstraat	93	118	-213	-1	2026
Haler Gruttostraat	-47	0	0	-47	2024
Heythuysen J. van Sonlaan	7	11	-531	-513	2026
Sportlaan Grathem	-278	0	0	-278	2025
Sportvelden Hunsel	-39	608	-633	-64	2026
Losse percelen					
Totaal	**-918**	**1.271**	**-1.377**	**-1.023**	

Bedrijventerreinen in exploitatie vooruitzichten
De op het einde van de exploitatietermijnen (eindwaarde) te behalen winstraming bedraagt € -120.502,39. De contante waarde (2025) bedraagt € -111.000.

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2025	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo	Jaar afsluiting
				(bedrag x 1.000)	
Bedrijventerreinen					
Heythuysen BT Arenbos	-75	0	0	-75	2025
Ittervoort, BT fase IV	3.912	4.545	-8.502	-45	2027
Ittervoort Supermarktontwikkeling					2027
Totaal	**3.837**	**4.545**	**-8.502**	**-120**	

De op het einde van de exploitatietermijnen (eindwaarde) te behalen winstraming (in het kader van de woningbouw en bedrijventerreinen) bedraagt € -1.144.007. De contante waarde (2025) bedraagt € -1.121.660.

Exploitaties door derden

Op grond van de wijziging BBV dienen wij in deze paragraaf in te gaan op de aanduiding van de wijze waarop de gemeente grondbeleid uitvoert. Daarnaast dienen wij in te gaan op de actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie. De exploitaties door derden worden op grond van de wijziging BBV niet gezien als grondexploitaties, maar als puur kostenverhaal, wat leidt tot een vordering op de balans. In de toekomst worden deze vorderingen opgenomen op de balans en daar toegelicht.

Onderdeel	Boekwaarde 01-01-2025	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo	Jaar afsluiting
					(bedrag x 1.000)
Woningbouw (exploitatie derden)					
Baexem Mariabosch (Gelissen Vastgoed BV)	63				***
Neeritter Op den Heuvel (Vestum Invest BV)	569				***
Totaal	**632**				

Meerjarenplanning resterende uitgaven en inkomsten gemeentelijke exploitaties						
						(bedrag x 1.000)
Omschrijving	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Totaal**
Woningbouw in exploitatie:						
Uitgaven	1.272					1.272
Inkomsten	-1.377					-1.377
Bedrijventerrein in exploitatie:						
Uitgaven	4.124	2.965	490			7.579
Inkomsten	-5.899	-6.469				-12.368
Totaal	-1.880	-3.504	490			-4.894
Uitgaven	**5.396**	**2.965**	**490**			**8.851**
Inkomsten	**-7.276**	**-6.469**				**-13.745**
Saldo	**-1.880**	**-3.504**	**490**			**-4.894**

3.7.3 Reserves in relatie tot risico's

Reserve grondexploitaties

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

1. Enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
2. Anderzijds alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen voor de gemeente Leudal bestaat uit de reserve grondexploitatie en het algemeen gemeentelijk weerstandsvermogen wat onderdeel uitmaakt van de risicoparagraaf.

De reserve grondexploitaties is voor de gemeente Leudal de eerste buffer en heeft volgens de Nota Grondbeleid de volgende functies:

- Verrekenen van winsten en verliezen van de exploitaties;
- Afdekking van risico's;
- Buffer (ofwel weerstandsvermogen) voor het voeren van een actieve grondpolitiek;
- Bepaalt de grens voor het voeren van een actieve grondpolitiek.

Het behalen van winsten is geen doel op zich, maar wel heel belangrijk om de reserve grondexploitatie op peil te houden en zodoende tegenvallers op te vangen. Het beleid bij winstnemingen is gebaseerd op het principe van voorzichtigheid.

Risico's grondexploitaties

Risico's van grondexploitaties worden afgedekt door de reserve grondexploitaties. Het kwalificeren van risico's wordt gebaseerd op enerzijds het risico en de kans dat het risico zich openbaart en anderzijds het bedrag dat daarmee gemoeid gaat. Bovendien moet de vraag worden beantwoord of het saldo van de reserve grondexploitaties voldoende is om de risico's af te dekken.
De reserve bedraagt € 3,316 miljoen en op basis van de huidige en toekomstige inschatting van de risico's wordt er vooralsnog vanuit gegaan dat de reserve toereikend is, zo blijkt ook uit de onderstaande tabel waarin de risico's zijn gekwantificeerd.

De belangrijkste risico's zijn:

1. Financiële resultaten van de afwikkeling van het faillissement van Nieuwe Borg;
2. Kostendekkendheid van de grote(re) exploitaties zoals de uitbreiding van het bedrijventerrein Ittervoort fase IV.

	(bedrag x 1.000)
Risico's grondexploitatie	**Bedrag**
Afzetrisico's gevolg van marktvertraging	390
Risico's m.b.t. kostendekkendheid van plannen	978
Risico's haalbaarheid plannen als gevolg van de marktsituatie	1.060
Risico niet nakoming van overeenkomsten	888
Totaal	**3.316**

3.8 Demografische ontwikkelingen

3.8.1 Algemeen

Demografische ontwikkelingen spelen een grote rol in visie en beleidsontwikkeling op de lange termijn binnen de Gemeente Leudal.

In de prognoses van de komende jaren tot en met 2050, zijn een aantal opvallende ontwikkelingen te zien.

- De totale bevolking van Leudal krimpt van 36.080 inwoners in 2025 tot een aantal van 32.380 inwoners in 2050. Dit is een afname van 3.700 inwoners, ruim 10% van het huidige aantal inwoners.
- Het aantal kinderen van 14 jaar en jonger is nu 4.410 en daalt naar 3.920 in 2050. Een afname van 490 kinderen heeft onder andere gevolgen voor het onderwijs en kinderopvang.
- Het aantal jongeren tussen de 15 en 29 jaar neemt af van 5.640 in 2025 naar 4.140 in 2050. Dit is een geprognosticeerde daling van bijna 27% in deze categorie. Binnen 5 jaar zijn er al 760 inwoners minder in deze leeftijdscategorie. En tussen 2030 en 2035 neemt het aantal inwoners tussen 15-29 jaar nog eens met 500 af. Deze groep zijn de jongeren die de middelbare school bezoeken, beroepsonderwijs volgen, starten met werken en de starters op de woningmarkt.
- De groep tussen de 30 en 44 jaar daalt ook met 1.200 inwoners, van 5.870 in 2025 tot 4.670 in 2050, ruim 20% afname ten opzichte van de huidige situatie in deze categorie. Waarbij de sterkste daling pas na 2035 inzet, de komende 10 jaar is deze leeftijdsgroep vrij stabiel. Dit zijn de jonge gezinnen, de mensen die volop in de beroepsbevolking deelnemen en die ook zorgen voor doorstroming op de woningmarkt.
- Vanaf 2035 is de verwachting dat de bevolkingsgroep tussen 45 en 64 jaar afneemt van 10.470 in 2025 naar 8.490 in 2034. Dit is een afname bijna 2.000 inwoners (20%) in deze categorie in 10 jaar tijd. Dit zijn de inwoners die vallen onder de beroepsbevolking en de impact hiervan op het bedrijfsleven is groot. In deze groep zitten ook veel inwoners die hun werk combineren met vrijwilligerswerk of mantelzorgtaken.
- We zien dat de categorie 65-74 jarigen de komende 10 een klein beetje toeneemt. Er zijn 5.310 inwoners tussen de 65-74 jaar in 2025 en 230 inwoners meer in 2035. Na 2035 zet een daling in en in 2050 zijn er nog maar 3.760 inwoners in deze categorie. In deze categorie inwoners zijn heel veel mensen die vrijwilligerswerk verrichten en ook voor elkaar willen klaarstaan om de buurman of een familie lid een stukje te ontzorgen.
- Vanaf 2025 zien we de categorie inwoners van 74 jaar en ouder dan stijgen. Deze stijging houdt aan tot 2050. Dit heeft gevolgen voor de manier van wonen en de ontwikkelingen in het zorglandschap.

De cijfers kunt u terugvinden op de website van de Gemeente Leudal: Gemeente in Cijfers - Bevolking (CBS) - Leudal

Bevolking naar leeftijdsklassen Leudal, aantallen	2023	2025	2030	2035	2040	2045	2050
Beneden 14 jaar	4.550	4.410	4.330	4.370	4.300	4.160	3.920
15-29 jaar	5.610	5.460	4.700	4.200	4.070	4.050	4.140
30-44 jaar	5.660	5.870	5.840	5.740	5.370	5.100	4.670
45-64 jaar	10.940	10.470	9.200	8.490	8.190	8.370	8.510
65-74 jaar	5.190	5.310	5.690	5.560	4.990	4.170	3.760
75 + jaar	4.210	4.570	5.370	6.160	6.920	7.340	7.380
Totaal Leudal	**36.160**	**36.090**	**35.130**	**34.520**	**33.840**	**33.190**	**32.380**

3.9 Openbaarheidsparagraaf

3.9.1 Algemeen

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo is bedoeld om de openheid en transparantie van de overheid te bevorderen en onderhouden. Dit betekent dat de gemeente informatie over wat zij doen en waarom, uit eigen beweging openbaar en toegankelijk moet maken of als iemand daarom vraagt. De Woo regelt welke overheidsinformatie openbaar is en hoe iemand die kan aanvragen. Hoofdregel is dat overheidsinformatie openbaar is, behalve als er een reden is waarom dat niet kan.

De Woo kent drie hoofdonderdelen:

- actieve openbaarmaking: de gemeente moet sommige informatie uit zichzelf openbaar maken;
- passieve openbaarmaking: de overheid maakt informatie openbaar als iemand erom vraagt (openbaarmakingsplicht op verzoek);
- informatiehuishouding op orde: overheidsinformatie moet goed te vinden zijn.

3.9.2 Actieve openbaarmaking

De Woo verplicht om documenten uit 11 informatiecategorieën actief openbaar te maken. In 2025 wordt de implementatie van de actieve openbaarmaking van de Woo verder uitgerold conform ambitieniveau basis. Dit betekent dat de wettelijke fasering wordt gevolgd.

De actieve openbaarmaking wordt uitgevoerd middels de stappen zoals bepaald in het in 2024 vastgestelde plan van aanpak “Uitrol Wet open overheid binnen gemeente Leudal”. Het projectplan betreft 4 verbonden pijlers: organisatie en bestuur, procesessen en procedures, ICT en systemen en mens en cultuur.

In 2024 is de basis gelegd voor de uitvoering van de actieve Woo, in lijn met het ambitieniveau Basis.

In 2025 zal verder vorm gegeven worden aan de invulling van de wettelijke verplichtingen (publiceren van de verplichte documenten in lijn met de Woo) alsmede het vorm geven van de IT en procesinrichting die nodig is om in de toekomst alle informatiecategorieën tijdig te publiceren op een manier dat deze voor de burger makkelijk bereikbaar en te vinden zijn.

Daarnaast zal er vormgegeven worden aan Woo-bewustzijn binnen het ambtelijk apparaat.

3.9.3 Passieve openbaarmaking

Op grond van de Woo kan iedereen een verzoek om publieke informatie bij een bestuursorgaan indienen (Woo-verzoeken). Het proces van de passieve openbaarmaking is in Leudal al ingeregeld. De gemeentelijke website bevat informatie over de passieve openbaarmaking en voor het aanvragen door burgers/bedrijven is een digitaal formulier beschikbaar.

Voor de inhoudelijk medewerkers is een procesbeschrijving aanwezig voor de behandeling van een Woo-verzoek. De Woo-coördinator coördineert het Woo-proces en fungeert als vraagbaak voor de inhoudelijk medewerkers. Het verbeteren van de doorlooptijd is een aandachtspunt in 2025. Het doel is om meer Woo-verzoeken binnen de wettelijke termijn af te handelen.
Het plan van aanpak voor de implementatie voorziet hier ook in doordat er aandacht is voor rapportages inzake de doorlooptijd. Daarnaast zijn er doelen gesteld.

De aanschaf en implementatie van anonimiseersoftware zal naar inschatting het proces van afhandelen van Woo-verzoeken versnellen.

3.9.4 Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen en hun digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden. Dit heeft betrekking op weten welke informatie er is en die snel kunnen vinden, gecontroleerd opslaan, meta dateren en vernietigen. De informatiehuishouding is het fundament onder de gemeentelijke dienstverlening. Juiste informatie draagt bij aan een goede en efficiënte taakuitvoering door de gemeente en aan de kwaliteit van publieke dienstverlening.

De informatiehuishouding op orde brengen is een grote opgave en een complex verbetertraject dat zich niet beperkt tot één discipline. Het is de combinatie van gedrag, processen, organisatie en techniek.

In 2025 brengt de gemeente Leudal haar basis verder op orde. Hiermee zorgt de gemeente Leudal er voor dat toekomstige eisen aan haar IT landschap beter kunnen worden ingevuld en de gemeente beter in staat is om aan wettelijke verplichting inzake datavoorzieningen te voldoen

Hiertoe worden in de 2025 meerdere projecten voortgezet of gestart.

De organisatie werkt met het project zaakgericht werken aan een informatievoorziening die voldoet aan wet- regelgeving op het gebied van informatiebeheer. Door middel van dit project wordt meer grip op informatiestromen gecreëerd door het correct vastleggen van informatie op de juiste plek in het zaaksysteem JOIN.

Voor de eerdere gemelde Woo zal verder onderzoek gedaan worden naar de invulling om grootschalig te kunnen publiceren vanuit de bestaande applicaties, waarmee verdere complexiteit binnen het IT landschap beperkt wordt.

Andere projecten zijn onder andere Project iSamenleving, Project iParticipatie, Project Office 365, Project exchange cloud, Project onafhankelijk werken.

3.10 Energie

3.10.1 Algemeen

De energietransitie vormt een enorme uitdaging voor onze samenleving, economie én leefomgeving. de gevolgen van de energietransitie zullen ook zijn weerslag hebben op ons landschap en onze leefomgeving en de openbare ruimte. De vraag naar elektriciteit neemt fors toe door onder andere de toename van elektrische voertuigen, elektrische verwarmen middels warmtepompen en de elektrificatie van de industrie. De beschikbaarheid, leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie is essentieel voor onze economie en onze manier van leven. De door windturbines op zee opgewekte elektriciteit moet naar het binnenland worden getransporteerd. Aardgas zal, op termijn, vervangen worden door elektriciteit, waterstof en groen gas. Er komen nieuwe opslagsystemen voor elektriciteit en warmte om de duurzaam opgewekte energie op te slaan voor perioden dat er veel aanbod is en weinig vraag. Dat betekent dat de vraag en aanbod meer in balans met elkaar moet zijn. Lokaal opgewekte energie zal via energiegemeenschappen veel directer worden gebruikt door lokale afnemers.

Dit nieuwe energiesysteem is ook een ruimtelijke opgave, Dit naast de grote druk die er al ligt op onze schaarse ruimte. De netbeheerders Enexis en Tennet zijn bezig met het verzwaren en verbeteren van hun elektriciteitsnetten. In Leudal komen er twee keer zoveel laagspanningstrafo's bij en 300 km kabel. De middenspanningsstations worden uitgebreid en Tennet gaat een nieuw hoogspanningstrace aanleggen tussen Eindhoven en Maasbracht. Ook komen er steeds meer laadpalen voor elektrische voertuigen te staan in de openbare ruimte.

Samen met de gemeenten Weert, Nederweert en Cranendonk werken we aan een regionale visie voor een nieuwe energiesysteem. Dit zal uiteindelijk een nieuw programma vormen in het kader van de omgevingsvisie. Het zelf opwekken van energie middels wind, zon of groen gas levert daarbij een bijdrage aan de leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie voor onze inwoners en bedrijven. De energiegemeenschappen die we per kern gaan oprichten spelen daar een belangrijke rol in.

De gemeenten Weert, Nederweert en Cranendonk hebben met Enexis als de eerste gemeenten een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met Enexis om de uitbreiding van het elektriciteitsnet te versnellen.

4 Financiële bijlagen

4.1 Overzicht structurele en incidentele baten en lasten

(bedrag x 1.000)

Omschrijving	Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
	Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan	
		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel
Baten per programma												
1. Bestuur en ondersteuning	-82.507	-150	-82.357	-79.808	-22	-79.786	-81.754		-81.754	-84.006		-84.006
2. Veiligheid	-168		-168	-168		-168	-168		-168	-168		-168
3. Verkeer, vervoer en waterstaat	-242		-242	-242		-242	-242		-242	-242		-242
4. Economie	-7.606	-5.899	-1.707	-8.325	-6.469	-1.856	-2.213	-357	-1.856	-2.136	-32	-2.104
5. Onderwijs	-78		-78	-77		-77	-77		-77	-77		-77
6. Sport, cultuur en recreatie	-827	-88	-739	-706		-706	-414		-414	-414		-414
7. Sociaal domein	-8.184	-58	-8.126	-7.511		-7.511	-7.370		-7.370	-7.372		-7.372
8. Volksgezondheid en milieu	-9.714		-9.714	-10.415		-10.415	-10.489		-10.489	-10.489		-10.489
9. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-2.517	-1.377	-1.140	-1.192	-52	-1.140	-1.192	-52	-1.140	-1.192	-52	-1.140
Totaal baten programma's	**-111.841**	**-7.571**	**-104.270**	**-108.443**	**-6.543**	**-101.900**	**-103.918**	**-409**	**-103.509**	**-106.095**	**-84**	**-106.011**

(bedrag x 1.000)

Omschrijving	Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
	Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan		Totaal	Waarvan	
		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel		Incidenteel	Structureel
Lasten per programma												
1. Bestuur en ondersteuning	21.483	20	21.463	21.631	20	21.611	22.283	20	22.263	22.990	20	22.970
2. Veiligheid	4.748	85	4.663	4.672		4.672	4.665		4.665	4.663		4.663
3. Verkeer, vervoer en waterstaat	4.845		4.845	5.264		5.264	5.953		5.953	6.174		6.174
4. Economie	7.613	3.956	3.657	8.166	2.797	5.370	2.037	322	1.715	1.717		1.717
5. Onderwijs	3.080		3.080	5.244	2.132	3.113	3.520		3.520	11.483	7.945	3.538
6. Sport, cultuur en recreatie	10.780	235	10.545	10.976	8.947	2.029	10.752		10.752	10.835		10.835
7. Sociaal domein	40.564	78	40.486	40.927		40.927	41.333		41.333	41.853		41.853
8. Volksgezondheid en milieu	12.265		12.265	12.044		12.044	12.030		12.030	12.134		12.134
9. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	5.778	1.524	4.254	4.255	155	4.100	4.093		4.093	4.089		4.089
Totaal lasten programma's	**111.157**	**5.898**	**105.258**	**113.180**	**14.050**	**99.130**	**106.667**	**342**	**106.324**	**115.938**	**7.965**	**107.973**
Saldo van baten en lasten	**-685**	**-1.673**	**988**	**4.737**	**7.507**	**-2.771**	**2.749**	**-67**	**2.815**	**9.843**	**7.881**	**1.962**
Onttrekkingen uit reserves:	-3.380	-1.295	-2.085	-4.291	-2.507	-1.784	-2.223	-375	-1.848	-10.645	-8.724	-1.920
Totaal onttrekkingen uit reserves	**-3.380**	**-1.295**	**-2.085**	**-4.291**	**-2.507**	**-1.784**	**-2.223**	**-375**	**-1.848**	**-10.645**	**-8.724**	**-1.920**
Toevoegingen aan reserves:	1.143	920	223	223		223	199		199	504	368	135
Totaal toevoegingen aan reserves	**1.143**	**920**	**223**	**223**	**0**	**223**	**199**	**0**	**199**	**504**	**368**	**135**
Saldo mutaties reserves	**-2.236**	**-375**	**-1.861**	**-4.068**	**-2.507**	**-1.561**	**-2.024**	**-375**	**-1.649**	**-10.141**	**-8.356**	**-1.785**
Gerealiseerd resultaat	**-2.921**	**-2.048**	**-873**	**669**	**5.001**	**-4.332**	**725**	**-442**	**1.167**	**-298**	**-475**	**177**

4.2 Overzicht van lasten en baten per taakveld

(Bedrag x 1.000)

		Lasten				Baten			
0	**Bestuur en ondersteuning**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
0.1	Bestuur	1.999	1.941	1.941	1.941	-1	-1	-1	-1
0.2	Burgerzaken	1.868	1.868	1.868	1.868	-751	-751	-751	-751
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	507	526	533	568	-8	-8	-8	-8
0.4	Overhead	14.604	14.303	14.246	14.133	-1.112	-1.112	-1.112	-1.112
0.5	Treasury	611	321	34	-132	-1.232	-1.071	-837	-857
0.61	OZB woningen	220	230	235	235	-5.307	-5.673	-5.937	-6.207
0.62	OZB niet-woningen	94	98	100	100	-2.489	-2.661	-2.661	-2.782
0.64	Belastingen overig	32	34	35	35	-4	-4	-4	-4
0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	0	0	0	0	-71.602	-68.526	-70.443	-72.283
0.8	Overige baten en lasten	4.448	1.620	2.546	4.520	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	20	20	20	20	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	1.143	223	199	504	-3.380	-4.291	-2.223	-10.645
	Totaal	**25.547**	**21.185**	**21.757**	**23.791**	**-85.886**	**-84.098**	**-83.977**	**-94.650**

1	**Veiligheid**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.435	3.446	3.439	3.437	-155	-155	-155	-155
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.313	1.226	1.226	1.226	-12	-12	-12	-12
	Totaal	**4.748**	**4.672**	**4.665**	**4.663**	**-168**	**-168**	**-168**	**-168**

2	**Verkeer, vervoer en waterstaat**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
2.1	Verkeer en vervoer	4.752	5.171	5.892	6.113	-237	-237	-237	-237
2.2	Parkeren	12	12	12	12	0	0	0	0
2.3	Economische havens en waterwegen	65	65	33	33	-5	-5	-5	-5
2.4	Openbaar vervoer	16	16	16	16	0	0	0	0
	Totaal	**4.845**	**5.264**	**5.953**	**6.174**	**-242**	**-242**	**-242**	**-242**

3	Economie	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
3.1	Economische ontwikkeling	750	750	750	750	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.300	6.849	719	397	-6.163	-6.683	-572	-247
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	259	259	259	259	-50	-50	-50	-50
3.4	Economische promotie	304	308	308	311	-1.393	-1.591	-1.591	-1.839
	Totaal	**7.613**	**8.166**	**2.037**	**1.717**	**-7.606**	**-8.325**	**-2.213**	**-2.136**

4	Onderwijs	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
4.1	Openbaar basisonderwijs	17	16	16	16	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	1.393	3.558	1.834	9.797	-3	-2	-2	-2
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.670	1.670	1.670	1.670	-75	-75	-75	-75
	Totaal	**3.080**	**5.244**	**3.520**	**11.483**	**-78**	**-77**	**-77**	**-77**

5	Sport, cultuur en recreatie	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
5.1	Sportbeleid en activering	769	736	295	295	-325	-292	0	0
5.2	Sportaccommodaties	3.275	3.329	3.348	3.363	-250	-250	-250	-250
5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	1.945	1.859	2.030	2.042	0	0	0	0
5.4	Musea	69	69	70	71	-11	-11	-11	-11
5.5	Cultureel erfgoed	242	239	235	253	-16	-16	-16	-16
5.6	Media	749	881	878	878	-218	-130	-130	-130
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.732	3.863	3.897	3.934	-6	-6	-6	-6
	Totaal	**10.780**	**10.976**	**10.752**	**10.835**	**-827**	**-706**	**-414**	**-414**

6	Sociaal domein	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
	Coördinatie en beleid WMO	1.557	1.559	1.559	1.559	-54	-54	-54	-54
	Coördinatie en beleid Jeugd	434	434	434	434	-54	-54	-54	-54
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.087	4.014	3.937	3.959	-721	-632	-490	-492
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.938	1.938	1.938	1.938	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	6.838	6.842	6.846	6.846	-5.405	-5.405	-5.405	-5.405
6.4	WSW en beschut werk	3.459	3.290	3.092	3.013	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	1.941	1.986	2.078	2.045	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	1.215	1.215	1.215	1.215	-11	-11	-11	-11
6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	4.099	4.099	4.099	4.099	-220	-220	-220	-220
6.71b	Begeleiding (WMO)	3.513	3.533	3.533	3.533	0	0	0	0
6.71c	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	3.648	4.202	4.783	5.394	0	0	0	0
6.72b	Jeugdhulp behandeling	416	416	416	416	0	0	0	0
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	672	672	672	672	0	0	0	0

6	Sociaal domein	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
6.73a	Pleegzorg	418	418	418	418	0	0	0	0
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	983	983	983	983	0	0	0	0
6.74a	Jeugdhulp behand. GGZ zonder verblijf	3.198	3.178	3.178	3.178	0	0	0	0
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	478	478	478	478	0	0	0	0
6.74c	Gesloten plaatsing	311	311	311	311	0	0	0	0
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	70	68	68	68	-1.289	-852	-852	-852
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	19	19	19	19	-430	-284	-284	-284
6.82a	Jeugdbescherming	1.259	1.261	1.264	1.264	0	0	0	0
6.82b	Jeugdreclassering	14	14	14	14	0	0	0	0
	Totaal	**40.564**	**40.927**	**41.333**	**41.853**	**-8.184**	**-7.511**	**-7.370**	**-7.372**

7	Volksgezondheid en milieu	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
7.1	Volksgezondheid	1.894	1.839	1.696	1.696	-204	-143	-1	-1
7.2	Riolering	3.745	3.815	3.827	3.886	-4.957	-4.959	-4.960	-4.960
7.3	Afval	4.286	4.408	4.522	4.562	-3.874	-5.005	-5.220	-5.220
7.4	Milieubeheer	2.308	1.951	1.955	1.960	-672	-301	-301	-301
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	32	31	30	30	-7	-7	-7	-7
	Totaal	**12.265**	**12.044**	**12.030**	**12.134**	**-9.714**	**-10.415**	**-10.489**	**-10.489**

8	Volkshuisv., leefomgev.+ sted. vernieuw.	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
8.1	Ruimte en leefomgeving	2.567	2.317	2.156	2.156	-38	-38	-38	-38
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	1.457	135	135	135	-1.377	-52	-52	-52
8.3	Wonen en bouwen	1.753	1.802	1.801	1.797	-1.103	-1.103	-1.103	-1.103
	Totaal	**5.778**	**4.255**	**4.093**	**4.089**	**-2.517**	**-1.192**	**-1.192**	**-1.192**

4.3 Overzicht MIP 2025 - 2028

Project	Programma / product	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034/2040
	Prgr 1 Bestuur en ondersteuning										
	Overhead										
	Piofach - ICT										
1.1	Verbouw gemeentehuis										
1.2	Mobiele telefonie		178			180			182		
1.3	Aanpassing werkplekken laptops incl dockingsstations		55				60				
1.4	Vervanging Telefooncentrale							200			
1.5	Project inrichting Uitwijk ict		144							100	
1.6	Duurzaamheid gemeentelijke gebouwen en accommodaties	780	780	780	780	780	780	780	780	780	780
	PRGR 3 Verkeer, vervoer en waterstaat										
3.1	Beleidsplan openbare verlichting 2023-2033	40	106	496	410	523	234	343	269		
3.2	Uitvoeringsplan Mobiliteit (2024-2027)	300	300								
3.3	Infrastructurele werken: wegen	1.971	1.971	1.971	1.971	1.971	1.971	1.971	1.971	1.971	1.971
3.4	Reconstructie N273 Neer (i.s.m. provincie)		1.500								
3.5a	Fietspad Spoorbrug Buggenum				3.550						
3.5b	Fietspad Spoorbrug Buggenum opties				PM						
3.7	Bruggen				PM						
3.8	Bereikbaarheid Zevenellen	1.600	1.400							750	
	Prgr 4 Economie										
	Prgr 5 Onderwijs										
5.1	Sportzaal Kindcentrum Leudal West		2.108								
5.2a	IHP St Ursula vervangende nieuwbouw		2.074	2.074	38.068						

Project	Programma / product	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034/2040
5.2b	IHP St Ursula sloopkosten				1.318						
5.2b	IHP St Ursula sloopkosten				1.825						
5.2.c	Afboeking restant boekwaarde St Ursula Heythuysen				1.738						
5.2.c	Afboeking restant boekwaarde St Ursula Horn				943						
5.3a	IHP De kwir vervangende nieuwbouw	246	4.433								
5.3b	IHP De kwir tijdelijke huisvesting en sloop		1.488								
5.3c	Afboeking restant boekwaarde De Kwir		644								
5.4a	IHP De mussenberg vervangende nieuwbouw					294	294	5.299			
5.4b	IHP De Mussenberg tijd. huisvesting en sloopkosten							1.845			
5.4c	Afboeking restant boekwaarde De Mussenberg							282			
5.5	IHP de Neerakker vervangend nieuwbouw (2035)										12.321
5.6	IHP de Verhalen tuin (2034/2039										4.749
5,7	IHP de Heihorst (2030 + 2039)						1.885				2.253
5.8	IHP de lafasteschool (2039)										8.221
5.9	IHP De Zjwiek (2039)										10.592
5.10	IHP de Klink (2039)										3.747
5.11	IHP de verrekijker (2038)										4.791
5.12a	IHP Harlekijn (nieuwbouw)(2028)		225	225	4.050						
5.12b	IHP Harlekijn tijdelijke huisvesting en sloopkosten				1.317						
5.12c	Afboeking restant boekwaarde Harlekijn				840						
	Prgr 6 Sport, cultuur en recreatie										
6.1	Investeringen buitensport	125									
6.2	Infrastructurele werken: groen	138	138	138	138						
6.3	Speelvoorzieningen	300	300	300	300	300	300	300	300	300	
6.4	Dorpshuis Neeritter (excl. voorbereiding)		2.120								
6.5	MFA Heibloem	145	1.307								
6.6	Vergroening Herman Meddensplein Nunhem	700									
6.7	Vergroening krekelbergplein Neeritter		925								

Project	Programma / product	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034/2040
	Prgr 7 Sociaal domein										
7.1	Zorgboulevard		PM								
	Prgr 8 Volksgezondheid en milieu										
8.1	GRP 2022-2026 raamkrediet Vrijvervalriolen	956	956	956	956	956	956	956	956	956	956
8.2	GRP 2022-2026 raamkrediet Gemalen	79	79	79	79	79	79	79	79	79	79
8.3	GRP 2022-2026 raamkrediet Persleiding	128	128	128	128	128	128	128	123	123	123
8.4	GRP 2022-2026 raamkrediet Milieumaatregelen	13	13	13							
8.5	GRP 2022-2026 raamkrediet BRP maatregelen	676	676	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200			
	Prgr 9 Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing										
9.1	Herinrichting oude kern Baexem				1.750						
	Totaal	**8.196**	**24.046**	**8.359**	**61.360**	**6.411**	**7.887**	**13.383**	**4.660**	**5.059**	**50.583**

Toelichting Meerjarige Investerings Planning

Jaarlijks wordt bij de vaststelling van de primaire begroting deze investeringsplanning geactualiseerd en vastgesteld.
In deze paragraaf zijn alleen de toekomstige investeringsprojecten op basis van een uitvoeringsplan opgenomen met een impact op de gemeente waarvan nog geen kredietvotering heeft plaats gevonden. Wel zijn de kapitaallasten zoals afschrijvingen en rente opgenomen in de diverse programma's.

1.1 Aanpassingen gemeentehuis

Ook ons gemeentehuis en de externe locaties vragen om een toekomstbestendige inrichting die professioneel en integraal samenwerken bevordert. Daarbij hebben we aandacht voor de geldende geluidsnormen onder andere in het kader van de AVG en Wet politiegegevens. Dit vraagt om investeringen op het gebied van geluidsisolerende maatregelen.

1.2 Vervanging Mobiele telefonie

In 2026 zijn de huidige in gebruik zijnde mobiele werktelefoons aan vervanging toe.

1.3 Aanpassing werkplekken laptop inclusief dockingstations

Uitvoering van het Devices beleid betekent dat de Gemeente Leudal de medewerkers ondersteunt door het uitreiken van faciliteiten zodat gezamenlijk en toch plaats- en tijdonafhankelijk gewerkt kan worden. Dit project focust zich op het hardware aspect dat hiervoor nodig is. Dit betekent dat het overgrote deel van de medewerkers gaat beschikken over een eigen digitale werkplek, lees in de meeste gevallen een laptop. De benodigde extra uitgaven en inrichting van deze laptops zijn in dit project meegenomen. Dit devices beleid wordt ondersteunt door het steeds meer cloud base werken wat in de I-visie opgenomen is. Daarbij wordt dit verder versterkt voor de projecten iSamenleving, iParticipatie, Project Microsoft 365 en Project Exchange cloud.

1.4 Vervanging Telefooncentrale

De huidige telefooncentrale zal in 2031 vervangen moeten worden.

1.5 Project Uitwijk

Door de jaren heen is de ICT omgeving van de gemeente veranderd. Deze ontwikkelingen zijn dusdanig snel gegaan dat de ICT uitwijk naar een alternatieve locatie bij een incident moet worden aangepast. Deze aanpassingen hebben relaties met verschillende ICT projecten die in 2025 en 2026 worden uitgevoerd. Hiervoor moeten wijzigingen op technisch vlak plaatsvinden en specialistische ondersteuning voor worden ingehuurd.

1.6 Duurzaamheid gemeentelijke gebouwen

Voortvloeiend uit de duurzaamheidsopgave, is de Portefeuilleroutekaart voor de aanpak van verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed opgesteld. De resultaten worden vertaald naar het Duurzaam MeerjarenOnderhoudsPlan (DMJOP). hiervoor worden ook het MJOP geactualiseerd en de Energielabels voor dit vastgoed opgesteld. Deze zijn inmiddels gereed en worden opgenomen in de begroting 2025. Het beleid en de te maken keuzes rondom verduurzaming in relatie met het Accommodatiebeleid wordt in 2024 bestuurlijk vastgesteld en in 2025 starten we met de uitvoering hiervan.
In maart 2023 is besloten tot een kostendekkende huur. Deze wordt geleidelijk ingevoerd zolang flankerend subsidiebeleid niet is vastgesteld loopt de huidige voorziening onverminderd door.

3.1 Beleidsplan openbare verlichting

De kredieten zijn opgenomen zoals in het beleidsplan OV 2023-2023 zijn vastgesteld

3.2 Uitvoeringsplan Mobiliteit (2024-2027)

Projecten uit het UVP die nu lopen:
Actualisatie Nota Parkeernormen (volgens planning in dec in de raad)
Veilige schoolomgeving: uitvoer is gestart, bij elke basisschool wordt een duidelijke schoolzone aangewezen met bebording, zuilen en markering
Verkeersmaatregelen Kindcentrum Leudal West: diverse verkeersmaatregelen ter verbetering van de toekomstige fietsroutes naar Kindcentrum in Leudal. A.s. maandag overleg over de schetsontwerpen dus ik verwacht uitvoering eind 2024/begin 2025
Bekendheid landbouwroutenetwerk: extern gecommuniceerd via diverse kanalen, geen acties meer behalve af en toe 'warm houden'
Samen Goed op Weg: diverse acties zoals Doortrappen, plaatsen banners en SID in Dorpen van de Maand, rijsimulator en dode hoek project tijdens Veiligheidsmarkt op 12 oktober, gedragscampagne Dorpstraat-Stationstraat in Baexem start in september,

3.3 Infrastructurele werken: wegen

In 2022 is het beheerplan Groen en Wegen geactualiseerd. Het beheerplan sluit aan bij de beleidsuitgangspunten ten aanzien van onder andere duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit van de gemeente Leudal. Areaaluitbreiding wordt hierin ook meegenomen. Dit beheerplan vormt dat de input voor de gemeentebegroting. In 2026 wordt een nieuw Beheerplan Groen en Wegen (2027-2030) opgesteld. In de periode 2025-2026 wordt, een plan van aanpak opgesteld in verband met de vervangingspiek in de jaren 2025-2035. In dit plan van aanpak zal duidelijk worden welke (financiële) gevolgen de vervangingspiek heeft en hoe deze opgelost zal worden. Mogelijk zal hieruit een bijstelling van het benodigde budget blijken, maar grote afwijkingen worden vooralsnog niet verwacht.

3.4 Reconstructie N273 Neer (i.s.m. provincie)

De Provincie Limburg hanteert als uitgangspunt de Visie Beheer- en Onderhoudsgrenzen provinciale wegen Limburg. Op basis van de, in deze businesscase voorliggende voorkeursvarianten van de aanwezige, kruispunten is een inschatting gemaakt voor de beoogde bijdrage door de Gemeente Leudal voor herinrichting. Deze bijdrage wordt, gelijk aan het totaal, bepaald conform de leidraad Kostensystematiek met een bijhorende bandbreedte met een spreiding van 50%. De bijdrage voor deze kruispunten wordt daarmee ingeschat tussen de 1,0 en 1,5 mln euro. Hierbij is er vanuit gegaan dat op het kruispunt Leudalweg - N273 een verkeersregelinstallatie (VRI) geplaatst.
De kosteninschatting, van het gemeentelijk deel, van de reconstructie N273 Neer van € 1.500.000 wordt opgenomen in het meerjareninvesteringsplan (MIP) van de begroting 2025-2028. De uitvoering vindt plaats in 2025 en 2026, kapitaallasten vanaf het jaar 2027. Hiermee worden de kapitaallasten budgettair voorzien. De definitieve kredietvotering vindt plaats bij de aanbestedingsfase.
In de risicoparagraaf is een spreidingsrisico van 50% opgenomen voor alle financiële componenten uit het plan. Dit percentage is gebaseerd op ervaringsgegevens. Afgedekt zijn bijvoorbeeld onvoorziene kosten, aanbestedingsrisico, inflatie etc.

3.5a Fietspad Spoorbrug Buggenum

Leudal is een prettige gemeente om te wonen. De landschappelijke structuur biedt kansen op gebied van recreatie & toerisme. Ondernemers in de recreatieve sector benutten deze kansen en zien mogelijkheden. Bovendien wil Leudal aantrekkelijk blijven voor bestaande en nieuwe inwoners.

Om Leudal aantrekkelijk te houden, moet er ingezet worden op bereikbaarheid en mobiliteit. Niet alleen om de goede verbindingen te realiseren, ook om Midden-Limburg - en daarmee ook Leudal - op de kaart te zetten.
De realisatie van een nieuwe Maas kruisende verbinding voor fietsers en voetgangers ter hoogte van Buggenum levert hieraan een belangrijke bijdrage. Uit eerder onderzoek is bovendien gebleken dat de nieuwe verbinding inwoners stimuleert om vaker de fiets te nemen, belangrijk in het kader van duurzaamheid én gezondheid!
In 2025 zal er een bestuurlijk commitment uitgesproken moeten worden in Leudal, in Roermond en bij de provincie over de verdere stappen om tot een brug te komen.

3.5b Fietspad Spoorbrug Buggenum opties

Vaststaat dat extra financiële middelen nodig zijn ter realisatie van de fietsbrug. De precieze hoogte van dat bedrag is nog niet bekend én is afhankelijk van de keuzes die de raad nog moet maken. Op dit moment werkt de gemeente Leudal verder aan de voorbereiding van de besluitvorming samen met de gemeente Roermond en de provincie Limburg. Het gaat om de acties die voortvloeien uit de bestuurlijke overleggen, nader onderzoek naar de haalbaarheid van de voorliggende varianten én de financiële dekking. Om ervoor te zorgen dat de realisatie van de fietsbrug een keuze kán zijn voor de toekomst, is het wel belangrijk rekening te houden met extra middelen. Vandaar dat de extra kosten als pm genoemd worden in voorliggende begroting.
Om een goede afweging te kunnen maken in de volgende stappen heeft gemeente Roermond in overleg met gemeente Leudal de opdracht gegeven aan een Adviesbureau er om inzichtelijk te maken wat de constructieve (on)mogelijkheden voor een fietsbrug zijn en welke kosten daarmee gepaard gaan. De constructie is namelijk heel bepalend voor de te verwachten kostprijs. In het advies is een onderscheid tussen een doelmatige brug (vakwerkbrug) en een landmark brug (boogbrug). Er wordt inzicht gegeven in de bouwkosten en de projectkosten (investeringskostenbegroting). Uit het advies uit 2023 blijkt dat de projectkosten naar verwachting zullen variëren van € 20 miljoen tot € 38 miljoen exclusief btw (prijspeil 1 januari 2023), inclusief een bandbreedte van 40 % en afhankelijk van het ambitieniveau van de brug. Waarbij nog het vraagstuk is hoe deze kosten verdeeld worden tussen Provincie, Gemeente Leudal en Gemeente Roermond

3.6 Bruggen (kunstwerken)

In 2022 zijn alle kunstwerken geïnspecteerd en op basis van de inspectieresultaten uit 2022 is het vervangingsjaar ingeschat en verwerkt in het beleidsplan 2022 -2026. De vervangingswaarde geeft de investeringswaarde weer die benodigd is voor de vervanging van de kunstwerken.
Op basis van prijspeil 2023 bedraagt de totaal vervangingswaarde ruim € 25.000.000 voor 124 objecten in de komende 80 jaar (t/m 2101). In de periode tot en met 2031 worden nog geen grote vervangingen voorzien.

3. 7 Bereikbaarheid Zevenellen

Omwonenden van het bedrijventerrein Zevenellen in Haelen maken zich zorgen over de bedrijven die er zich willen vestigen en over de verkeersstromen.
Leudal zet zich in voor een goede woon- en leefomgeving voor bestaande en nieuwe inwoners en neemt verkeerskundige maatregelen. Om dit goed onder de aandacht te brengen, is er opdracht gegeven aan adviesbureaus Kragten en Royal Haskoning DHV om een breed onderzoek uit te voeren naar de verkeerssituatie rondom Zevenellen. Uit dit onderzoek blijkt dat verbeteringen op sommige kruispunten in de omgeving wenselijk zijn.
In 2025 - 2026 worden naar verwachting de eerste optimalisaties uitgevoerd: de aanleg van de 2 rotondes, enkele aanpassingen voor het fietsverkeer op de Roermondseweg en aanpassingen aan de spoorwegovergang.

5.1 Reservering Kindcentrum Leudal-West

Onderwijs en bewegen is belangrijk voor onze inwoners. Willen we deze functies toekomstbestendig maken, dan moeten we gaan concentreren.
Om goed basisonderwijs te kunnen blijven behouden in de kernen Haler, Hunsel, Ittervoort en Neeritter én om één goede moderne sportvoorziening te realiseren voor deze kernen en andere kernen, realiseren we een nieuw Kindcentrum in de kern van Ittervoort. In dit nieuwe Kindcentrum is ruimte voor de fusieschool Haler, Hunsel, Ittervoort en Neeritter, Hoera kindercentra, Stichting Bibliocenter en een sportzaal. De bibliotheek heeft een centrale rol. We zien de bibliotheek als ontmoetingsplek. In 2025 wordt het nieuwe Kindcentrum gerealiseerd. Oplevering is gepland voor medio 2026.

5.2 Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

5.2a IHP St Ursula vervangende nieuwbouw incl sloopkosten

Door de scholengemeenschap Sint Ursula wordt voortgezet onderwijs aangeboden binnen de gemeente Leudal. Nu gebeurt dit vanuit twee locaties (Heythuysen en Horn). De bestaande locaties zijn gedateerd en vervanging is noodzakelijk. Gelet op de wettelijke zorgplicht van de gemeente voor de huisvesting van voortgezet onderwijs is in de gemeenteraad van 6 februari 2024 besloten over te gaan tot één unilocatie (nieuwbouw) voor de scholengemeenschap Sint Ursula Heythuysen – Horn. In 2024 is onderzoek verricht naar de mogelijkheid voor een unilocatie in Horn en Heythuysen en als resultaat wordt er een voorstel voor een locatiekeuze voorgelegd aan de gemeenteraad. Hierbij zal tevens worden verzocht een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen voor de inhoudelijke planuitwerking. Nadat de locatiekeuze met de voorkeurslocatie door de gemeenteraad is gemaakt zal in 2025 worden verzocht een investeringskrediet beschikbaar te stellen, waarna de daadwerkelijke planrealisatie kan plaatsvinden.

5.3 t/m 5.12 IHP diverse scholen

In de periode 2024 - 2039 zijn investeringen gepland in aanpassingen en vernieuwbouw van diverse scholen. De investeringsplanning van het vastgestelde IHP is verwerkt in het MIP 2025 - 2028

6.1 Investeringen buitensport

In afwachting van de actualisering terreinen buitensport is alleen een krediet voor 2025 opgenomen

6.2 Infrastructurele werken: groen

In 2022 is het beheerplan Groen en Wegen geactualiseerd. Het beheerplan sluit aan bij de beleidsuitgangspunten ten aanzien van onder andere duurzaamheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit van de gemeente Leudal. Areaaluitbreiding is hierin ook meegenomen. Dit beheerplan vormt dat de input voor de gemeentebegroting. In 2026 wordt een nieuw Beheerplan Groen en Wegen (2027-2030) opgesteld.

6.3 Speelvoorzieningen

Voor de vervanging en plaatsing van speeltuinen wordt speeltuinenbeleid opgesteld. Hieruit volgen investeringskosten om in de gemeente Leudal nieuwe speeltuinen te kunnen plaats of oude te vervangen. Uit een eerste inventarisatie blijkt dat er voor een waarde van € 2.000.000 aan speeltuinen is verwijderd. Daar komen toekomstige vervanging bovenop. Er is wordt uitgegaan van een totaal benodigd krediet van € 3.000.000 verspreid over 10 jaar. Gelet op de achterstanden bij het vervangen van de speeltuinen en het nog op te stellen beleid, is een dekkingsreserve gevormd voor een bedrag van € 3.000.000. De afschrijvingslasten van de nieuwe speeltuinen worden hieruit gedekt. Indien in enig jaar het bedrag van € 300.000 als investeringskrediet niet genoeg is, kan dit worden verhoogd zonder dat dit direct invloed heeft op het begrotingssaldo

6.4 Dorpshuis Neeritter

Sinds 2022 is met Dorpsoverleg Itter-Laeftj veelvuldig overlegd over de realisatie van een nieuw dorpshuis. Dit heeft uiteindelijk medio 2024 geleid tot een hernieuwd ontwerp waarin wonen en ontmoeten centraal staan. Hiervoor is het oorspronkelijk gereserveerde krediet niet toereikend. De totale investering wordt geschat op €2,3 miljoen incl. BTW.

6.5 MFA Heibloem

Sinds 2019 onderneemt dorpscorporatie HELD in Heibloem initiatieven om te komen tot een ontmoetingsplek. Dit heeft in 2024 uiteindelijk geresulteerd in het aanleveren van een eindrapport in samenwerking met de Vereniging van Kleine Kernen (VVKL) voor het realiseren van een MFA op Sportpark de Beekkant. Op de locatie van het huidige gemeenschapshuis de Klokkestoel worden woningen gerealiseerd. De totale investering die gemoeid is met de realisering van het MFA bedraagt € 1.452.000 incl. BTW.

6.6 Vergroening Herman Meddensplein Nunhem

Er is een eerste schetsontwerp gemaakt voor het vergroenen van het Herman Meddensplein in Nunhem. Als basis is gebruik gemaakt van het ontwerp met het waterornament van Hans Neelen.
Op basis van kengetallen is een eerste globale kostenraming gemaakt. De kosten voor het vergroenen van het Herman Meddensplein in Nunhem, op basis van dit schetsontwerp, worden geraamd op € 700.000,-. In het schetsontwerp is ook al rekening gehouden met het hergebruik van bestaande bestratingsmaterialen.

6.7 Vergroening Krekelbegplein Neeriteer

Er is op basis van de wensen en uitgangspunten van de projectgroep van het burgerinitiatief een schetsontwerp gemaakt voor het vergroenen van het Krekelbergplein in Neeritter. Ook zijn de resultaten van het parkeeronderzoek meegenomen. In dit schetsontwerp is ook het verbrede deel van de Driessensstraat, inclusief de nieuwe parkeerplaats aan de Breede Rijn (t.b.v. toeristische startpunten) en verbinding via het Walpad, meegenomen. De projectgroep was erg enthousiast over het schetsontwerp. Door het verplaatsen van de toeristische startpunten naar de locatie Breede Rijn wordt extra ruimte gecreëerd om te vergroenen. In het schetsontwerp blijft het historische stratenpatroon van het Krekelbergplein en omgeving gehandhaafd. Zichtlijnen zorgen ervoor dat de omliggende fraaie gemeentelijke monumenten geïntegreerd worden in het ontwerp. De kosten voor het vergroenen van het Krekelbergplein in Neeritter, op basis van dit schetsontwerp, worden geraamd op € 925.000

7.1 Zorgboulevard, laagdrempelige passende zorg voor al onze inwoners

Bij laagdrempelige en toegankelijke zorg en ondersteuning, hoort ook een herkenbare en uitnodigende locatie. Op deze locatie kunnen zorgaanbieders en partners die in het voorliggend veld samenwerken gehuisvest worden. Hiermee worden kennis en krachten gebundeld, wordt verwijzen makkelijker en vooral ook effectiever en krijgt de inwoner de kans om op 1 plek de vragen beantwoord te krijgen die hij/zij heeft. We sluiten aan op bestaande en lopende initiatieven. We verbreden en verdiepen waar nodig. Zo is laagdrempelige passende zorg voor iedereen ook altijd dichtbij.
De zorgboulevard kent 2 sporen: enerzijds de samenwerking en de intentie om de dingen anders te doen, daar stellen we een samenwerkingsovereenkomst voor.
Daarnaast is het fysieke spoor, van een mogelijke locatie waarin men samen kan werken.
Het 1e spoor zal eerst voldoende krachtig moet zijn om te bepalen wat nodig is voor spoor 2. We zoeken hoe we sporen zoveel mogelijk gelijk op kunnen laten lopen.

8.1/8.5 GRP 2022 - 2026

In het GRP 2022 - 2026 zijn diverse investeringen gepland. De investeringsplanning van het vastgestelde GRP is verwerkt in het MIP 2025 - 2028

9.1 Herinrichting oude kern Baexem

Cultuurhistorie, landschap en natuur maken de kern Baexem bijzonder aantrekkelijk om te wonen, te werken of te recreëren. De huidige doorsnijding van de N280 tast echter deze waarden en kwaliteiten in grote mate aan. Nu het de bedoeling is om de N280 zuidelijker te leggen, is er in 2015 een gebiedsvisie opgesteld voor de dorpsentree Baexem. Het idee is om opnieuw de aandacht te vestigen op de oorspronkelijke kwaliteiten van de kern. Start realisatie van deze herinrichting komt pas aan bod na realisatie van de N280, naar verwachting in 2028.
In de raad van 14 november 2017 is er een voorstel in de raad geweest van N280. De provincie Limburg zal een financiële bijdrage leveren aan de herinrichting van het te vervallen gedeelte N280 in de bebouwde kom Baexem. Hiervoor heeft de gemeente Leudal een visie met kostencalculatie opgesteld. De provincie Limburg heeft toegezegd een bijdrage te leveren ter hoogte van 50% van het te investeren bedrag, begroot 3.5 mln. Opgenomen 1,750 mln voor de herinrichting inclusief 100K voorbereidingskrediet.
Omdat de herinrichting pas kan starten nadat de provinciale wzh N280 klaar zijn, is dit nu nog niet actueel.

4.4 Reserves

	Omschrijving	Werkelijke boekwaarde 31-12-2023	Geraamde boekwaarde 31-12-2024	Geraamde boekwaarde 31-12-2025	Geraamde boekwaarde 31-12-2026	Geraamde boekwaarde 31-12-2027	Geraamde boekwaarde 31-12-2028
							(bedrag x € 1.000)
R.0	**Algemene reserve**	**17.543**	**23.261**	**22.341**	**20.209**	**20.209**	**12.597**
	Bestemmingsreserves:						
	Dekkingsreserves:						
D.1	Accommodatie RKVB Baexem	498	479	459	440	421	402
D.2	Tennisaccommodatie Galgenberg	740	671	602	534	465	396
D.3	BMV Ell	984	957	931	904	878	851
D.4	De Bombardon Heythuysen	1.180	1.133	1.086	1.038	991	944
D.5	Postkoets Horn	1.651	1.601	1.551	1.501	1.451	1.401
D.6	BMV Roggel	2.798	2.712	3.506	3.381	3.255	3.129
D.7	BMV Heythuysen	780	756	732	709	685	661
D.8	BMV Grathem	695	675	654	634	613	593
D.9	SG St. Ursula	442	427	413	398	383	
D.10	Gemeentehuis Leudal	2.457	2.382	2.308	2.233	2.159	2.084
D.11	Verbouw gemeentewerf Hunsel	602	565	527	489	452	414
D.12	Infrastructuur	2.297	2.100	1.904	1.707	1.511	1.315
D.13	Gebouwenaanpassingen de Widdonck	295	280	264	249	233	218
D.14	Centrumvisie Heythuysen	651	651	625	599	572	546
D.15	Onderwijshuisvesting Ortolaan/Widdonck	1.714	1.646	1.577	1.508	1.440	1.371
D.16	Speeltuinenbeleid		3.000	3.000	2.940	2.850	2.730
D.17	Overdracht woonwagenzaken		1.000	1.000	960	920	880
D.18	Huidige woonwagens		1.155	1.087	1.020	953	886
D.19	Uitbr. standplaatsen woonwagens Ell		100	100	96	92	88
D.20	Uitbr. standplaatsen woonwagens Haelen		335	335	322	308	295
D.21	Uitbr. standplaatsen woonwagens Roggel		100	96	92	88	84
D.22	Inpassing fietsvoorziening Leudalweg		4.500	4.500	4.500	4.320	4.140
D.23	Accommodatie Beach Sports Leudal						
D.24	Duurzaamheid			7.780	7.749	7.686	7.593
	Totaal dekkingsreserves	**17.783**	**27.224**	**35.037**	**34.002**	**32.727**	**31.022**
	Overige financieel technische reserves:						
F.1	Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen	223	196	169	143	116	89
F.2	Onderhoud overweg Napoleonsweg	111	74	37			
	Totaal overige financieel technische reserves	**334**	**270**	**206**	**143**	**116**	**89**
	Overige Bestemmingsreserves:						
O.1	Onderhoud jachthaven Hanssum	183	187	192	196	201	206
O.2	Monumentensubsidie	288	288	288	288	288	288
O.3	Groenfonds	612	689	689	689	689	689
O.4	Grondexploitatie	3.316	3.316	3.316	3.316	3.316	3.316
O.5	Geblokkeerde reserve (vh. Boekwinst Essent)	25.586	25.468	10.304	9.835	9.512	9.182
O.6	Egalisatiereserve Gemeentefonds	1.328	1.405	1.405	1.405	1.405	1.405
O.7	Egalisatiereserve Gemeentefonds-taakmutaties	1.660	1.698	1.816	1.935	2.029	2.060
O.8	Bedrijfsvoering	2.621	2.215	1.801	1.658	1.509	1.391
O.9	Gecommitteerde reserve	1.617					
O.10	Revolverend duurzaamheidsfonds	17	12	12	12	12	12
O.11	Openbare verlichting	2.164	2.104	2.043	1.983	1.923	1.863
O.12	Verkoop vastgoed	433	433	433	433	433	433
O.13	Econom. investeringsagenda Leudal	1.100	1.100	400	400	400	400
O.14	Uitvoeringsplan Recreatie en toerisme	370	425	512	598	685	779
O.15	Fondsvorming Wijnaerden	501	607	607	607	607	607
O.16	Regiodeal		800	1.125	750	375	
O.17	Herstructureringsfonds			6.695	6.695	6.695	6.695
	Totaal overige bestemmingsreserves	**41.798**	**40.747**	**31.639**	**30.801**	**30.079**	**29.325**
	Totaal bestemmingsreserves	**59.915**	**68.242**	**66.882**	**64.946**	**62.922**	**60.436**
	Totaal reserves	**77.457**	**91.502**	**89.223**	**85.155**	**83.132**	**73.033**

R.0 Algemene reserve

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
						(bedrag x 1.000)
Stand reserve 1-1-	**11.989**	**17.543**	**23.261**	**22.341**	**20.209**	**20.209**
Bestemmen resultaat jaarrekening 2022	7.268					
Bestemmen resultaat jaarrekening 2023		11.829				
Storting vrijval dekkingsreserve Ursula						368
Totaal toevoegingen	**7.268**	**11.829**				**368**
Storting in nieuw te vormen dekkingsreserve Onderwijshuisvesting de Ortolaan/de Widdonck (Rb 30-05-2023)	-1.714					
Bestemmen resultaat jaarrekening 2023 t.g.v. voorziening APPA		-171				
Bestemmen resultaat jaarrekening 2023 t.g.v. projectsubsidie Passend Wonen		-250				
Storting in nieuw te vormen dekkingsreserves (Rb 04-07-2023):						
Uitbreiding standplaatsen woonwagens Ell		-100				
Uitbreiding standplaatsen woonwagens Haelen		-335				
Uitbreiding standplaatsen woonwagens Roggel		-100				
Storting in nieuw te vormen dekkingsreserves (Rb 04-07-2023 -Kadernota 2024-2027):						
Speeltuinenbeleid		-3.000				
Overdracht woonwagenzaken		-1.000				
Huidige woonwagens		-1.155				
Storting ineens om reserve BMV Roggel op dekkingsniveau te brengen			-920			
Dekking IHP De Kwir tijdelijke huisvesting en sloopkosten				-1.488		
Afboeking restant boekwaarde De Kwir				-644		
Dekking IHP St. Ursula tijdelijke huisvesting en sloopkosten						-3.143
Afboeking restant boekwaarde St. Ursula						-2.681
Dekking IHP Harlekijn tijdelijke huisvesting en sloopkosten						-1.317
Afboeking restant boekwaarde Harlekijn						-840
Totaal onttrekkingen	**-1.714**	**-6.111**	**-920**	**-2.132**		**-7.981**
Stand reserve 31-12-	**17.543**	**23.261**	**22.341**	**20.209**	**20.209**	**12.597**

D.1 Accommodatie RKVB Baexem

Reserve D.1	82002001 Accommodatie RKVB Baexem
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van de kapitaallasten nieuwbouw accommodatie RKVB Baexem. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve Als er een reserve wordt ingezet om een investering te dekken moet dit volgens de voorschriften uitgevoerd worden in de vorm van jaarlijkse compensatie van de afschrijvingslasten door de inzet van de betreffende reserve. De investering in één keer ten laste van de reserve brengen is niet toegestaan.
Looptijd	Start datum: 01-01-2015 Eind datum: 31-12-2049
Benodigd minimaal/ maximaal peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**517**	**498**	**479**	**459**	**440**	**421**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-19	-19	-19	-19	-19	-19
Totaal onttrekkingen	**-19**	**-19**	**-19**	**-19**	**-19**	**-19**
Stand reserve 31-12-	**498**	**479**	**459**	**440**	**421**	**402**

D.2 Tennisaccommodatie Galgenberg

Reserve D.2	82002002 Tennisaccommodatie Galgenberg
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten huisvesting tennisverenigingen Haelen en Horn. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2015 Eind datum: 31-12-2049
Benodigd minimaal/ maximaal peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**809**	**740**	**671**	**602**	**534**	**465**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-69	-69	-69	-69	-69	-69
Totaal onttrekkingen	**-69**	**-69**	**-69**	**-69**	**-69**	**-69**
Stand reserve 31-12-	**740**	**671**	**602**	**534**	**465**	**396**

D.3 BMV Ell

Reserve D.3	82002003 BMV Ell
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten nieuwbouw BMV Ell. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2016 Eind datum: 31-12-2060
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**1.011**	**984**	**957**	**931**	**904**	**878**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-27	-27	-27	-27	-27	-27
Totaal onttrekkingen	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**
Stand reserve 31-12-	**984**	**957**	**931**	**904**	**878**	**851**

D.4 Bombardon Heythuysen

Reserve D.4	82002004 Bombardon Heythuysen
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten nieuwbouw gemeenschapshuis de Bombardon te Heythuysen. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2004 Eind datum: 31-12-2048
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**1.227**	**1.180**	**1.133**	**1.086**	**1.038**	**991**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-47	-47	-47	-47	-47	-47
Totaal onttrekkingen	**-47**	**-47**	**-47**	**-47**	**-47**	**-47**
Stand reserve 31-12-	**1.180**	**1.133**	**1.086**	**1.038**	**991**	**944**

D.5 Postkoets Horn

Reserve D.5	82002005 Postkoets Horn
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten verbouwing Postkoets te Horn. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2012 Eind datum: 31-12-2056
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**1.701**	**1.651**	**1.601**	**1.551**	**1.501**	**1.451**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-50	-50	-50	-50	-50	-50
Totaal onttrekkingen	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**	**-50**
Stand reserve 31-12-	**1.651**	**1.601**	**1.551**	**1.501**	**1.451**	**1.401**

D.6 BMV Roggel

Reserve D.6	82002006 BMV Roggel
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van de kapitaallasten nieuwbouw BMV Roggel. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2012 Eind datum: 31-12-2056
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar
Storting	In 2025 stopzetting jaarlijkse voeding en storting ineens om reserve op dekkingsniveau te brengen
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**2.884**	**2.798**	**2.712**	**3.506**	**3.381**	**3.255**
Jaarlijkse toevoeging	40	40				
Storting ineens om reserve op dekkingsniveau te brengen			920			
Totaal toevoegingen	**40**	**40**	**920**			
Afschrijvingslasten	-126	-126	-126	-126	-126	-126
Totaal onttrekkingen	**-126**	**-126**	**-126**	**-126**	**-126**	**-126**
Stand reserve 31-12-	**2.798**	**2.712**	**3.506**	**3.381**	**3.255**	**3.129**

D.7 BMV Heythuysen

Reserve D.7	82002007 BMV Heythuysen
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten nieuwbouw BMV Heythuysen (schoolgebouw, bibliotheek en kinderopvang). De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2012 Eind datum: 31-12-2056
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**803**	**780**	**756**	**732**	**709**	**685**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-24	-24	-24	-24	-24	-24
Totaal onttrekkingen	**-24**	**-24**	**-24**	**-24**	**-24**	**-24**
Stand reserve 31-12-	**780**	**756**	**732**	**709**	**685**	**661**

D.8 BMV Grathem

Reserve D.8	82002008 BMV Grathem
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten nieuwbouw BMV Grathem. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2013 Eind datum: 31-12-2057
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**716**	**695**	**675**	**654**	**634**	**613**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Totaal onttrekkingen	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**
Stand reserve 31-12-	**695**	**675**	**654**	**634**	**613**	**593**

D.9 SG St. Ursula Heythuysen

Reserve D.9	82002009 SG St. Ursula Heythuysen
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten verbouw scholengemeenschap St. Ursula te Heythuysen. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2009 Eind datum: 31-12-2053
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**457**	**442**	**427**	**413**	**398**	**383**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-15	-15	-15	-15	-15	-15
Vrijval dekkingsreserve SG St. Ursula						-368
Totaal onttrekkingen	**-15**	**-15**	**-15**	**-15**	**-15**	**-383**
Stand reserve 31-12-	**442**	**427**	**413**	**398**	**383**	

D.10 Gemeentehuis Leudal

Reserve D.10	82002010 Gemeentehuis Leudal
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten voor het realiseren van de centrale huisvesting Gemeentehuis Leudal. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2012 Eind datum: 31-12-2056
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**2.531**	**2.457**	**2.382**	**2.308**	**2.233**	**2.159**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-74	-74	-74	-74	-74	-74
Totaal onttrekkingen	**-74**	**-74**	**-74**	**-74**	**-74**	**-74**
Stand reserve 31-12-	**2.457**	**2.382**	**2.308**	**2.233**	**2.159**	**2.084**

D.11 Verbouw gemeentewerf Hunsel

Reserve D.11	82002011 Verbouw gemeentewerf Hunsel
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter dekking van een gedeelte van de kapitaallasten verbouw gemeentewerf te Hunsel. De raad heeft destijds besloten tot het vormen van een dekkingsreserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2015 Eind datum: 31-12-2039
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2023	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**
Stand reserve 1-1-	**640**	**602**	**565**	**527**	**489**	**452**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-38	-38	-38	-38	-38	-38
Totaal onttrekkingen	**-38**	**-38**	**-38**	**-38**	**-38**	**-38**
Stand reserve 31-12-	**602**	**565**	**527**	**489**	**452**	**414**

D.12 Infrastructuur

Reserve D.12	82002012 nfrastructuur
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Vanaf 01-01-2017 is het niet meer toegestaan om de investeringen van maatschappelijk nut (o.a. wegen) vervroegd af te schrijven. Vanaf 2017 moeten de kapitaallasten van deze investeringen in de begroting worden opgenomen. Om geen financiële nadelen van deze wijziging te ondervinden is bij het vaststellen van de Begroting 2017 voorgesteld om in 2017 een dekkingsreserve infrastructuur in te stellen.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 2017 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse afschrijvingskosten van de investeringen Infrastructuur tot 2020.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**2.493**	**2.297**	**2.100**	**1.904**	**1.707**	**1.511**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-196	-196	-196	-196	-196	-196
Totaal onttrekkingen	**-196**	**-196**	**-196**	**-196**	**-196**	**-196**
Stand reserve 31-12-	**2.297**	**2.100**	**1.904**	**1.707**	**1.511**	**1.315**

D.13 Gebouwaanpassingen de Widdonck

Reserve D.13	82002013 Gebouwenaanpassingen de Widdonck
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 12 december 2017 is ingestemd om een dekkingsreserve te vormen voor de dekking van de afschrijvingslasten die verband houden met de gebouwenaanpassingen naar aanleiding van de verhuizing van De Ortolaan te Heythuysen naar De Widdonck te Heibloem.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2018 Eind datum: 31-12-2062
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**311**	**295**	**280**	**264**	**249**	**233**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-16	-16	-16	-16	-16	-16
Totaal onttrekkingen	**-16**	**-16**	**-16**	**-16**	**-16**	**-16**
Stand reserve 31-12-	**295**	**280**	**264**	**249**	**233**	**218**

D.14 Centrumvisie Heythuysen

Reserve D.14	82002014 Centrumvisie Heythuysen
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 9 november 2021 is ingestemd om een dekkingsreserve te vormen voor de dekking van de afschrijvingslasten die verband houden met investering Centrumvisie Heythuysen.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 09-11-2021 Eind datum: 31-12-2047
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**651**	**651**	**651**	**625**	**599**	**572**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten			-26	-26	-26	-26
Totaal onttrekkingen			**-26**	**-26**	**-26**	**-26**
Stand reserve 31-12-	**651**	**651**	**625**	**599**	**572**	**546**

D.15 Onderwijshuisvesting De Ortolaan/De Widdonck

Reserve D.15	82002015 Onderwijshuisvesting de Ortolaan/de Widdonck
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 30 mei 2023 is ingestemd om een dekkingsreserve te vormen voor de dekking van de afschrijvingslasten die verband houden met de uitbreiding onderwijshuisvesting de Ortolaan/de Widdonck in Heibloem.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 30-05-2023 Eind datum: 31-12-2048
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-		**1.714**	**1.646**	**1.577**	**1.508**	**1.440**
Nieuw te vormen dekkingsreserve (Rb 30-05-2023)	1.714					
Totaal toevoegingen	**1.714**					
Afschrijvingslasten		-69	-69	-69	-69	-69
Totaal onttrekkingen		**-69**	**-69**	**-69**	**-69**	**-69**
Stand reserve 31-12-	**1.714**	**1.646**	**1.577**	**1.508**	**1.440**	**1.371**

D.16 Speeltuinenbeleid

Reserve D.16	82002016 Speeltuinenbeleid
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Gelet op de achterstanden bij het vervangen van de speeltuinen en het nog op te stellen beleid, is in de raadsvergadering van 4 juli 2023 ingestemd om een dekkingsreserve te vormen voor een bedrag van € 3.000.000. De afschrijvingslasten van de nieuwe speeltuinen worden hieruit gedekt.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 04-07-2023 Eind datum: 31-12-2042
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-			**3.000**	**2.970**	**2.910**	**2.820**
Nieuw te vormen dekkingsreserve (Rb 04-07-2023)		3.000				
Totaal toevoegingen		**3.000**				
Afschrijvingslasten			-30	-30	-30	-30
Afschrijvingslasten (toekomstig)				-30	-60	-90
Totaal onttrekkingen			**-30**	**-60**	**-90**	**-120**
Stand reserve 31-12-		**3.000**	**2.970**	**2.910**	**2.820**	**2.700**

D.17 Overdracht woonwagencentra

Reserve D.17	82002017 Overdracht woonwagenzaken
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	Gelet op de aard van de investering overdracht woonwagenzaken, is in de raadsvergadering van 4 juli 2023 ingestemd om een dekkingsreserve te vormen. Indien de overdracht plaatsvindt kunnen de resterende afschrijvingslasten direct ten laste worden gebracht van deze dekkingsreserve, zonder dat dit tot een boekverlies in de exploitatie leidt.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 04-07-2023 Eind datum: bij plaatsvinden overdracht
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-			**1.000**	**1.000**	**960**	**920**
Nieuw te vormen dekkingsreserve (Rb 04-07-2023)		1.000				
Totaal toevoegingen		**1.000**				
Afschrijvingslasten				-40	-40	-40
Totaal onttrekkingen				**-40**	**-40**	**-40**
Stand reserve 31-12-		**1.000**	**1.000**	**960**	**920**	**880**

D.18 Huidige woonwagens

Reserve D.18	82002018 Huidige woonwagens	
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.	
Historische achtergrond	Aangezien de woonwagens op termijn overgedragen gaan worden aan de woningcoöperaties, is in de raadsvergadering van 4 juli 2023 ingestemd om een dekkingsreserve te vormen op basis van de huidige boekwaarde. Indien de woonwagens definitief overgaan kunnen de resterende afschrijvingslasten direct ten laste worden gebracht van deze dekkingsreserve. De geraamde kapitaallasten vallen vrij ten gunste van het begrotingssaldo.	
Soort	Bestemmingsreserve	
Looptijd	Start datum:	04-07-2023
	Eind datum:	bij plaatsvinden overdracht
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.	
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.	
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.	
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.	

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-			**1.155**	**1.087**	**1.020**	**953**
Nieuw te vormen dekkingsreserve (Rb 04-07-2023)		1.155				
Totaal toevoegingen		**1.155**				
Afschrijvingslasten			-68	-67	-67	-67
Totaal onttrekkingen			**-68**	**-67**	**-67**	**-67**
Stand reserve 31-12-		**1.155**	**1.087**	**1.020**	**953**	**886**

D.19 Uitbreiding standplaatsen woonwagens Ell

Reserve D.19	82002015 Uitbreiding standplaatsen woonwagens Ell
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 4 juli 2023 is ingestemd om een dekkingsreserve te vormen voor de dekking van de afschrijvingslasten die verband houden met de investering uitbreiding standplaatsen woonwagens Ell.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 04-07-2023 Eind datum: 31-12-2048
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-			**100**	**100**	**96**	**92**
Nieuw te vormen dekkingsreserve (Rb 04-07-2023)		100				
Totaal toevoegingen		**100**				
Afschrijvingslasten				-4	-4	-4
Totaal onttrekkingen				**-4**	**-4**	**-4**
Stand reserve 31-12-		**100**	**100**	**96**	**92**	**88**

D.20 Uitbreiding standplaatsen woonwagens Haelen

Reserve D.20	82002020 Uitbreiding standplaatsen woonwagens Haelen
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 4 juli 2023 is ingestemd om een dekkingsreserve te vormen voor de dekking van de afschrijvingslasten die verband houden met de investering uitbreiding standplaatsen woonwagens Haelen.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 04-07-2023 Eind datum: 31-12-2048
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-			**335**	**335**	**322**	**308**
Nieuw te vormen dekkingsreserve (Rb 04-07-2023)		335				
Totaal toevoegingen		**335**				
Afschrijvingslasten				-13	-13	-13
Totaal onttrekkingen				**-13**	**-13**	**-13**
Stand reserve 31-12-		**335**	**335**	**322**	**308**	**295**

D.21 Uitbreiding standplaatsen woonwagens Roggel

Reserve D.21	82002021 Uitbreiding standplaatsen woonwagens Roggel
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 4 juli 2023 is ingestemd om een dekkingsreserve te vormen voor de dekking van de afschrijvingslasten die verband houden met de investering uitbreiding standplaatsen woonwagens Roggel.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 04-07-2023 Eind datum: 31-12-2048
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-			**100**	**96**	**92**	**88**
Nieuw te vormen dekkingsreserve (Rb 04-07-2023)		100				
Totaal toevoegingen		**100**				
Afschrijvingslasten			-4	-4	-4	-4
Totaal onttrekkingen			**-4**	**-4**	**-4**	**-4**
Stand reserve 31-12-		**100**	**96**	**92**	**88**	**84**

D.22 Inpassing fietsvoorziening Leudal

Reserve D.21	82002022 Inpassing fietsvoorziening Leudalweg
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 6 februari 2024 is ingestemd om een dekkingsreserve te vormen voor de dekking van de afschrijvingslasten die verband houden met de investering realisatie van het vrij-liggend fietspad langs de Leudalweg.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 06-02-2024 Eind datum: 31-12-2051
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-			**4.500**	**4.500**	**4.500**	**4.320**
Nieuw te vormen dekkingsreserve (Rb 06-02-2024)		4.500				
Totaal toevoegingen		**4.500**				
Afschrijvingslasten					-180	-180
Totaal onttrekkingen					**-180**	**-180**
Stand reserve 31-12-		**4.500**	**4.500**	**4.500**	**4.320**	**4.140**

D.23 Accommodatie Beach Sports Leudal

Reserve D.23	82002023 Accommodatie Beach Sports Leudal
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 28 mei 2024 is ingestemd om een dekkingsreserve te vormen ter hoogte van de investeringswaarde van € 175.000 inclusief btw in verband met het éénmalige karakter.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 28-05-2024 Eind datum: 31-12-2025
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-						
Nieuw te vormen dekkingsreserve (Rb 28-05-2024)		175				
Totaal toevoegingen		**175**				
Afschrijvingslasten		-175				
Totaal onttrekkingen		**-175**				
Stand reserve 31-12-						

D.24 Duurzaamheid (gebouwen)

Reserve D.24	82002024 Duurzaamheid (gebouwen)
Doel (aard en reden)	Dekking afschrijvingslasten verduurzaming gebouwen
Historische achtergrond	Verduurzamingsopgave gemeentelijk vastgoed naar klimaatneutraal.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 1-1-2025 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil. Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01 januari van enig jaar .
Storting	Vorming van de reserve door eenmalige storting van de geblokkeerde Essent reserve. Er vinden geen verdere stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-				**7.780**	**7.749**	**7.686**
Nieuw te vormen dekkingsreserve (Rb 5-11-2024)			7.780			
Totaal toevoegingen			**7.780**			
Afschrijvingslasten				-31	-62	-94
Totaal onttrekkingen				**-31**	**-62**	**-94**
Stand reserve 31-12-			**7.780**	**7.749**	**7.686**	**7.593**

F.1 Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen

Reserve F.1	82003001 Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen
Doel (aard en reden)	Jaarlijkse aflossing van afgesloten leningen aan gemeenschapshuis Neer en gemeenschapshuis Heibloem.
Historische achtergrond	Bij de bouw en inrichting van de gemeenschapshuizen in Neer en Heibloem is voor de hiervoor afgesloten leningen een reservering voor hetzelfde bedrag opgenomen.
Soort	Bestemmingsreserve Overig financieel technische reserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2018 Eind datum: 31-12-2062
Benodigd minimaal/ maximaal peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de (restant) boekwaarde van de specifiek aangewezen kapitaalverstrekking, per 01-01 van enig jaar.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Jaarlijkse onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse aflossing lening.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**249**	**223**	**196**	**169**	**143**	**116**
Totaal toevoegingen						
Aflossing gemeenschapshuis:						
Neer	-9	-9	-9	-9	-9	-9
Heibloem	-17	-17	-17	-17	-17	-17
Totaal onttrekkingen	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**	**-27**
Stand reserve 31-12-	**223**	**196**	**169**	**143**	**116**	**89**

F.2 Onderhoud overweg Napoleonsweg

Reserve F.2	82003002 Onderhoud overweg Napoleonsweg
Doel (aard en reden)	Een gelijkmatige verdeling van de kosten voor onderhoud overweg Napoleonsweg.
Historische achtergrond	In 2005 is een afkoopsom van € 585.000 van de Provincie voor dit onderhoud gestort in deze reserve. De jaarlijkse onderhoudsbijdrage aan Prorail wordt hieruit bekostigd.
Soort	Bestemmingsreserve Overig financieel technische reserve
Looptijd	Start datum: 2005 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	De jaarlijkse onderhoudsbijdrage aan Prorail.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**149**	**111**	**74**	**37**		
Totaal toevoegingen						
Jaarlijkse bijdrage overweg Napoleonsweg	-37	-37	-37	-37		
Totaal onttrekkingen	**-37**	**-37**	**-37**	**-37**		
Stand reserve 31-12-	**111**	**74**	**37**			

O.1 Onderhoud Jachthaven Hanssum

Reserve O.1	82004001 Onderhoud jachthaven Hanssum
Doel (aard en reden)	Op basis van de erfpachtovereenkomst met de watersportvereniging Hanssum is de gemeente verplicht zorg te dragen voor het op diepte/bevaarbaar houden van de haven en komen de kosten voor rekening van de gemeente.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld ter dekking van het (groot) onderhoud van de jachthaven.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: vóór 2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	De toevoeging dient voldoende te zijn om de lasten van het onderhoud aan de haven te dekken. De toevoeging bestaan uit: - jaarlijkse erfpachtcanon van watersportvereniging Hanssum en - jaarlijkse erfpachtcanon van Peulen Neer.
Onttrekking	De huidige onttrekking bestaat uit de dekking van de onderhoudslasten. Naar behoefte op basis van uitvoeringsprogramma opgenomen in het onderhoudsplan.
Algemene opmerkingen	Jaarlijks wordt de erfpachtcanon van watersportvereniging Hanssum Neer gestort minus de jaarlijkse onderhoudskosten (B&W-besluit 22-06-2010). Met ingang van maart 2011 wordt ook jaarlijks de erfpachtcanon Peulen Neer gestort minus jaarlijkse onderhoudskosten (B&W-besluit 25-01-2011).

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**178**	**183**	**187**	**192**	**196**	**201**
Erfpachtcanon Hanssum Neer	3	3	3	3	3	3
Erfpachtcanon Peulen Neer	1	1	1	1	1	1
Totaal toevoegingen	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**	**5**
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-	**183**	**187**	**192**	**196**	**201**	**206**

O.2 Monumentensubsidie

Reserve O.2	82004002 Monumentensubsidie
Doel (aard en reden)	De reserve is bestemd om verplichtingen jegens eigenaren van gemeentelijke monumenten op te kunnen vangen en voor het opvangen van fluctuaties in het jaarlijks subsidiebudget monumenten (raadsbesluit 31-08-2010). Dit betreft subsidies voor restauratie van gemeentelijke monumenten.
Historische achtergrond	In de loop van 2012 zijn in Leudal een 120-tal bouwwerken aangewezen als gemeentelijk monument. De eigenaren van deze monumenten hebben de mogelijkheid om op basis van de "Subsidieverordening cultuurhistorisch erfgoed Leudal" monumentensubsidie aan te vragen. Jaarlijks is er voor monumentensubsidie een budget beschikbaar van € 65.540. Dit structurele budget zal, indien het in enig jaar niet geheel wordt uitgegeven, gestort worden in de reserve monumentensubsidie. De subsidietoekenningen gelden voor een periode van 6 jaar volgens de systematiek van Provincie en Rijk (bijv. 2014-2019, 2020-2025).
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-09-2010 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Gelet op de aard van de reserve geldt er geen minimum of maximum peil voor de reserve.
Storting	Restant jaarlijks beschikbaar budget monumentensubsidie.
Onttrekking	Subsidietoekenningen boven jaarlijks beschikbaar budget monumentensubsidie.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**230**	**288**	**288**	**288**	**288**	**288**
Niet uitgegeven subsidiegelden	58					
Totaal toevoegingen	**58**					
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-	**288**	**288**	**288**	**288**	**288**	**288**

O.3 Groenfonds

Reserve O.3	80024003 Groenfonds
Doel (aard en reden)	Financiële bijdrage aan projecten die de kwaliteit van het buitengebied verbeteren.
Historische achtergrond	Het Groenfonds is een doelfonds, gericht op de verbetering van de kwaliteit van het buitengebied. Op die manier wordt de causaliteit tussen ingreep en kwaliteitsverbetering bewaakt. Het fonds is transparant in de inkomsten en uitgaven van de bijdragen. Kan een initiatiefnemer zelf geen compensatie realiseren dan kan hij een financiële bijdrage leveren aan projecten, die de kwaliteit van het buitengebied verbeteren. Door deze werkwijze is het mogelijk om bijdragen te bundelen en op die manier grotere kwaliteitsverbeterende projecten te realiseren.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Gelet op de aard van de reserve geldt er geen minimum of maximum peil voor de reserve.
Storting	Bijdragen van derden indien woningbouwplan niet rechtstreeks in bestemmingsplan is opgenomen.
Onttrekking	Op de projectenlijst groenfonds staan de projecten vermeld waaraan een bijdrage wordt verstrekt. Op grond van artikel 5 van de Financiële verordening van de gemeente Leudal 2023 geldt dat uitgaven in de loop van het begrotingsjaar, die niet in de begroting zijn opgenomen en hoger zijn dan € 50.000, door het college van Burgemeester en Wethouders voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen, worden voorgelegd aan de raad ter autorisatie. Het college van B&W kan jaarlijks tot een bedrag van € 50.000 uitgaven uit dit fonds doen, zonder de raad vooraf te informeren. Uiteraard voor zover deze uitgaven passen binnen de doelstelling van de reserve.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**430**	**612**	**689**	**699**	**699**	**699**
Kwaliteitsbijdragen diversen	231	87				
Totaal toevoegingen	**231**	**87**				
Afschrijvingslasten	-11	-11	11			
Gedeelte dekking bomenbos	-36					
Bijdrage overzwaluwwand Grathem	-2					
Totaal onttrekkingen	**-49**	**-11**	**11**			
Stand reserve 31-12-	**612**	**689**	**699**	**699**	**699**	**699**

O.4 Grondexploitatie

Reserve O.4	82004004 Grondexploitatie
Doel (aard en reden)	De reserve grondexploitaties heeft een relatie met het Grondbeleid. Deze reserve vormt een buffer voor de financiële risico's die samenhangen met de grondexploitatie (geen inkomensfunctie). Het is ingesteld voor: - Verrekenen van winsten en verliezen van de grondexploitaties; - Afdekken van de risico's verbonden aan de grondexploitaties; - Buffer voor het voeren van een actieve grondpolitiek.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld ter financiering "groene" projecten ter compensatie bij woningbouwontwikkeling buiten bestemmingsplannen ("groen voor rood").
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Jaarlijks vindt de actualisatie plaats van alle bouwgrondcomplexen en wordt de verwachte eindwaarde berekend. Op het moment dat een verlies wordt geprognosticeerd, wordt een voorziening getroffen tegen de contante waarde van dat geprognosticeerde verlies. Hierdoor is het nader bepalen van een (minimale c.q. maximale) norm en het doen van verdere stortingen niet aan de orde. Eventuele vrijval van middelen kan eerst worden bepaald als complexen definitief worden afgesloten. Minimum of maximum afstemmen op jaarlijkse risico-inschatting.
Storting	Deze reserve wordt gevoed door: - winstnemingen uit grondexploitaties en - opbrengsten van incidentele grondverkopen < 1.000 m2 buiten de grondexploitaties. De toevoeging was afhankelijk van de exploitatieopzetten, uitkomsten van de diverse grondcomplexen en de aanwezige gronden en risico's die gelopen worden bij actief en faciliterend grondbeleid, zoals conform de nota Grondbeleid in de gemeente Leudal wordt uitgevoerd.
Onttrekking	Bij afsluiten van verlieslatende grondexploitaties.
Algemene opmerkingen	Jaarlijks vindt een beoordeling plaats van de verwachte verliezen bouwgrondexploitatie en wordt het saldo van deze reserve tegen contante waarde daarop afgestemd. Op dit moment is de reserve gereserveerd voor het compenseren van verliesgevende complexen op het moment van afsluiting.

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
						(bedrag x 1.000)
Stand reserve 1-1-	**2.073**	**3.316**	**3.316**	**3.316**	**3.316**	**3.316**
Verkoop gronden	33					
Winstneming De Bevelanden	240					
Winstneming BT Arenbos Heythuysen	734					
Winstneming Heibloem, P. van Donstr.	400					
Winstneming Heythuysen, De Walk	199					
Winstneming Haler, Gruttostraat	200					
Plankosten uitbreiding BT Roggel	35					
Totaal toevoegingen	**1.842**					
Verliesneming 2022/2023 BT Ittervoort IV	-583					
Overschrijding verkoop Markt 8 Grathem	-10					
Diversen	-6					
Totaal onttrekkingen	**-599**					
Stand reserve 31-12-	**3.316**	**3.316**	**3.316**	**3.316**	**3.316**	**3.316**

O.5 Geblokkeerde reserve

Reserve O.5	82004005 Geblokkeerde reserve (tot 2023 Boekwinst Essent)
Doel (aard en reden)	Afschrijving van investeringen met maatschappelijk nut.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 15 december 2009 is ingestemd tot het vormen van een nieuwe reserve "Reserve boekwinst Essent". Deze reserve is ontstaan uit de verkoop van de aandelen Essent, waarvan de liquide middelen in een beleggingsportefeuille zijn ondergebracht.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 2009 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimaal: € 20.000.000 Maximaal: niet bepaald
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Op basis van specifieke voorstellen.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**25.700**	**25.586**	**25.468**	**10.304**	**9.835**	**9.512**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-113	-118	-115	-115	-35	-23
Vorming nieuwe reserve Duurzaamheid			-7.780			
Vorming nieuwe reserve Herstructureringsfonds			-6.695			
Implementatie informatiewetgeving (incl. WOO) projectkosten			-574	-354	-289	-306
Totaal onttrekkingen	**-113**	**-118**	**-15.164**	**-469**	**-324**	**-330**
Stand reserve 31-12-	**25.586**	**25.468**	**10.304**	**9.835**	**9.512**	**9.182**

O.6 Egalisatiereserve Gemeentefonds

						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2023	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**
Stand reserve 1-1-	**1.234**	**1.328**	**1.405**	**1.405**	**1.405**	**1.405**
Resultaat 2021 en 2022 (meicirculaire 2023)	10					
Gedeelte resultaat 2023 (meicirculaire 2023)	85					
Gedeelte resultaat 2024 (meicirculaire 2024)		77				
Totaal toevoegingen	**94**	**77**				
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12- Egalisatie-deel	**1.328**	**1.405**	**1.405**	**1.405**	**1.405**	**1.405**

						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2023	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**
Stand reserve 1-1-	**2.351**					
Overheveling taakmutaties naar een eigen reserve (Rb 13-12-2022)	-2.351					
Totaal toevoegingen	**-2.351**					
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12- Taakmutatie-deel						

O.7 Egalisatiereserve Gemeentefonds-taakmutaties

Reserve O.7	82004007 Egalisatiereserve Gemeentefonds-taakmutaties
Doel (aard en reden)	Reservering nog niet ingezette middelen voor taakmutaties vanuit het Gemeentefonds.
Historische achtergrond	Deze reserve is ingesteld door de raad aangewezen middelen.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2023 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar.
Storting	Reservering nog niet ingezette middelen voor taakmutaties vanuit het Gemeentefonds.
Onttrekking	Onttrekkingen vinden plaats bij voorstellen ten aanzien van de gereserveerde nog niet ingezette middelen voor taakmutaties.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-		**1.660**	**1.698**	**1.816**	**1.935**	**2.029**
Overheveling taakmutaties naar een eigen reserve (Rb 13-12-2022)	2.351					
TK Robuust rechtsbeschermingssysteem	40	41	41	42	42	
TK Systeemleren	20	20	21	21	21	
TK Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	24	24	24	24		
TK Wet Goed Verhuurderschap	36		25	25	24	24
TK Rijksvaccinatieprogramma		6	7	6	6	6
TK Energietoeslag (dec.circ.2023)	148					
TK Invoeringskosten Omgevingswet (dec.circ.2023)	297					
TK Uitvoeringskosten Omgevingswet (meicirc.2024)		205				
TK Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak (dec.circ.2023)	51					
Totaal toevoegingen	**2.968**	**297**	**119**	**118**	**94**	**31**
Verlaging TK Faciliteitenbesluit opvangcentra ter dekking van subsidie Vluchtelingenwerk	-10					
TK Energietoeslag	-577	-148				
Gedeelte TK Klimaatmiddelen	-6					
Vrijval taakmutaties voorgaande jaren	-715					
TK Kerkenvisie t.b.v. inhuur		-25				
TK Wet Goed Verhuurderschap t.b.v. inhuur		-36				
Vrijval TK Brede aanpak dak- en thuisloosheid		-50				
Totaal onttrekkingen	**-1.308**	**-259**				
Totaal stand reserve 31-12-	**1.660**	**1.698**	**1.816**	**1.935**	**2.029**	**2.060**

Specificatie Taakmutaties	t/m 2023	2024	2025	2026	2027	2028
						(bedrag x 1.000)
Klimaatmiddelen	141					
Wet open overheid	115					
Robuust rechtsbeschermingssysteem	111	41	41	42	42	42
Systeemleren	41	20	21	21	21	21
Uitvoering klimaatakkoord	117					
Invoeringskosten Omgevingswet	730					
Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	95	24	24	24		
Rijksvaccinatieprogramma		6	7	6	6	6
Wet Goed Verhuurderschap		24	25	25	24	24
Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak	51					
Totaal	**1.401**	**116**	**119**	**118**	**94**	**94**

O.8 Bedrijfsvoering

Reserve O.8	82004008 Bedrijfsvoering
Doel (aard en reden)	Reservering van niet benutte middelen voor bedrijfsvoering beschikbaar houden voor personeel en de ontwikkeling van de bedrijfsvoering.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden gevormd door storting van niet-bestede herindelingsgelden.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2008 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Overschotten binnen de personele budgetten.
Onttrekking	Gebruik voor of tekort op personele budgetten.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**2.528**	**2.621**	**2.215**	**1.801**	**1.658**	**1.509**
Niet-benutte P-budgetten	501					
Niet ingezette middelen ICT						
Niet ingezette gelden IPPC	45					
Niet ingezette gelden Economie	8					
Niet ingezette gelden HR-beleid	87					
Juridsche dossiers ruimte o.b.v. P-monitor	150					
Totaal toevoegingen	**791**					
Mutaties P-budgetten	-266					
Afschrijvingslasten	-36	-41	-41	-41	-41	-6
Projectgelden	-133					
IPPC inrichtingen	-124	-105	-154			
Reservering P 2023	-138					
Restant 2023 HR-beleid		-25	-62			
Inhuur		-235	-157	-102	-107	-113
Totaal onttrekkingen	**-698**	**-406**	**-414**	**-143**	**-149**	**-118**

O.9 Gecommitteerde reserve

Reserve O.9	82004009 Gecommitteerde reserve
Doel (aard en reden)	Het oormerken van relevante restant budgetten in enig dienstjaar om de uitgestelde dienst (product) in het volgend dienstjaar te kunnen realiseren.
Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden ingesteld.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2007 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Exploitatie voorgaand begrotingsjaar.
Onttrekking	Realiseren uitgestelde dienst (product).
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**1.918**	**1.617**				
Storting diversen ten laste van exploitatie 2023 (Rb 7-11-2023)	1.617					
Totaal toevoegingen	**1.617**					
Aanwending stortingen 2022	-1.918					
Aanwending stortingen 2023		-1.617				
Totaal onttrekkingen	**-1.918**	**-1.617**				
Stand reserve 31-12-	**1.617**					

O.10 Revolverend duurzaamheidsfonds

Reserve O.10	82004010 Revolverend duurzaamheidsfonds
Doel (aard en reden)	Dekking duurzame maatregelen ten behoeve van gemeentelijk vastgoed (dekking tekorten op de exploitatie in de aanloopfase).
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 25 juni 2013 is ingestemd met het instellen van een reserve revolverend duurzaamheidsfonds. Het fonds is gevoed uit ontvangen SLOK-gelden (€ 40.000) en LES-subsidie (€ 20.000).
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2013 Eind datum: 31-12-2033
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Subsidies.
Onttrekking	Afschrijvingslasten duurzame maatregelen t.b.v. vastgoed.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**22**	**17**	**12**	**12**	**12**	**12**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten Ledverlichting en zonneboilersysteem sporthal Horn	-5	-5				
Totaal onttrekkingen	**-5**	**-5**				
Stand reserve 31-12-	**17**	**12**	**12**	**12**	**12**	**12**

O.11 Openbare verlichting

Reserve O.11	82004011 Openbare verlichting
Doel (aard en reden)	Het gelijkmatig verdelen van de kosten voor onderhoud openbare verlichting.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 2 augustus 2016 is bij bestemming rekeningresultaat 2015 ingestemd met het instellen van een reserve openbare verlichting. Bij de vaststelling van de nota openbare verlichting was op advies van onze vorige accountant een voorziening gevormd met als doel om de kosten van openbare verlichting gelijkmatig te verdelen. Uit de accountantscontrole 2015 kwam naar voren dat uit deze voorziening ook energiekosten en reguliere onderhoudskosten werden gehaald. Dit is volgens de BBV niet toegestaan. Om te voldoen aan de BBV is de voorziening openbare verlichting ad. € 538.676 in 2015 vrijgevallen ten gunste van het resultaat. Omdat deze gelden de komende jaren nodig zijn, is een reserve openbare verlichting ingesteld.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2016 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Minimum stand van de reserve is nihil Maximum stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde per 01-01 van enig jaar
Storting	Jaarlijkse storting uit reserve Boekwinst Essent ter dekking van de afschrijvingslasten openbare verlichting tot 2023.
Onttrekking	Jaarlijkse afschrijvingslasten van de investeringen openbare verlichting tot 2023.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**2.193**	**2.164**	**2.104**	**2.043**	**1.983**	**1.923**
Totaal toevoegingen						
Afschrijvingslasten	-29	-60	-60	-60	-60	-60
Totaal onttrekkingen	**-29**	**-60**	**-60**	**-60**	**-60**	**-60**
Stand reserve 31-12-	**2.164**	**2.104**	**2.043**	**1.983**	**1.923**	**1.863**

O.12 Meeropbrengst Toeristenbelasting

Reserve O.12	82004012 Meeropbrengst Toeristenbelasting
Doel (aard en reden)	Dat bij een "plus" bij de opbrengst van de toeristenbelasting deze door een ondernemer naar rato teruggevorderd kan worden om te investeren in het bedrijf.
Historische achtergrond	In de raadsvergadering van 27 september 2016 heeft de raad ingestemd met het convenant Gastvrij Leudal. In het convenant is een regeling opgenomen dat bij een "plus" bij de opbrengst van de toeristenbelasting deze door een ondernemer naar rato teruggevorderd kan worden om te investeren in het bedrijf. Dit is een extra prikkel voor ondernemers om te blijven investeren in de kwaliteit van hun bedrijf in tijden dat een bancaire financiering daarvan steeds minder vanzelfsprekend is. Bij raadsbesluit van 27 september 2016 is deze reserve ingesteld.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2018 Eind datum: 31-12-2020
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Meeropbrengst toeristenbelasting in enig dienstjaar t/m 2020.
Onttrekking	Terugvordering door ondernemer om te investeren in het bedrijf.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**103**					
Vanaf 2021 géén stortingen						
Totaal toevoegingen						
Raadsbesluit 07-11-2023:						
Eindafrekening terugvorderingen toeristen-belasting convenant Gastvrij Leudal 2017-2020	-25					
Opheffing reserve en restantsaldo storten in de reserve Uitvoeringsplan Recreatie en Toerisme	-79					
Totaal onttrekkingen	**-103**					
Stand reserve 31-12-						

O.13 Verkoop vastgoed

Reserve O.13	82004013 Verkoop vastgoed
Doel (aard en reden)	De totale boekwaarden van de pilotpanden bedroeg per 1-1-2020 bijna 1,2 miljoen. Uit de gesprekken met de vastgoedbeheerders blijkt dat de panden niet altijd goed onderhouden zijn en al geruime tijd te koop staan voor waarden rond de boekwaarde. Gezien voornoemde zaken, het feit dat de gemeente op een ander manier haar vastgoed wil verkopen en om de doorlooptijd bij verkopen te verminderen is voorgesteld om een reserve in te stellen.
Historische achtergrond	In 2019 is een start gemaakt om een viertal panden aan te wijzen als pilot locaties voor het anders in de markt zetten van ons vastgoed. Aan de hand van een aantal gunningscriteria wordt een koper geselecteerd. Hierbij is niet langer de prijs leidend, maar zijn andere aspecten zoals maatschappelijke meerwaarde van groter belang. Gezien het feit dat de prijs niet meer leidend is bij de verkoop, kan het derhalve voorkomen dat een pand voor minder dan de boekwaarde verkocht gaat worden. Een incidenteel boekverlies is dan het gevolg, waar zoals gebruikelijk een dekking tegenover dient te staan. De boekwaarden per 1-1-2020 van de panden is als volgt: 1. Boerderij Bruggerhof € 437.465* 2. Voormalig Rabobankgebouw Heythuysen € 577.391 3. Voormalig gemeentehuis Haelen € 73.714 4. Voormalig gemeentehuis Hunsel € 87.235 Totaal € 1.175.805 *In de boekwaarde van de boerderij is een bedrag van € 199.953 voor grond opgenomen. Het is op dit moment onduidelijk of deze bij het pand hoort of onderdeel is van de omliggende percelen. Voorzichtigheidshalve is voor nu de volledige boekwaarde van het pand en de grond opgenomen. Het bedrag kan niet hoger worden dan hier aangegeven."
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 11-02-2020 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	€ 650.000
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze reserve.
Onttrekking	Incidenteel boekverlies verkocht pand.
Algemene opmerkingen	De beslissingsbevoegdheid om onttrekkingen te plegen te mandateren aan het college, onder voorwaarde dat het college die onttrekkingen achteraf jegens de gemeenteraad verantwoordt bij de eerste daarop volgende raadsrapportage in het kader van de planning & controle cyclus. Na afronding van de pillotprojecten, vloeit het restant terug naar de reserve Essentgelden.

						(bedrag x 1.000)
	Realisatie 2023	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**
Stand reserve 1-1-	**433**	**433**	**433**	**433**	**433**	**433**
Totaal toevoegingen						
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-	**433**	**433**	**433**	**433**	**433**	**433**

O.14 Economische investeringsagenda Leudal

Reserve O.14	82004014 Economische investeringsagenda Leudal
Doel (aard en reden)	Om als gemeente sturing te geven aan belangrijke ontwikkeling voor Leudal, is een bedrag gereserveerd voor de economische investeringsagenda Leudal. Projecten worden voorgelegd aan de gemeenteraad, waarbij gedacht kan worden aan; Burgerinitiatieven Vrijkomende locaties Ontwikkelingen in het buitengebied Garantstellingen.
Historische achtergrond	Tijdens de raadsvergadering van 13 juli 2021, is als onderdeel van de resultaat bestemming € 1.100.000 beschikbaar gesteld voor de economische investeringsagenda Leudal.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 13-07-2021 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Bij de jaarstukken is € 1.100.000 gestort in de reserve als onderdeel van de resultaatbestemming 2020.
Onttrekking	Onttrekkingen vinden plaats bij voorstellen ten aanzien van de economische investeringsagenda Leudal.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**1.100**	**1.100**	**1.100**	**400**	**400**	**400**
Totaal toevoegingen						
Overheveling naar reserve Regiodeal			-700			
Totaal onttrekkingen			**-700**			
Stand reserve 31-12-	**1.100**	**1.100**	**400**	**400**	**400**	**400**

O.15 Uitvoeringsplan Recreatie en toerisme

Reserve O.15	82004015 Uitvoeringsplan toerisme en recreatie
Doel (aard en reden)	Bij opbrengsten met betrekking tot de toeristenbelasting hoger dan € 858.000, met een maximum van € 100.000 per jaar, worden toegevoegd aan deze reserve. Hierbij kunnen initiatieven die voortvloeien uit het uitvoeringsplan recreatie en toerisme ondersteund dan wel uitgevoerd worden.
Historische achtergrond	Deze reserve is een vervolg op het convenant met een vaststelling in 2016. Deze reserve geeft op een andere manier invulling aan de besteding van de meeropbrengsten toeristenbelasting. In de raadsvergadering van 13 juli 2021 heeft de raad ingestemd met de vorming van deze reserve en de wijze om te komen tot een storting in deze reserve.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 13-07-2021 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Jaarlijks bij de jaarstukken worden de inkomsten van de toeristenbelasting bekend. Opbrengsten meer dan € 858.000 met een maximum van € 100.000 worden toegevoegd aan deze reserve.
Onttrekking	Onttrekking gebeurt bij voorstellen ten aanzien van het uitvoeringsplan recreatie en toerisme.
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**200**	**370**	**425**	**512**	**598**	**685**
Meeropbrengst toeristenbelasting met een maximum van € 100.000	100	100	100	100	100	100
Storting restantsaldo reserve Meeropbrengst toeristenbelasting i.v.m. opheffing (Rb 7-11-2023)	79					
Totaal toevoegingen	**179**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Bijdrage pre-operatationele fase Datahub vrijetijdseconomie Limburg	-1					
Bijdrage projectplan Datahub Limburg		-7	-7	-7	-7	
Project "Vitaal en Onderscheidend"	-8	-8				
Belevingsplekken Buggenums veld (Rb 2-7-2024)		-30	-6	-6	-6	-6
Totaal onttrekkingen	**-9**	**-45**	**-13**	**-13**	**-13**	**-6**

O.16 Fondsvorming Wijnaerden

Reserve O.16	82004016 Fondsvorming Wijnaerden
Doel (aard en reden)	De verbetering van de recreatieve infrastructuur, toerisme en natuur gedurende de gehele winning, zoals uitgewerkt in het beheer-eindplan van Wijnaerden.
Historische achtergrond	In artikel 5 en 7 van de realisatieovereenkomst zijn afspraken gemaakt inzake de te leveren maatschappelijke meerwaarde en de vorming van een fonds voor de verbetering van de recreatieve infrastructuur, toerisme en natuur gedurende de gehele winning, zoals uitgewerkt in het beheer-eindplan van Wijnaerden. Kuypers zal daartoe, in dit door de gemeente te beheren fonds, een bijdrage van € 0,20 per ton te winnen zand en grind uit het project Wijnaerden storten.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 01-01-2022 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Maximum: € 2.000.000
Storting	Jaarlijks wordt door Kuypers Kessels een overzicht verstrekt ten aanzien van de grondwinning in het gebied. Op basis van deze gegevens vindt uitbetaling plaats, die in de reserve zal worden gestort.
Onttrekking	Onttrekking gebeurt bij voorstellen die voldoen aan het gestelde in het visiedocument Wijnaerden.
Algemene opmerkingen	De raad heeft het college gemandateerd om uitgaven tot maximaal € 10.000 te doen, waarbij verantwoording achteraf plaats mag vinden.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-	**373**	**501**	**607**	**607**	**607**	**607**
Gebiedsontwikkeling Wijnaerden 2022	128					
Gebiedsontwikkeling Wijnaerden 2023		130				
Totaal toevoegingen	**128**	**130**				
Belevingsplekken Buggenums veld (Rb 2-7-2024)		-24				
Totaal onttrekkingen		**-24**				
Stand reserve 31-12-	**501**	**607**	**607**	**607**	**607**	**607**

O.17 Regiodeal

Reserve O.17	82004017 Regiodeal
Doel (aard en reden)	Stimuleren van de brede welvaart in Midden Limburg door, samen met de andere SML-gemeenten, uitvoering te geven aan het convenant Regiodeal Midden Limburg.
Historische achtergrond	Op 22 augustus 2024 hebben de 7 regiogemeenten (SML), Provincie Limburg en diverse Rijksministeries het convenant Regiodeal Midden Limburg goedgekeurd. Hierin hebben de partijen afspraken gemaakt over de ambities, doelen en beoogde resultaten. Voor de financiering van de uitvoering heeft het Rijk een bijdrage van € 20 mln. toegekend onder voorwaarde dat de regio een gelijk bedrag ter beschikking stelt. Hiervan stelt de Provincie Limburg € 10 mln. beschikbaar. De 7 regiogemeenten staan samen garant voor de overige cofinanciering ter hoogte van € 10 mln., verdeeld op basis van het aantal inwoners. Voor onze gemeente betekent dit 1,5 mln. euro. Tijdens de raadsvergadering van 2 juli 2024 is, als onderdeel van de resultaat bestemming, € 800.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de Regiodeal Midden Limburg en aanvullend € 700.000 uit de reserve O.14 Economische Investeringsagenda Leudal.
Soort	Bestemmingsreserve
Looptijd	Start datum: 1-1-2025 Eind datum: 31-12-2028
Benodigd minimaal/ maximum peil	€ 1.500.000
Storting	Vanuit de resultaatbestemming jaarstukken 2023 € 800.000 en overheveling vanuit de reserve economische investeringsagenda € 700.000
Onttrekking	Door middel van voorstellen voor de regiodeal
Algemene opmerkingen	Niet van toepassing

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-			**800**	**1.125**	**750**	**375**
Bestemming resultaat jaarrekening 2023 in een nieuw te vormen bestemmingsreserve (rb. 02-07-2024)		800				
Bijdrage vanuit de reserve Economische investeringsagenda (rb. 02-07-2024)			700			
Totaal toevoegingen		**800**	**700**			
Gemeentelijke bijdrage regio deal			-375	-375	-375	-375
Totaal onttrekkingen			**-375**	**-375**	**-375**	**-375**
Stand reserve 31-12-		**800**	**1.125**	**750**	**375**	

O.22 Herstructureringsfonds

Reserve O.18	82002024 Herstructureringsfonds
Doel (aard en reden)	Impuls creëren voor versnelling in de woningbouwrealisaties. Aanverwante doelen daarbij zijn het creëren van een duurzame bebouwde leefomgeving en (op termijn) herstructurering van bedrijventerreinen.
Historische achtergrond	Woningbouw (en op termijn de (her)ontwikkeling van bedrijventerreinen) te versnellen door bijvoorbeeld zelf gronden kopen en ontwikkelen, lagere prijzen stimuleren door het (mits staatssteunrechtelijk mogelijk) afdekken van een onrendabele top, de openbare ruimte groen en klimaatbestendig inpassen en parkeer- en verkeersruimte creëren etc. Kortom, passende ruimtelijke ontwikkelingen van de grond krijgen die bijdragen aan onze dorpse karakteristiek en de kernkwaliteiten groen en ruimte in de bebouwde omgeving versterken.
Soort	Bestemmingsresreve
Looptijd	Start datum: 1-1-2025 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Storting vindt plaats door het opleggen en invorderen van ruimtelijke kwaliteitsbijdragen van initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen
Onttrekking	De onttrekkingen vinden plaats t.b.v. uitvoering van de Versnellingsagenda Wonen en de Omgevingsvisie
Algemene opmerkingen	De ontwikkelingsplanning wordt verder vormgegeven in een daartoe vast te stellen Uitvoeringsprogramma.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand reserve 1-1-				**6.695**	**6.695**	**6.695**
Storting in nieuw te vormen reserve t.b.v. uitvoering van de Versnellingsagenda Wonen en de Omgevingsvisie			6.695			
Totaal toevoegingen			**6.695**			
Totaal onttrekkingen						
Stand reserve 31-12-			**6.695**	**6.695**	**6.695**	**6.695**

4.5 Voorzieningen

	Omschrijving	Werkelijke boekwaarde 31-12-2023	Geraamde boekwaarde 31-12-2024	Geraamde boekwaarde 31-12-2025	Geraamde boekwaarde 31-12-2026	Geraamde boekwaarde 31-12-2027	Geraamde boekwaarde 31-12-2028
							(bedrag x € 1.000)
	Voorzieningen:						
	Voor verplichtingen, verliezen en risico's:						
V.3	Afrekening BBZ-leningen niet-starters	150	150	150	150	150	150
V.4	Bedrijventerrein Ittervoort fase IV	-					
V.5	APPA Pensioenen	1.535	1.706	1.706	1.706	1.706	1.706
	Ter egalisatie van kosten:						
V.1	Rioleringen Leudal	3.311	3.402	3.484	3.559	3.629	3.625
V.6	Onderhoud gem. gebouwen en accommodaties			195	749	1.472	1.819
	Voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven						
	Voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is:						
V.2	Compensatiegelden Nunhems	1.407	1.407	1.407	1.407	1.407	1.407
	Totaal voorzieningen	**6.403**	**6.665**	**6.942**	**7.572**	**8.364**	**8.707**

V.1 Riolering

Voorziening V.6	83002002 Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen en accommodaties
Doel (aard en reden)	Het opstellen van DMJOP's is belangrijk om zowel de technische alsook de energetische staat van het gemeentelijk vastgoed inzichtelijk te maken en hierop te kunnen sturen. Het inzicht op deze aspecten levert tevens inzicht op in de onderhouds- en verduurzamingskosten voor de korte en lange termijn zodat hiervoor gelden begroot en gereserveerd kunnen worden.
Historische achtergrond	In het Raadsbesluit d.d. 1 november 2022 is akkoord gegeven op het laten vaststellen van het MJOP;afgelopen jaar is gebruikt om alle gebouwen te schouwen zodat de uitgangspunten van de nieuwe MJOP ook actueel en realistisch zijn
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 1-1-2025 Eind datum: 1-1-2050
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Jaarlijkse storting in de voorziening
Onttrekking	Ten behoeve van planmatig onderhoud gemeentelijke gebouwen en accommodaties
Algemene opmerkingen	Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) biedt de gemeenteraad de mogelijkheid een onderhoudsvoorziening te vormen met als doel de onderhoudslasten van kapitaalgoederen structureel over meerdere begrotingsjaren te egaliseren. Door middel van het egaliseren van onderhoudslasten ontstaat een stabiele begrotingsdruk. Er dient wel jaarlijks monitoring plaats te vinden van de bestedingen. De voorziening wordt elke 4 jaar geactualiseerd.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand voorziening 1-1-				**195**	**749**	**1.472**
Jaarlijkse storting planmatig onderhoud			1.855	1.855	1.855	1.855
Totaal toevoegingen			**1.855**	**1.855**	**1.855**	**1.855**
Planmatig onderhoud			-1.660	-1.301	-1.132	-1.508
Totaal onttrekkingen			**-1.660**	**-1.301**	**-1.132**	**-1.508**
Stand voorziening 31-12-			**195**	**749**	**1.472**	**1.819**

V.2 Compensatiegelden Nunhems

Voorziening V.2	83004001 Compensatiegelden Nunhems
Doel (aard en reden)	Kwaliteitsverbeterende maatregelen voor ontwikkeling van het open gebied tussen Buggenum, Neer en de Napoleonsweg.
Historische achtergrond	Door de gemeenteraad is op 11 februari 2014 de "Structuurvisie Buggenumse veld" vastgesteld. De structuurvisie is vastgesteld in relatie tot de nieuwbouw van Nunhems Netherlands B.V. aan de oostzijde van de Napoleonsweg (het Buggenumse veld). Door nieuwbouw gaan omgevingskwaliteiten in het Buggenumse veld verloren. Een van de doelen van de structuurvisie is door realisatie van compensatiemaatregelen de aantasting van de kwaliteit van het Buggenumse veld te compenseren, of zelfs te verbeteren. In het kader van de vaststelling van de Structuurvisie Buggenumse veld is een gebiedsfonds (voorziening) ingesteld. Het gebiedsfonds wordt gevuld door kwaliteitsbijdragen die verschuldigd zijn als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen in het Buggenumse veld. Door Nunhems Netherlands B.V. is in 2016 een bijdrage voldaan van € 2.844.743. Op grond van de structuurvisie is 95% hiervan ten gunste van het gebiedsfonds gestort. Derhalve € 2.702.506.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 01-01-2016 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de voorziening bepaald.
Storting	Er vinden geen stortingen meer plaats in deze voorziening.
Onttrekking	Financiële bijdragen in kwaliteitsverbeterende maatregelen Buggenumse veld.
Algemene opmerkingen	De raad heeft het college gemandateerd om uitgaven tot maximaal € 10.000 te doen, waarbij verantwoording achteraf plaats mag vinden.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand voorziening 1-1-	**1.876**	**1.407**	**1.407**	**1.407**	**1.407**	**1.407**
Totaal toevoegingen						
Schans van Neer	-51					
Akkervogelbeheer 2022 en 2023	-9					
Ontwikkelkader recreatieve routestructuren	-32					
Uitvoeringsproject De Klink	-200					
Bereikbaarheid en beleving Friedesse Molen	-166					
Belevingsplekken Buggenums veld	-10					
Algemeen	-1					
Totaal onttrekkingen	**-469**					
Stand voorziening 31-12-	**1.407**	**1.407**	**1.407**	**1.407**	**1.407**	**1.407**

V.3 Afrekening BBZ-leningen niet-starters

Voorziening V.3	83001001 Afrekening BBZ-leningen niet-starters
Doel (aard en reden)	De ontvangsten op de verstrekte BBZ-leningen worden jaarlijks afgerekend met het Rijk. De voorziening is bedoeld om deze afrekening te realiseren.
Historische achtergrond	De gemeenteraad heeft op 3 juli 2018, bij bestemming resultaat jaarrekening 2017, ingestemd om € 150.000 toe te voegen aan de nieuw te vormen voorziening afrekening BBZ-leningen niet-starters.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 03-07-2018 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de voorziening bepaald.
Storting	De voorziening kan jaarlijks worden aangevuld uit de ontvangsten in het kader van de verstrekte BBZ-leningen.
Onttrekking	Het Rijk stelt jaarlijks vast of een bedrag dient te worden terugbetaald. Het vastgestelde bedrag wordt jaarlijks onttrokken uit de voorziening.
Algemene opmerkingen	Het bedrag van de afrekening met het bedrijf wordt jaarlijks bij het opmaken van de jaarrekening bepaald. Middels de Sisa-verantwoording wordt deze kenbaar gemaakt aan het Rijk. Het Rijk stelt daarop het bedrag vast dat moet worden terugbetaald.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand voorziening 1-1-	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**
Totaal toevoegingen						
Totaal onttrekkingen						
Stand voorziening 31-12-	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**

V.4 APPA Pensioenen

Voorziening V.4	83001002 APPA Pensioenen
Doel (aard en reden)	Op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdrager (APPA) is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenrechten voor de wethouders. Voor de invulling van deze wettelijke verplichting is voor de aanspraken van enkele wethouders een verzekeringspolis afgesloten. Het opgebouwde kapitaal wordt bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd aan de gemeente uitgekeerd. Uit dit kapitaal moeten de toekomstige pensioenbetalingen aan deze wethouders worden gedekt. Het is niet meer mogelijk om nieuwe polissen af te sluiten. Op lopende polissen kan ook niet meer worden bijgestort. Daarom dient het tekort op het doelvermogen dat nodig is om aan de toekomstige pensioenverplichtingen van actieve wethouders te kunnen voldoen ook te worden opgenomen in de voorziening.
Historische achtergrond	Op grond van de BBV zijn gemeenten verplicht om te beschikken over een toereikend saldo om aan toekomstige pensioenverplichtingen voor politieke ambtsdragers (wethouders) te kunnen voldoen. Jaarlijks wordt een actuariële berekening opgesteld door PROambt om te beoordelen of de voorziening en de waarde van de verzekeringspolissen toereikend zijn. Als uit deze berekening blijkt dat een aanvullende storting noodzakelijk is dan vindt deze ultimo dienstjaar alsnog plaats. De te betalen pensioenuitkeringen worden direct ten laste van deze voorziening gebracht.
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 01-01-2022 Eind datum: niet bepaald
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de voorziening bepaald.
Storting	Indien de voorziening en de waarde van de verzekeringspolissen niet toereikend zijn, vindt er een aanvullende storting plaats.
Onttrekking	De te betalen pensioenuitkeringen.
Algemene opmerkingen	APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers).

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand voorziening 1-1-	**1.636**	**1.535**	**1.706**	**1.706**	**1.706**	**1.706**
Bestemming resultaat jaarrekening 2023		171				
Totaal toevoegingen		**171**				
Pensioenuitkeringen 2023	-101					
Totaal onttrekkingen	**-101**					
Stand voorziening 31-12-	**1.535**	**1.706**	**1.706**	**1.706**	**1.706**	**1.706**

V.6 Onderhoud gemeentelijke gebouwen en accommodaties

Voorziening V.6	83002002 Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen en accommodaties
Doel (aard en reden)	Het opstellen van DMJOP's is belangrijk om zowel de technische alsook de energetische staat van het gemeentelijk vastgoed inzichtelijk te maken en hierop te kunnen sturen. Het inzicht op deze aspecten levert tevens inzicht op in de onderhouds- en verduurzamingskosten voor de korte en lange termijn zodat hiervoor gelden begroot en gereserveerd kunnen worden.
Historische achtergrond	In het Raadsbesluit d.d. 1 november 2022 is akkoord gegeven op het laten vaststellen van het MJOP;afgelopen jaar is gebruikt om alle gebouwen te schouwen zodat de uitgangspunten van de nieuwe MJOP ook actueel en realistisch zijn
Soort	Voorziening
Looptijd	Start datum: 1-1-2025 Eind datum: 1-1-2050
Benodigd minimaal/ maximum peil	Er is geen minimum of maximum voor de reserve bepaald.
Storting	Jaarlijkse storting in de voorziening
Onttrekking	Ten behoeve van planmatig onderhoud gemeentelijke gebouwen en accommodaties
Algemene opmerkingen	Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) biedt de gemeenteraad de mogelijkheid een onderhoudsvoorziening te vormen met als doel de onderhoudslasten van kapitaalgoederen structureel over meerdere begrotingsjaren te egaliseren. Door middel van het egaliseren van onderhoudslasten ontstaat een stabiele begrotingsdruk. Er dient wel jaarlijks monitoring plaats te vinden van de bestedingen. De voorziening wordt elke 4 jaar geactualiseerd.

(bedrag x 1.000)

	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Stand voorziening 1-1-				**195**	**749**	**1.472**
Jaarlijkse storting planmatig onderhoud			1.855	1.855	1.855	1.855
Totaal toevoegingen			**1.855**	**1.855**	**1.855**	**1.855**
Planmatig onderhoud			-1.660	-1.301	-1.132	-1.508
Totaal onttrekkingen			**-1.660**	**-1.301**	**-1.132**	**-1.508**
Stand voorziening 31-12-			**195**	**749**	**1.472**	**1.819**

5 Overige bijlagen

5.1 Risicobeheermatrix

Overige economische ontwikkelingen	
CAO ontwikkelingen	
Beschrijving risico	De loonstijgingen door de CAO ontwikkelingen zijn een risico omdat pas na vaststelling van een CAO de financiële gevolgen bekend zijn.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Stijging van de loonkosten.
Verantwoordelijke PHO	H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Het structureel in de begroting opnemen van een stelpost CAO stijgingen
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	Jaar na de lopende begroting

Gemeente Garanties	
Beschrijving risico	Risico's van in het verleden gegarandeerde hypothecaire geldleningen zijn ondergebracht bij de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Dit is een waarborg die de Nederlandse overheid biedt wanneer iemand niet in staat is de hypotheek af te lossen en de NHG een mogelijke restschuld aan de bank moet voldoen. Op het moment dat de NHG niet aan haar verplichtingen kan voldoen wordt de gemeente aangesproken.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Op het moment dat de gemeente wordt aangesproken voor de achtervang, moet er geld beschikbaar zijn om het voortbestaan van het waarborgfonds te garanderen.
Verantwoordelijke PHO	H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen, verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van de Nationale Hypotheek Garantie, staat voor een toegankelijke koopwoningmarkt voor kwetsbare groepen en consumenten in kwetsbare situaties, ook wanneer de macro-economische situatie ongunstig is.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 0

Gemeente garanties sociale woningbouw	
Beschrijving risico	Woningcorporaties zijn als kapitaalintensieve organisaties voor hun financieringsbehoefte sterk afhankelijk van vreemd vermogen. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) helpt bij investeringen door woningcorporaties en borgt leningen (rente- en aflossingsverplichtingen) van woningcorporaties die deelnemer zijn van WSW. Dit zorgt er mede voor dat sociale woningbouw financieel mogelijk blijft. Wanneer de WSW niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen dan heeft de WSW met de gemeenten en het Rijk de afspraak dat WSW, indien nodig, kan beschikken over renteloze leningen. De gemeenten en het Rijk hebben hiervoor een achtervangovereenkomst afgesloten.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Het risico dat achtervanggemeenten renteloze leningen aan WSW moeten verstrekken als de andere buffers onvoldoende zijn, is zeer klein en de impact beperkt. De gemeenten worden pas aangesproken als de andere zekerheidsconstructies binnen de corporaties en vervolgens binnen de WSW niet meer toereikend zijn. Als de gemeente wordt aangesproken zijn er geen middelen voorzien. Uitgangspunt is dat leningen afgedekt moeten worden door de WOZ-waarde van de desbetreffende panden.
Verantwoordelijke PHO	H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Het waarborgfonds ziet toe op een goede verdeling van de achtervangposities.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 0

Koersrisico beleggingen	
Beschrijving risico	De ontvangen gelden na de verkoop van de aandelen Essent zijn grotendeels belegd. Beleggen kan financiële risico's met zich meebrengen.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Gedurende de looptijd van de portefeuille fluctueert de marktwaarde maar eindigt deze op het einde van de looptijd in principe op de nominale waarde
Verantwoordelijke PHO	H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	ASR Vermogensbeheer beheert onze beleggingsportefeuille. Vanwege het huidige schatkistbankieren vinden er geen tussentijdse herbeleggingen meer plaats. De bestaande obligatie portefeuille wordt geleidelijk afgebouwd. Zonder tussentijdse verkopen van posities in de beleggingsportefeuille is het risico op koersverliezen nihil. Beleggingen niet hoger dan de nominale waarde worden opgenomen op de balans.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 0

Risico rentelasten toekomstige investeringen	
Beschrijving risico	Voor toekomstige investeringen zullen geldleningen afgesloten moeten worden, welke rentelasten met zich meebrengen. Aangezien het nog niet zeker is wanneer deze leningen aangetrokken moeten worden, nemen we deze op in de risicobeheermatrix.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	De rentelasten stijgen.
Verantwoordelijke PHO	H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Periodiek bijstellen van rentevisie in het treasurystatuut en het onderhouden van een liquiditeitsplanning.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	2027; € 220 2028; € 918

Overige risico's	
Algemene rampen	
Beschrijving risico	Er kunnen zich rampen en crisissen voordoen, zoals bijvoorbeeld corona en vluchtelingen Oekraine
Risico categorie	Bestuurlijk/financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	De gemeente moet personeel en materieel inzetten. Het is mogelijk dat een gedeelte van deze kosten onder verzekering, schadefonds valt of door het rijk wordt gecompenseerd. Er zullen ook kosten voor de gemeente zijn.
Verantwoordelijke PHO	D.H. Schmälschlager
Kans dat het zich voordoet	
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Door een goede voorbereiding op rampen/calamiteiten en een adequate aanpak de schade beperken. Hiervoor zijn diverse plannen voorbereid zoals een bestrijdingsplan hoogwater Maas. Ook wordt geïnvesteerd in opleiding/oefening functionarissen Oranje Kolom.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 125

Bezwaar aanslagen rioolheffingen	
Beschrijving risico	Het cassatieberoep van de woningstichting is ongegrond verklaard. en is 2014 is nu definitief afgerond
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	
Verantwoordelijke PHO	PLV H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	

Bodemsanering en illegale dumpingen	
Beschrijving risico	Door illegale dumpingen kan de grond of andere verontreinigingen in openbaar gebied kan de grond verontreinigd worden.Daarnaast gaat het ruimen van xtc afval gepaard met hoge kosten, waarbij een verplichting is ten aanzien van het ruimen.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Indien de grond (voor zover het gemeentelijke eigendommen betreft) schoongemaakt moet worden, brengt dat kosten met zich mee.De onderzoek-, ruiming- en vernietigingskosten zijn erg hoog. Verder grote kans op bodemvervuiling waardoor sanering van grond dient plaats te vinden. Deel van de kosten bij xtc afval worden vergoed door rijkssubsidie.
Verantwoordelijke PHO	PLV H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Inzetten op actief opsporen amfetaminelabs zodat illegale dumpingen worden voorkomen. Preventief inzetten op vergroten meldingsbereidheid van signalen.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	€ 300

Burgerzaken	
Beschrijving risico	Identiteitsfraude. In steeds meer gemeenten worden medewerkers burgerzaken vanuit de 'onderwereld' onder druk gezet om mee te werken aan het verkrijgen van een valse identiteit.Hier is steeds meer aandacht voor vanuit de daarvoor bedoelde vakorganisaties zoals de NVVB, maar ook de RIVGIn sommige gevallen zijn de gevolgen van identiteitsfraude verstrekkend. Als criminelen bijvoorbeeld op jouw naam leningen weten af te sluiten of een pand te huren, kan ineens de deurwaarder of politie voor je deur staan. Het kan dan jaren duren voordat je naam is gezuiverd.Verdwijnen van contant geldAan de balie wordt gewerkt met contant geld, het risico kan zijn dat dit verdwijnt.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Identiteitsfraude heeft wel verstrekkende gevolgen voor de betrokkenen. De mogelijkheid bestaat dat dit wordt verhaald op de gemeente van afgifte van de documenten.Het verdwijnen van contant geld heeft beperkte financiële gevolgen voor de gemeente.
Verantwoordelijke PHO	D.H. Schmälschlager
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Er wordt gewerkt volgens vaste procedures o.a. 4 ogen principe, waarbij beveiliging en persoonlijke (op naam geregistreerde) toegang van toepassing is. Deze procedures zijn vast gelegd in daarvoor bedoelde documenten welke jaarlijks geaudit worden. Kluizen zowel groot als klein zijn afgesloten ook tijdens de momenten dat er personeel aanwezig is. Deze gaat alleen open als dit nodig is voor werkzaamheden.
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	€ 0

Hoog water	
Beschrijving risico	Er kan zich een ramp en crisis ontstaan bij hoog water.
Risico categorie	Bestuurlijk/financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	De gemeente moet personeel inzetten. Het is mogelijk dat een gedeelte van deze kosten onder verzekering, schadefonds valt of door het rijk wordt gecompenseerd. Er zullen ook kosten voor rekening gemeente zijn.
Verantwoordelijke PHO	D.H. Schmälschlager
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Door een goede voorbereiding op rampen/calamiteiten en een adequate aanpak de schade beperken. Hiervoor zijn diverse plannen voorbereid zoals een bestrijdingsplan hoogwater Maas. Ook wordt geinvesteerd in opleiding/oefening functionarissen Oranje Kolom.
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	€ 0

Inbreuk persoonsgegevens	
Beschrijving risico	Vrijkomen, lekken of oneigenlijk gebruik van (bijzondere en gevoelige) persoonsgegevens.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Afhankelijk van de aard, de ernst en de duur van de inbreuk wordt een bestuurlijke boete opgelegd.Door de inbreuk kan een burger een negatief beeld/minder vertrouwen in de (administratieve) organisatie van gemeente Leudal krijgen. Financieel risico is een schatting op basis van de eerder uitgegeven boetes door de Autoriteit Persoonsgegevens in Nederland.
Verantwoordelijke PHO	D.H. Schmälschlager
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Er zijn procedures opgesteld binnen gemeente Leudal rond het melden van /datalekken en rechten van betrokkenen. In het informatiebeveiligingsbeleid en het privacybeleid is onder andere veel aandacht voor de bewustwording bij de medewerkers.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	€ 300

Informatiebeveiliging, privacy en audits	
Beschrijving risico	De gemeentelijke gegevens en persoonsgegevens dienen goed beschermd te worden tegen (ongeoorloofde) toegang (door onbevoegden). De gevolgen hiervan kunnen toezien op: verlies van vertrouwen van burgers, reputatieschade, politieke impact en/of een (bestuurlijke) boete uit privacywetgeving.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Dit kan leiden tot uitval van de gemeentelijke dienstverlening en het openbaren van persoonsgegevens. Het niet voldoen aan de normen gesteld in audits (bijvoorbeeld ENSIA) kan leiden tot afsluiting van bepaalde diensten, zoals DigiD en Suwinet.
Verantwoordelijke PHO	D.H. Schmälschlager
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	De gemeente Leudal is verplicht te voldoen aan (nieuwe) EU-wet- en regelgeving ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy (Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), Wet politiegegevens (WPG)). De beveiligingseisen en normen volgen onder meer uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit is het normenstelsel voor informatiebeveiliging dat geldt voor de gehele overheid. Hiermee worden handvaten gegeven om de informatiehuishouding op een veilige manier in te richten. Dit alles wordt geaudit, via onder meer ENSIA en de WPG.
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	€ 800

Materiële, financiële gelijkstelling onderwijs in verband met opheffingsnorm	
Beschrijving risico	Door het dalen van leerlingaantallen kunnen scholen onder de opheffingsnorm (51 leerlingen) komen.
Risico categorie	
Gevolgen als het risico zich voordoet	Als scholen onder de opheffingsnorm komen kan dit effect hebben op de exploitatie van de scholen, waardoor de school moet sluiten. Op basis van de verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Leudal kunnen scholen dan een beroep doen op de gemeente.
Verantwoordelijke PHO	PLV H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	n.v.t.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	€ 150

Rechtszaken/ aansprakelijkstellingen	
Beschrijving risico	Voor 2025 is de verwachting dat er ca. 45 rechtszaken/ aansprakelijkstellingen zullen lopen. Kosten van rechtsbijstand + uitkeringen tot een max. eigen risico ad. €2.500,- /- claim komen voor rekening van de gemeente.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Het risico van de aan de WA-verzekeraar voorgelegde claims bedraagt maximaal het eigen risico ad. € 2.500 per claim.Afgaande op ervaringen vanuit het verleden en de stijging in het aantal aansprakelijkstelling van de afgelopen 2 jaren, zal het risico ca. € 48.000 bedragen.
Verantwoordelijke PHO	Diversen
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Getracht wordt zoveel mogelijk lering te trekken uit schadegevallen zodat toekomstige schadegevallen worden voorkomen. Voorts wordt er geprocedeerd om betaling van schade te voorkomen. wel Schadegevallen die onder dekking van de WA-verzekering vallen worden voorgelegd aan de verzekeraar. Schadegevallen die onder het eigen risico blijven, worden in overleg met de gemeente behandeld door de verzekeringsmakelaar.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	€ 48

Tijdelijke regeling exploitatietekort scholen voor schooljaar 2024-2025	
Beschrijving risico	De tijdelijke "Vergoeding extra personele en materiële voorzieningen onderwijs" draagt het risico ook andere schoolbesturen te financieren die in exploitatieproblemen verkeren. De aanvullende voorziening betreft een eenmalige financiële bijdrage aan schoolbesturen voor het in stand kunnen houden van reguliere onderwijsinstellingen basis en voortgezet onderwijs, waarbij het voortbestaan van de betreffende school/scholen door financiële omstandigheden wordt bedreigd.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	De financiële consequenties van de tijdelijk aangepaste verordening zijn naar verwachting pas eind 2025/begin 2026 bekend. In de "Vergoeding extra personele en materiële voorzieningen onderwijs" is uitgegaan van een subsidieplafond van €1.000.000. De kosten die voortvloeien uit uitvoering worden gedekt uit de algemene reserve.
Verantwoordelijke PHO	PLV H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	1. Er moet sprake zijn van een school met een aantoonbaar exploitatietekort. Zonder onderhavige voorziening kan het onderwijs financieel niet in stand worden gehouden. 2. De aanvrager onderbouwt de gevraagde bijdrage.
Restrisico	Afgedekt via reserve/voorziening
Weerstands component in €	€ 1.000

ZorgcontinuÏteit Sociaal Domein	
Beschrijving risico	Borgen van de continuïteit van zorg voor jeugdigen en behoud van personeel voor de jeugdzorg. Hiervoor wordt een meerjarenherstelplan opgesteld.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Als gemeente hebben we een wettelijke verplichting tot het borgen van de jeugdhulp. Wettelijke verplichtingen nemen altijd risico's met zich mee. We proberen die zo goed als mogelijk mede met behulp van de regio te borgen. We proberen inzicht te hebben in de lange termijn (ook van de financiële) risico's maar die zijn niet altijd volledig voorspelbaar.
Verantwoordelijke PHO	H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Een brede taskforce Jeugd gaat een duurzame oplossing zoeken voor de problemen in de Limburgse jeugdzorg. De landelijke Hervormingsagenda Jeugd biedt daarvoor de basis. In de regio Midden-Limburg West bouwen we verder aan sterke lokale teams en de verbinding met andere domeinen.
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	€ 1.000

Vastgoed & Grondexploitatie	
"Risico haalbaarheid plannen als gevolg van de marktsituatie"	
Beschrijving risico	Algemene post om niet benoemde tegenvallers (o.a. procedurekosten; prijsstijgingen en andere negatieve ontwikkelingen) op te vangen. Het betreft hier o.a. kosten die niet afgedekt worden binnen de lopende plannen. De kosten hebben betrekking op plannen die vertraging oplopen als gevolg van: 1. diverse aanvullende procedure die doorlopen dienen te worden om plannen tot uitvoer te brengen of 2. Het feit dat de plannen niet van de grond komen en waarbij wij het wel noodzakelijk achten te onderzoeken wat de oorzaak is van de vertraging en welke maatregelen noodzakelijk zijn om de noodzakelijke/gewenste plannen vlot te trekken.
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Door vertragingen kunnen vervolgschades optreden ten aanzien van de plannen.
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitaties is € 1.060.000 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve/voorziening
Weerstands component in €	n.v.t.

Afzetrisico's a.g.v. marktvertraging	
Beschrijving risico	Extra (rente)kosten omdat plannen langer in exploitatie zijn. De langere looptijd van de exploitatie kunnen een gevolg zijn van macro-economische ontwikkelingen en hebben gevolgen voor de prijs en het volume.
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Exploitatie wordt negatief.
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitaties is € 390.000 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve/voorziening
Weerstands component in €	n.v.t.

Exploitatie	
Beschrijving risico	Omdat het grootste deel van het gemeentelijk vastgoed een maatschappelijke functie heeft, is verkoop of privatisering ervan complexer en verlopen deze processen veelal moeizamer. Dit heeft te maken met de (maatschappelijke) bestemming en de (beperkte) gebruiksmogelijkheden. Herbestemming of herontwikkeling va deze vastgoedobjecten of locaties is daardoor meestal enkele aantrekkelijk voor specifieke marktpartijen. Dit type vastgoed en de vaak centrale plek ervan biedt ook kansen om (maatschappelijke) meerwaarde te realiseren. Dat zijn echter onzekere trajecten, zowel in tijd als in te verwachten opbrengsten. Daarom nemen we dit op in de risicoparagraaf. Ook brengen het lagere onderhoudsniveau (instandhoudingsonderhoud) en leegstand risico's met zich mee in de periode tot herontwikkeling/herbestemming. Van locaties waarvan duidelijk is dat herontwikkeling of herbestemming een uitkomst is, wordt dan ook voorgesteld om het betreffende vastgoed zo snel mogelijk te verkopen of te slopen.
Risico categorie	Financieel/imago
Gevolgen als het risico zich voordoet	Het risico is dat er op maatschappelijk vastgoed, dat vaker een relatief hoge boekwaarde heeft, versneld moet worden afgeboekt. Hier komt bij dat niet wordt afgeboekt op vastgoed dat actief te koop wordt aangeboden. Daar staat tegenover dat de kosten voor onderhoud op een minimaal niveau plaatsvindt en dat herontwikkeling mogelijk een meerwaarde met zich meebrengt. Hierdoor wordt het risico als "gemiddeld" ingeschat en structureel, althans voor de periode tot aan afronding van een herontwikkeling of herbestemming.
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Sinds enkele jaren wordt nadrukkelijk ingezet op verkoop van overtollig (leegstaand) vastgoed ten behoeve va herontwikkeling of herbestemming. Dit heeft tot resultaten geleid en biedt voor het toekomstige overtollig vastgoed kansen, door aansluiting op behoefte en vraag vanuit de markt. Hiertoe is beleid opgesteld. Bij leegstand voor langere tijd (1 jaar of langer) wordt ook leegstandsbeheer of tijdelijke verhuur toegepast. Hierbij is het uitgangspunt het voorkomen van vandalisme en verpaupering. De huuropbrengsten zijn hierbij zelden kostendekkend. Het toenemende inzicht in en grip op de gemeentelijke vastgoedportefeuille en de nadere uitwerking van het accommodatiebeleid zorgen voor een afnemend risico.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	€ 60

Onderhoud	
Beschrijving risico	Met de inventarisatie en actualisatie van het gemeentelijk vastgoed, in samenhang met de actualisatie van het accommodatiebeleid, hebben we keuzes gemaakt en of voorbereid die in lijn zijn met onze ambities en doelen voor (maatschappelijk) vastgoed en accommodaties. Het vastgoed dat hierin geen functie meer heeft of zal hebben, is en wordt afgestoten of gesloopt. Daarmee vervalt ook het onderhoud voor dit vastgoed of kan worden volstaan met instandhoudingsonderhoud in afwachting van afstoten of slopen. het geactualiseerde meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt toegepast op accommodaties die in eigendom blijven en de maatschappelijke functie behouden. Hierop volgt het duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP) dat in de maak is. We hebben en krijgen meer grip op het gemeentelijk vastgoed, zodat plotse tegenvallers worden voorkomen of beperkt tot een minimum.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Met meer grip op de staat en het functioneren van het gemeentelijk(maatschappelijk) vastgoed en de stappen die we nog zetten (DMJOP en keuzes accommodatiebeleid) beperken we de financiële risico's in dit verband. Dee risico's hebben vooral betrekking op onzekerheid over de toekomstige invulling en de periode daarvoor. We houden dan een onderhoudsplicht. Gelet op de keuzes diewe hebben gemaakt en nog zullen maken, kwalificeren we dit risico als "gemiddeld" en als structureel, althans gedurende de periode die hiervoor nodig gaat zijn.
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	De te nemen maatregelen om de risico's te beheersen zijn de zaken die reeds genoemd zijn als ontwikkelingen die een drukkend effect op de risico's hebben. Hierbij gaat het vooral om de vervolguitvoering van het accommodatiebeleid in samenhang met duurzaam meerjarenonderhoud.
Restrisico	Gemiddeld
Weerstands component in €	0

Risico's m.b.t. kostendekkendheid plannen	
Beschrijving risico	"Ten behoeve van de uitbreiding van bedrijventerrein Ittervoort is € 3.912.143 (per 1 januari 2025) geïnvesteerd. Invulling vindt plaats op basis van maatwerk, niet op basis van een concreet plan. Bovendien moeten er nog kosten worden gemaakt voor het bouwrijp maken. Het terugverdienen van de kosten is een risico."
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Exploitatie wordt negatief
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitatie en verliesvoorziening is € 978.000 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve/voorziening
Weerstands component in €	n.v.t.

Risico's niet nakoming van overeenkomsten	
Beschrijving risico	Op dit moment rest nog de afwikkeling van het faillissement van Nieuwe Borg (o.a. Ittervoort Noord en Neeritter Op den Heuvel) wat extra risico's (€ 888.000) oplevert. De risico's hebben betrekking op zaken waarmee de gemeente geconfronteerd kan worden bij de afwikkeling van het faillissement Nieuwe Borg.
Risico categorie	Financieel/economisch
Gevolgen als het risico zich voordoet	Als het risico zich voordoet zijn dit de kosten (minus de marktwaarde voor de grond) die niet verhaald kunnen worden.
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Hoog
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	In de reserve grondexploitaties is € 888.000 opgenomen om dit risico te dekken.
Restrisico	Afgedekt via reserve/voorziening
Weerstands component in €	n.v.t.

Verbonden partijen	
Ontwikkelingsmaatschap Midden-Limburg	
Beschrijving risico	De gemeente is aandeelhouder van de Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML). De hoogte van het aandelenkapitaal voor Leudal is € 2,483 miljoen. OML heeft een financieringsovereenkomst bij de BNG Bank bestaande uit een kasgeldlening van € 12,5 miljoen en een rekening-courant faciliteit van € 2 mln. De financiële positie van OML is solide. De gemeente staat garant voor € 431.892 uit hoofde van publieke taak. Het risico dat de gemeente wordt aangesproken op deze waarborg is gering.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	Verlies aandelenkapitaal
Verantwoordelijke PHO	M. Graef
Kans dat het zich voordoet	Laag
Incidenteel of structureel	Incidenteel
Beheersmaatregelen	Sturing via het aandeelhouderschap.
Restrisico	Laag
Weerstands component in €	€ 432

Sociaal Domein (Omnibuzz, VRLN-GGD, Westrom, Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord	
Beschrijving risico	De gemeentelijke bijdrage aan verbonden partijen kan stijgen door tegenvallende inkomsten of kosten die stijgen.
Risico categorie	Financieel
Gevolgen als het risico zich voordoet	De gemeentelijke bijdrage aan verbonden partijen kan stijgen door tegenvallende inkomsten of kosten die stijgen.
Verantwoordelijke PHO	H. van Helden
Kans dat het zich voordoet	Gemiddeld
Incidenteel of structureel	Structureel
Beheersmaatregelen	Rapportages worden ontvangen waarin de ramingen worden afgezet tegen actuele prognoses
Restrisico	Hoog
Weerstands component in €	€ 400

5.2 Verplichte indicatoren uit het BBV

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2025	6,63	Eigen gegevens	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2025	6,24	Eigen gegevens	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2025	839,77	Begroting gemeente	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.
Externe inhuur	Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	2025	7,46%	Begroting gemeente	Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de gemeente in dienst zijnde opdrachtgever, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.
Overhead	% van totale lasten	2024	12,86%	Begroting gemeente	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
Woonlasten éénpersoons huishouden	euro	2024	766	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Woonlasten meerpersoons huishouden	euro	2024	843	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2023	334	CBS-Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2022	5,9	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Huishoudelijk restafval	kg	2022	77,4	CBS	De hoeveelheid restafval per inwoner per jaar (kg)
Hernieuwbare elektriciteit	%	2022	66	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2023	0,6	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2023	2,9	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2023	1	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernieling en beschadiging	aantal per 1.000 inwoners	2023	3,9	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
Verwijzingen Halt	per 10.000 inw.	2023	5	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Jongeren met delict voor rechter	%	2022	0	CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Netto arbeidsparticipatie	%	2023	71,7	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18 jr eo	2023	144	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
Lopende reïntegratievoorzieningen	per 1.000 inw 15-65jr	2023	135	CBS - Participatie Wet	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2023	630	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.
% kinderen in uitkeringsgezin	%	2022	3	CBS Jeugd	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
% werkloze jongeren	%	2022	1	CBS Jeugd	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2023	1,5	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	1,2	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2023	23,6	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2023	15,6	CBS Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	%	2023	geen data	CBS Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Jongeren met jeugdbescherming	%	2023	1,7	CBS Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Demografische druk	%	2024	78,4	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
Niet-sporters	%	2022	51,7	RIVM - Zorgatlas	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2023	688,4	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2023	181,8	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Functiemenging	%	2023	48,4	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

5.3 Kerngegevens

Sociale structuur	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Inwoners				
Aantal inwoners	36.137	36.003	36.150	**36.175**
waarvan tot 20 jaar	6.364	6.229	6.500	**6.700**
vanaf 65 jaar	9.407	9.593	9.500	**9.300**
Organisatie/formatie-sterkte				
Fte personeel	217,75	234,59	229,92	**236,36**
Fte Griffie/rekenkamer	3	3	3	**2,4**
Raadsleden	25	25	25	**25**
Fte college	5	4,6	4,6	**4,6**
Sociale zaken				
Aantal lage inkomens	4.341	*	*	*
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden	324	328	324	**331**
waarvan:				
W.W.B.	309	313	309	**318**
I.O.A.W.	12	11	12	**8**
I.O.A.Z.	2	3	2	**4**
B.B.Z.	1	1	1	**1**
Personen werkzaam in sociale werkplaatsen	132	130	134	**1**
Onderwijs				
Aantal leerlingen basisonderwijs	2.191	2.170	2.250	**2.275**
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	2.015	1.991	2.075	**3.000**
Aantal leerlingen speciaal onderwijs (basis+voortgezet etc.)	285	216	285	**285**
Scholen				
Basisonderwijs	14	13	12	**13**
Speciaal onderwijs	2	2	2	**2**
Voortgezet onderwijs	2	2	2	**2**
Voortgezet speciaal onderwijs	1	1	1	**1**

** Door een nieuwe verdeling gemeentefonds vanaf 2023 is dit geen maatstaf meer*

en zijn deze gegevens niet meer bekend.

Fysieke structuur	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Oppervlakte				
Gemeente	16.491	16.491	16.491	**16.490**
- oppervlakte	16.242	16.242	16.242	**16.240**
- water	249	249	249	**250**
Bebouwing				
Verblijfsobjecten met woonfunctie:				
Aantal woningen	16.210	16.312	16.312	**16.486**
Overige verblijfsobjecten met logiesfunctie	483	482	482	**482**
Aantal huurwoningen	3.683	3.700	3.705	**3.720**
Woonwagenlocaties:				
standplaatsen (eigendom gemeente)	44	49	44	**50**
standplaatsen (eigendom derden)	11	11	11	**11**
Woonwagens (eigendom gemeente)	20	18	20	**18**
Woonwagens (eigendom derden)	29	32	30	**32**
Lengte van wegennet				
Wegen (in meters)	685.500	685.500	685.500	**685.500**
Waarvan:				
binnen de bebouwde kom	238.500	239.000	239.000	**239.000**
buiten de bebouwde kom	447.000	446.500	446.500	**446.500**
Recreatieve fiets-, en wandelpaden	64.000	64.000	64.000	**64.000**
Recreatieve ruiterpaden	70.000	70.000	70.000	**70.000**
Zand, grond- en stolwegen	179.500	180.000	180.000	**180.000**
Trottoirs	151.500	151.000	151.000	**151.000**
Sportaccommodaties				
Aantal voetbalvelden	29	29	29	**29**
Aantal tennisbanen	35	35	35	**35**
Atletiekbaan	1	1	1	**1**

(bedrag x 1.000)

Financiële structuur	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lokale heffingen				
Onroerende zaakbelastingen	-6.438	-7.113	-7.131	**-7.796**
Toeristenbelasting	-962	-1.303	-858	**-1.291**
Hondenbelasting	-218			
Baatbelasting	-4	-4	-4	**-4**
Afvalstoffenheffing	-3.057	-3.825	-4.251	**-3.693**
Rioolheffing	-4.842	-4.877	-4.798	**-4.882**
Marktgelden			-10	
Begraafrechten	-10	0	-7	-7
Leges titel 1	-520	-463	-805	**-888**
Leges titel 2	-951	-1.151	-801	**-901**
Leges titel 3	-10	-10	-26	**-27**
Gemeentefonds				
Algemene uitkering	-58.332	-63.131	-64.231	-68.453
Participatie	-3.026	-3.166	-3.037	-3.150
Voogdij/18+	-2.290	-1.985	0	0
Totaal algemene uitkering	-63.649	-68.283	-67.268	**-71.602**

Financiële structuur	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Gemeentelijke woonlasten				
- Eigenaar	-565	-585	-585	**-598**
- Gebruiker	-233	-257	-294	**-326**
- Eigenaar + gebruiker	-798	-842	-879	**-924**
- Limburg				
OZB (aanname gemiddelde woz-waarde van woningen; 337.000 voor 2024)	-283	-302	-303	**-304**
Afvalstoffenheffing woningen	-233	-257	-294	**-324**
Rioolheffing	-283	-283	-283	**-283**

Producten	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Burgerzaken				
Paspoorten	1.371	1.433	3.000	**3.000**
ID-kaarten	1.391	1.141	3.500	**4.000**
Rijbewijzen	3.180	2.880	2.500	**3.250**
Afschriften BRP	796	816	800	**800**
Bouwzaken				
Conceptaanvraag	242	159	200	**300**
Omgevingsvergunningen	234	209	200	**200**
Informatieverzoeken	230	230	230	**230**
Bouwmeldingen W.K.B.	170	186	111	**111**
Sloopvergunningen- en meldingen	170	0	180	**180**

5.4 Lijst van gebruikte afkortingen

AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdrager
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BCF	BTW –compensatiefonds
BIO	Baseline Informatiebeveiliging
BIZ heffing	Bedrijveninvesteringszones
BMV	Brede Maatschappelijke Voorziening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BT	Bedrijventerreinen
BW	Beschermd Wonen
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
CJG - ML	Centrum voor Jeugd en Gezin
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin Midden-Limburg
COA	Centraal Orgaan Asielzoekers
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden
DM	Dekkingsmiddelen
DMJOP	Duurzaam MeerjarenOnderhoudsPlan
DPIA	Data Protection Impact Assessment
EU	Europese Unie
E-HRM	Digitaal personeelsinformatiesysteem
EMU	Economische en Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit
FIDO	Financiering decentrale overheden
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulp bij Ongelukken en Rampenbestrijding
GR	Gemeenschappelijke Regeling
Grex	Grondexploitaitie
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoer Plan
HIC	Higt Impact Crimes
ICT	Informatie- en communicatie technologie
IHP	Integraal huisvestingsplan
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control
JB	Jeugdbescherming
JZ+	Jeugdzorg plus
JR	Jeugdreclassering
KRW	Kader Richtlijn Water
LIOF	Limburgse Ontwikkelings- en Investeringsmaatschappij

LTA	Landelijk Transitie Arrangement
MFA	Multifunctionele accommdatie
MGR	Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg-Noord
MIP	Meerjarig Investeringsplan
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MJOP	Meerjarig onderhoudsplan
MO	Maatschappelijke Opvang
MOB	Mensontwikkelbedrijf
MSN	Maas-Schwalme-Netwerk
NHG	Nationale Hypotheek Garantie
OML	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg
OV	Openbare verlichting
OZB	Onroerende zaakbelastingen
PBE	Publiek Belang Electriciteitsproductie
P&C	Planning en Control
PGZ	PersoonsGebonden vraaggerichte Zorg
PIO	Platteland in Ontwikkeling
PIOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting
P&O	Personeel en organisatie
pNB	Prijs Nationale Bestedingen
RDM	Reinigingsdienst Maasland
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden
SML	Samenwerking Midden-Limburg
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
VRLN	Veiligheidsregio Limburg Noord
Wet Hof	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
WGR	Wet gemeenschappelijke regeling
Wkb	Wet kwaliteitsborging
WML	Waterleidingmaatschappij
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNT	Wet normering topinkomens
Woo	Wet open overheid
WOZ	Waardering onroerende zaken
WPG	Wet politiegegevens
WSW	Wet sociale werkvoorziening

5.5 Lijst van begrotingssubsidies

Naam	Begroting 2025
Algemeen maatschappelijk werk ML	416.486
Algemeen maatschappelijk werk ML (cliëntondersteuning)	41.558
Bibliocenter	536.400
Bibliocenter (specifieke uitkering lokale bibliotheek voorziening)	109.930
Bibliocenter (specifieke uitkering Informatiepunt Digitale Overheid)	35.351
Centrum voor jeugd en gezin	1.847.916
Cultuurregio Noord-Limburg	7.500
Cultuur Theater Bombardon	8.500
Guus droesen tuinen	2.000
Huis voor de Sport (participatiebijdrage)	1.800
ML5 (omroepbijdrage)	25.500
Molenstichting (vrijwilligersbijdragen)	15.635
Molenstichting (promotie activiteiten)	2.725
Pogorzela comité Hunsel	3.000
Promotieplatform Limburg	18.500
Slachtofferhulp Nederland	13.987
Spolt (cultuureducatie)	21.500
Starterscentrum Limburg	17.350
Stichting Bezoekerscentrum Leudal	39.000
Stichting BIZ Centrummanagement	7.000
Stichting Kunst en Cultuur	19.800
Stichting Limburg Festival	27.000
Stichting Routebureau Noord en Midden Limburg	20.165
Stichting sleuteloverdracht Leudal	5.700
Stichting studiegroep Leudal	2.079
Stichting Urgente Noden (SUN)	18.620
Stichting Veteranen Leudal	3.000
Stichting VVV Midden-Limburg/Limburg Marketing	60.491
Synthese	510.495
Vluchtelingenwerk Limburg	174.489
TOTAAL	**4.013.477**